

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
NA LATA 2017 - 2019 Z PERSPEKTYWĄ DO 2023r.**

Rzeszów, 2017 r.

Sporządzający:

Zarząd Województwa Podkarpackiego

Wykonawca:

Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

Dyrektor: Jerzy Rodzeń

Z-ca Dyrektora: Renata Drążek

Zespół autorski:

Lucyna Zymyn – Kierownik Zespołu

Agata Bukała

Marta Guzik

Anna Hawaj

Alicja Janiczek

Anna Matyka

Anna Potoczny

Grzegorz Rajdek

Opracowanie graficzne:

Paweł Przybyła

Współpraca:

Departament Ochrony Środowiska

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego

Spis treści

I.	Informacje wstępne.....	7
	1. Podstawa prawna opracowania Prognozy	7
	2. Cel i zakres Prognozy.....	7
	3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy	8
II.	Informacje o zawartości, głównych celach POŚ WP 2017-2019 oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	10
	1. Zawartość projektu POŚ WP 2017-2019	10
	2. Główne cele projektu POŚ WP 2017-2019.....	12
	3. Powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z innymi dokumentami	18
III.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚ WP 2017-2019 oraz częstotliwości jej przeprowadzania	21
IV.	Określenie istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019	24
	1. Istniejący stan środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	24
	1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat	24
	1.2. Zasoby przyrodnicze	24
	1.3. Wody powierzchniowe i podziemne.....	31
	1.4. Gleby	40
	1.5. Surowce mineralne.....	42
	1.6. Powietrze.....	46
	1.7. Klimat akustyczny.....	47
	1.8. Promieniowanie elektromagnetyczne	48
	1.9. Zagrożenia środowiska	49
	1.9.1. Zagrożenie powodziowe	49
	1.9.2. Zagrożenie suszą	50
	1.9.3. Poważne awarie.....	54
	1.10. Krajobraz, zabytki i dobra kultury współczesnej	58
	1.11. Tereny zdewastowane	60
	2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.....	60
V.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności dotyczące obszarów podlegających	

ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	63
1. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody	63
2. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019	65
VI. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017- 2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały w nim uwzględnione	66
VII. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na środowisko z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	90
1. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	90
2. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000	205
3. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań projektu POŚ WP 2017-2019 na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	209
VIII. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów	227
IX. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	229
X. Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.....	230
XI. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	231
XII. Wnioski	231
XIII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	233
Wykaz użytych skrótów	239
Spis tabel	240
Spis rysunków	241
Wykorzystane materiały	242
Wykaz głównych aktów prawnych	246
Strony internetowe:	248

I. Informacje wstępne

1. Podstawa prawna opracowania Prognozy

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r., zwanej dalej Prognozą, wynika z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹.

W ustawie tej wdrożone zostały przepisy Wspólnoty Europejskiej dotyczące postępowania w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.06.2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz udziale społeczeństwa w sporządzaniu niektórych planów i programów w zakresie środowiska* (Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. *przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE*).

2. Cel i zakres Prognozy

Celem opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r., zwanego dalej projektem POŚ WP 2017-2019, jest:

- identyfikacja możliwych do określenia skutków środowiskowych (głównie pozytywnych oraz negatywnych);
- identyfikacja tych kierunków interwencji oraz typów zadań w ramach kierunków interwencji, których negatywne skutki środowiskowe pozostają w sprzeczności z wymogami prawa;
- ocena, czy realizacja projektu POŚ WP 2017-2019 sprzyja ochronie środowiska przyrodniczego województwa podkarpackiego;
- wskazanie, jeżeli jest to zasadne, rozwiązań alternatywnych przyczyniających się do zmniejszenia ewentualnych obciążeń środowiska.

Prognoza została opracowana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* i zgodnie z zakresem uzgodnionym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 20.05.2016 r., znak: WOOŚ.411.2.7.2016.BK.2) oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo z dnia 05.05.2016 r., znak: SNZ.9020.2.14.2016.AL).

¹t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 z późn. zm.

Prognoza projektu POŚ WP 2017-2019 zawiera:

- informacje wstępne dotyczące podstawy prawnej opracowania prognozy, celu i zakresu prognozy oraz metodach zastosowanych przy jej sporządzaniu;
- informacje o zawartości, głównych celach projektu POŚ WP 2017-2019 oraz o powiązaniach z innymi dokumentami;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚ WP 2017-2019 oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- określenie istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody*²;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas jego opracowania;
- analizę przewidywanych znaczących oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na środowisko z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- przedstawienie rozwiązań alternatywnych mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych;
- wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy;
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy

Projekt POŚ WP 2017-2019 jest dokumentem ogólnym, określającym cele interwencji, kierunki interwencji oraz typy zadań, jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji.

W projekcie POŚ WP 2017-2019 nie ma umiejscowienia w przestrzeni typów zadań, jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji. Nie ma też określonej skali

²t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 z późn. zm.

poszczególnych przedsięwzięć, w związku z tym prognoza oddziaływania na środowisko ma charakter przede wszystkim jakościowy.

Biorąc pod uwagę fakt, że realizacja zapisów projektu POŚ WP 2017-2019 będzie przebiegała w różnym czasie, ocena jakościowa także jest utrudniona.

Prognoza oddziaływania na środowisko powstała w wyniku analizy treści projektu POŚ WP 2017-2019 i oceny polegającej na określeniu, jakie skutki dla środowiska może spowodować realizacja poszczególnych kierunków interwencji i typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji. W Prognozie uwzględniono m.in. wpływ na różnorodność biologiczną, krajobraz, zabytki, zdrowie ludzi, obszary Natura 2000 etc.

Podczas prac nad prognozą przyjęto, że wszystkie typy zadań realizowane w ramach kierunków interwencji, będą spełniały wszelkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą stosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą ekspercką oraz metodą analogii, czyli podobieństwa zjawisk.

Prace nad Prognozą zostały podzielone na następujące etapy:

Etap I – przeanalizowano zapisy podstawowych dokumentów powiązanych z projektem POŚ WP 2017-2019 oraz dokonano charakterystyki analizowanego dokumentu i oceny stanu środowiska.

Etap II – przeprowadzono analizy i oceny wpływu realizacji kierunków i typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji. Wyniki analiz i ocen zostały przedstawione w Tabelach 12-22. Starano się określić, jaki wpływ będzie miała realizacja i funkcjonowanie typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji na: powietrze, wody, klimat akustyczny, powierzchnię ziemi, lasy, surowce mineralne, krajobraz, obszary chronione w tym obszary Natura 2000, korytarze ekologiczne, rośliny, zwierzęta, zabytki i dobra kultury współczesnej oraz zdrowie ludzi. Jako kryterium oceny przyjęto oddziaływanie zdefiniowane jako: pozytywne, negatywne, mało znaczące i neutralne, bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe. W Tabeli 23 dokonano oceny oddziaływania realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 na cele środowiskowe określone dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Kolizje przestrzenne realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 z ochroną przyrody realizowaną w ramach obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody na podstawie ustawy 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* zaznaczono na Rysunkach 10-18.

Etap III – przygotowano pełny tekst Prognozy.

Podstawową trudność podczas sporządzania Prognozy stanowił ogólny charakter projektu POŚ WP 2017-2019, co sprawia, że sformułowania zawarte w tabelach często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji poszczególnych kierunków interwencji czy typów zadań jakie mogą być realizowane w ramach kierunków interwencji, w tym ich lokalizacji i wielkości.

II. Informacje o zawartości, głównych celach POŚ WP 2017-2019 oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

1. Zawartość projektu POŚ WP 2017-2019

Projekt POŚ WP 2017-2019 sporządzono w celu realizacji polityki ekologicznej województwa. Stanowi on kontynuację obowiązującego Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku³ (zwanego dalej POŚWP). Opracowanie nowej edycji projektu POŚ WP 2017-2019 wynika z konieczności dostosowania ustaleń POŚWP do aktualnych przepisów prawa oraz przyjętych aktualizacji dokumentów i programów na poziomie krajowym i wojewódzkim. Projekt POŚ WP 2017-2019 kontynuuje lub uwzględnia cele średniookresowe określone w jego poprzedniej edycji, wyniki raportów z wykonania POŚWP oraz informacje i wnioski zebrane na etapie opracowywania projektu POŚ WP 2017-2019.

Projekt POŚ WP 2017-2019 zawiera:

- Elementy formalne obejmujące: wstęp, streszczenie, podstawę prawną i powiązania z innymi dokumentami oraz metodykę opracowania.
- Ocenę aktualnego stanu środowiska uwzględniającą: uwarunkowania zewnętrzne o charakterze transgranicznym ze Słowacją i Ukrainą, międzyregionalne z województwami sąsiadującymi – małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim oraz uwarunkowania wewnętrzne dotyczące stanu środowiska województwa, których podsumowanie stanowi analiza SWOT. Oceny elementów przestrzeni środowiska dokonano w ramach 10. obszarów interwencji, tj.:
 - Gospodarowanie wodami.
 - Gospodarka wodno-ściekowa.
 - Ochrona klimatu i jakości powietrza.
 - Zagrożenie hałasem.
 - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
 - Zasoby przyrodnicze.
 - Zagrożenie poważnymi awariami.
 - Gleby.
 - Zasoby geologiczne.
 - Promieniowanie elektroenergetyczne.
- Podstawę do wyznaczenia w projekcie POŚ WP 2017-2019 celów i kierunków interwencji oraz przypisanych im zadań stanowią:
 - problemy i zagrożenia środowiska w województwie podkarpackim, zdiagnozowane na podstawie szczegółowej analizy stanu środowiska, do których należy zaliczyć, m.in.: zagrożenie powodziowe na znacznych obszarach województwa, występowanie obiektów zaliczanych do „bomb ekologicznych”, występowanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu na terenach dużych skupisk ludności,

³ Przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr XLI/803/13 z dnia 29 listopada 2013 r.

niezadowalający stan wód powierzchniowych (spowodowany głównie emisją ścieków komunalnych), powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (tzw. dzikich wysypisk), funkcjonowanie na terenie województwa podkarpackiego zakładów zaliczonych do grupy dużego i zwiększonego ryzyka, zmiany klimatyczne i zjawiska pogodowe powodujące szkody w rolnictwie. Najważniejsze problemy, zagrożenia i cele możliwe do osiągnięcia w poszczególnych obszarach interwencji zestawiono w formie tabelarycznej z uwzględnieniem 10 obszarów interwencji;

- analiza efektów realizacji celów przyjętych w poprzedniej edycji programu, zawarta w dwóch ostatnich raportach o stanie środowiska w województwie podkarpackim. W projekcie POŚ WP 2017-2019, w formie tabelarycznej, wyszczególniono działania jakie realizowano w okresie obowiązywania POŚWP, wskaźniki realizacji celów określonych w 10. priorytetach ekologicznych w roku bazowym, w ostatnim roku raportowania, tj. 2014 oraz ostatnim roku obowiązywania POŚWP, tj. 2015 ocenę trendów (pozytywną, negatywną lub bez zmian) oraz krótką ocenę efektów realizacji działań;
 - prognoza stanu środowiska do 2023 r., w odniesieniu do 10. obszarów interwencji, która zgodnie z kierunkami działań określonymi w *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020 r.* zakłada poprawę stanu środowiska naturalnego, w tym cennych zasobów przyrodniczych, wody, powietrza (zmniejszenie poziomu emisji CO₂), obniżenie poziomu hałasu oraz poprawę gospodarki odpadami, a także rozwijanie odnawialnych źródeł energii;
 - powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na poziomie międzynarodowym, krajowym i wojewódzkim.
- Cele i kierunki interwencji projektu POŚ WP 2017-2019, wynikające z przeprowadzonych analiz, określono w ramach 10. obszarów interwencji, a w ramach każdego z nich kierunki interwencji, którym przyporządkowano typy zadań uwzględniając zagadnienia horyzontalne takie jak: adaptacja do zmian klimatu, działania edukacyjne, monitoring środowiska oraz podmiot odpowiedzialny za ich realizację.
 - Finansowanie realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 uwzględniono w harmonogramach rzeczowo-finansowych realizacji planowanych działań w okresie od 2017 do 2023 r., z podziałem na zadania własne i zadania monitorowane.
 - Analiza i ocena realizacji zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 prowadzona będzie przy pomocy monitoringu realizowanego w zakresie:
 - zmiany stanu środowiska (na podstawie raportów o stanie środowiska w województwie podkarpackim, corocznie sporządzanych przez WIOŚ w Rzeszowie);
 - stopnia realizacji przyjętych celów interwencji wg przypisanych im wskaźników;
 - realizacji przyjętych działań/zadań;
 - zmiany uwarunkowań realizacji POŚ WP 2017-2019.

Raport z wykonania POŚ WP 2017-2019 sporządzany będzie co 2 lata i przedstawiany Sejmikowi Województwa Podkarpackiego.

- Wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska, przedstawione w formie listy głównych wskaźników realizacji celów.
- Integralną część opracowania projektu POŚ WP 2017-2019 stanowią:
 - Załącznik 1. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w POŚ WP 2017-2019.
 - Załącznik 2. Wykaz planowanych inwestycji w zakresie gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej według przyjętych kierunków interwencji.
 - Załącznik 3. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Zagrożenie hałasem.
 - Załącznik 4. Rozmieszczenie planowanych zadań w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

2. Główne cele projektu POŚ WP 2017-2019

W projekcie POŚ WP 2017-2019 w ramach 10. obszarów interwencji i celów interwencji wyznaczono kierunki interwencji, w obrębie których wyszczególniono typy zadań (Tabela 1.). Realizacja poszczególnych typów zadań ma na celu poprawę stanu środowiska w obrębie województwa podkarpackiego.

Tabela 1. Cele i kierunki interwencji oraz przypisane im typy zadań

Obszar interwencji	
Cel interwencji	
Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji
Gospodarowanie wodami	
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego	
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek;
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnie zagrożenia powodziowego;
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią;

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

<p>2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy;
Gospodarka wodno-ściekowa	
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych	
<p>1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom
<p>2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych;
<p>3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii;
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych	
<p>1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016 – 2020</i>; • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, – Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego, w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania;
<p>3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic; w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>;
<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza;
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej;
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego;
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym;
Zagrożenie hałasem	
IV. Poprawa klimatu akustycznego	
<p>1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie; – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie; • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie;

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu;
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, Sokółów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe - Babica, Babica – Barwinek; budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów – Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Naroń, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokółowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosna oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic;
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu: <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów; przeprowadzenie monitoringu dla inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych – most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów	
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko;
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; ekoinnowacje;
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania;
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK);

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

<p>5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne; – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów; – recyklingu odpadów; – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych; – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych; – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych; – innych instalacji do przetwarzania odpadów; • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK;
<p>6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
<p>7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu;
Zasoby przyrodnicze	
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	
<p>1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów; – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu; – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020;
<p>2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000); – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu; – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody; – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo; – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów;
<p>3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

<p>4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
<p>5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje;
<p>6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego; • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów;
<p>7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich;
<p>8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji;
Zagrożenie poważnymi awariami	
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków	
<p>1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek;
<p>2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>);
Gleby	
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	
<p>1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; • upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; • wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;
<p>2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach /obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji,

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie realizacji programów rewitalizacji;
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);
Zasoby geologiczne	
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych	
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;
Promieniowanie elektromagnetyczne	
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;
	<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;

Wyszczególnione w Tabeli 1. typy zadań realizowane będą przez szereg podmiotów, odpowiedzialnych za ich wykonanie według swoich kompetencji.

3. Powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z innymi dokumentami

Podstawę do formułowania celów i kierunków określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 stanowiła analiza celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, tj.:

- nadrzędnych dokumentach strategicznych:
 - *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,*
 - *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,*
 - *Krajowej strategii rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,*
 - *Polityce energetycznej Polski do roku 2030,*
 - *Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.,*

- *Strategii Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*,
- *Strategii Rozwoju Kapitał Ludzki 2020*,
- *Strategii Rozwoju Kapitał Społeczny 2020*,
- *Strategii Rozwoju Kraju 2020*,
- *Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*,
- *Strategii rozwoju transportu do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)*,
- *Strategii „Sprawne Państwo 2020”*,
- *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*.
- strategiach ponadregionalnych:
 - *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013)*.
- krajowych programach operacyjnych:
 - *Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*,
 - *Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020*,
 - *Programie Operacyjnym Polska Wschodnia 2014-2020*,
 - *Programie Operacyjnym „Rybnictwo i morze” - RYBY 2014-2020*.
- programach europejskiej współpracy terytorialnej:
 - *Regionie Morza Bałtyckiego 2014-2020*,
 - *Programie Współpracy Interreg Europa*,
 - *Programie Współpracy INTERREG Europa Środkowa*,
 - *Programie Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020*,
 - *Programie Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014–2020*.
- dokumentach sektorowych:
 - *Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*,
 - *Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru*,
 - *Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*,
 - *Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju*,
 - *Krajowej polityce miejskiej 2023*,
 - *Krajowym planie gospodarki odpadami 2022*,
 - *Krajowym Programie Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)*,
 - *Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły (projekt)*,
 - *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*,
 - *Polityce Leśnej Państwa*,
 - *Programie budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)*,

- *Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020,*
 - *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,*
 - *Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020,*
 - *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.*
- wojewódzkich dokumentach strategicznych, programowych i wdrożeniowych:
- *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022,*
 - *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego,*
 - *Programie ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,*
 - *Programie ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,*
 - *Programie ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie,*
 - *Programie ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie,*
 - *Programie Strategicznym „Błękitny San”,*
 - *Programie Strategicznym Rozwoju Bieszczad,*
 - *Programie Strategicznym Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023,*
 - *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,*
 - *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3). Aktualizacja 2016,*
 - *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020,*
 - *Wojewódzkim programie rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego.*

Analizę spójności celów projektu POŚ WP 2017-2019 z celami zawartymi w dokumentach strategicznych i programowych ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym przedstawiono w Tabeli 11.

III. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu POŚ WP 2017-2019 oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*⁴ programy ochrony środowiska podlegają aktualizacji, a także obowiązkowi sporządzenia co dwa lata raportu z wykonania programu.

W projekcie POŚ WP 2017-2019 została określona struktura zarządzania, instrumenty i narzędzia realizacji oraz metody i częstotliwość przeprowadzania analizy realizacji ustaleń. Warunkiem osiągnięcia założonych celów interwencji i kierunków interwencji jest konsekwentna realizacja wyznaczonych typów zadań, okresowa weryfikacja zapisów dokumentu oraz jego aktualizacja wraz z przygotowaną oceną skutków dla środowiska. Podstawowymi instrumentami realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 są:

- instrumenty prawne – przede wszystkim decyzje administracyjne, pozwolenia, zezwolenia, oceny, programy, plany;
- instrumenty finansowe i ekonomiczne – m.in. opłaty za korzystanie ze środowiska, dotacje z europejskich funduszy, zwolnienia i ulgi podatkowe;
- instrumenty społeczne – działania oparte na budowaniu powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem, kształceniem postaw proekologicznych, zapewnieniem powszechnego dostępu do informacji o środowisku (np. tworzenie baz danych o środowisku i jego zagrożeniach).

Raport z wykonania programu ochrony środowiska, sporządzany co dwa lata, ma na celu weryfikację zapisów oraz ocenę podjętych działań. Ocenę skutków realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 należy przygotować zgodnie z przyjętym monitoringiem, który uwzględnia dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), dane Państwowego Monitoringu Środowiska, a także informacje uzyskane od różnych jednostek realizujących przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy przyjęto dostępne dane najbardziej aktualne;
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- oceny wykonania i przyjętych typów zadań;
- zmiany uwarunkowań realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.

Postępy w realizacji POŚ WP 2017-2019 będą monitorowane wg określonych w dokumencie wskaźników (Tabela 2.). Należy zaznaczyć, że przyjęte w nim zasady monitorowania i oceny realizacji są właściwe i pozwalają ocenić zmiany zachodzące w środowisku oraz przewidzieć tendencje tych zmian.

⁴t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.

Tabela 2. Wskaźniki realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

L.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło danych
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego		
1.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej ⁵ [dam ³]	PZMiUW
2.	Liczba ludności zabezpieczonej/chronionej przed powodzią z terenów narażonych na występowanie tego zjawiska [osoby]	PZMiUW
3.	Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km]	GUS, PZMiUW
4.	długość obwałowań przeciwpowodziowych[km]	PZMiUW
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych		
5.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm ³]	GUS
6.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków[%]	GUS
7.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	GUS
8.	Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) [km]	GUS
9.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	GUS
10.	Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi razem [hm ³]	GUS
11.	Udział JCWP o stanie dobrym [%]	WIOŚ
12.	Udział JCWPd o stanie dobrym [%]	WIOŚ
Wskaźniki realizacji wymagań dyrektywy Rady 91/271/EWG (na podstawie AKPOŚK 2017		
13.	odsetek aglomeracji spełniających wszystkie warunki dyrektywy [%], w tym:	APOSK
	• odsetek aglomeracji z oczyszczalniami ścieków o wymaganej wydajności [%]	APOSK
	• odsetek aglomeracji z oczyszczalniami spełniających wymagania w zakresie standardów oczyszczania ścieków [%]	APOSK
14.	odsetek oczyszczalni w aglomeracji spełniających wymagania obowiązujących standardów oczyszczania	APOSK
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych		
15.	Liczba stref z przekroczeniami norm problemowych zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: pył PM10, pył PM2,5 benzo(a)piren	WIOŚ
16.	Powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych: pył PM10, pył PM2,5, benzo(a)piren	WIOŚ
17.	Wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM2,5 na terenie miasta Rzeszów [µg/m ³]	Obwieszczenie MŚ
18.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	GUS
19.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska bez CO ₂ [tys. Mg]	GUS
20.	Emisja CO ₂ z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	GUS
21.	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej [%]	GUS
22.	Całkowita moc zainstalowana w urządzeniach OZE wytwarzających energię elektryczną ⁶ [MW]	URE

⁵Zbiorniki wodne będące w zarządzie PZMiUW w Rzeszowie.

⁶Dane nie uwzględniają mocy zainstalowanej w elektrowni szczytowo-pompowej Solina-Myczkowce.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

IV. Poprawa klimatu akustycznego		
23.	Liczba zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy hałas w stosunku do zakładów skontrolowanych [%]	WIOŚ
24.	Liczba punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych [szt.]	WIOŚ
25.	Długość wybudowanych ekranów akustycznych w [km]	GDDKiA, PZDW
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów		
26.	Masa zebranych odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie [tys. Mg]	DOŚ, UMWP
27.	Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów [Mg]	DOŚ, UMWP
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej		
28.	Liczba zatwierdzonych planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ
29.	Liczba opracowanych planów ochrony dla parków krajobrazowych [szt.]	DOŚ, UMWP
30.	Lesistość [%]	GUS
31.	Powierzchnia lasów [w tys. ha]	GUS
32.	Odnowienia i zalesienie w lasach publicznych i prywatnych [ha/rok]	GUS
33.	Powierzchnia lasów ochronnych [%]	GUS
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków		
34.	Liczba przypadków wystąpienia poważnej awarii [szt.]	WIOŚ, KW PSP
35.	Liczba zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZDR) i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (ZZR)	WIOŚ
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych		
36.	Powierzchnia użytków rolnych wymagających wapnowania (w stopniu koniecznym i potrzebnym) [%]	OSCHR
37.	Udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]	GUS
38.	Liczba producentów ⁽⁴⁾ i przetwórci ekologicznych [szt.]	IJHARS
39.	Powierzchnia gruntów ornych niezagospodarowanych (odłogów i ugorów) [tys. ha]	GUS
40.	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych w ciągu roku [ha]	GUS
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych		
41.	Liczba udokumentowanych złóż [szt.]	PIG PIB
42.	Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu: gaz ziemny [mln m ³], wody lecznicze [mln m ³ /h], piaski i żwiry [mln Mg]	PIG PIB
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym		
43.	Stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [szt.]	WIOŚ
44.	Liczba obszarów objętych badaniami poziomu pól elektromagnetycznych [szt.]	WIOŚ

IV. Określenie istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

1. Istniejący stan środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat

Województwo podkarpackie leży w południowo-wschodniej części Polski. Południowa i wschodnia granica województwa pokrywa się z granicą państwową. Od strony zachodniej sąsiaduje z województwem małopolskim, od północno-zachodniej – z świętokrzyskim, a od północnej – z lubelskim.

Rzeźba terenu jest znacznie urozmaicona. Północny obszar województwa charakteryzuje się równinnym ukształtowaniem terenu, natomiast środkowa i południowa część jest bardziej urozmaicona morfologicznie, występują tu pasma gór i pogórzy porożcinane dolinami rzecznyymi. W morfologii terenu widoczny jest wyraźny układ pasmowy, o ogólnym przebiegu z północnego zachodu na południowy wschód. Jest on równocześnie odzwierciedleniem budowy geologicznej, w której wyróżniamy trzy duże geologiczne jednostki strukturalne: odcinek lubelski Synklinorium Brzeźne (Niecka Lubelska), Zapadlisko Przedkarpackie, Karpaty Zewnętrzne.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski opracowanego przez J. Kondrackiego województwo podkarpackie położone jest w obrębie makroregionów: Roztocze (północno-wschodnia część województwa), Wyżyna Lubelska (część północna), Kotlina Sandomierska (część północna i środkowa), Pogórze Środkowobeskidzkie (część środkowa i południowa), Beskidy Środkowe (południowo-zachodnia), Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański (część południowo-wschodnia) oraz Beskidy Lesiste (część południowo-wschodnia)⁷.

Warunki klimatyczne województwa są dość silnie zróżnicowane. W obrębie województwa występują trzy zasadnicze rejony klimatyczne: nizinny, podgórski, górski. Klimat nizinny występuje w północnej części województwa na obszarze Kotliny Sandomierskiej. Klimat w rejonie Pogórzy ma charakter przejściowy między nizinnym, a górskim (podgórski), a w części południowej górski.

1.2. Zasoby przyrodnicze

Województwo podkarpackie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem siedlisk przyrodniczych. Najlepiej rozpoznany terenami pod względem przyrodniczym są obszary południowe, wschodnie i północne województwa. Znaczna część tych terenów została objęta ochroną w postaci parków narodowych, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu. Wyznaczone zostały także obszary Natura 2000, tj. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków i Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk. Na podstawie ustawy *o ochronie przyrody* 44,9 % województwa zostało objęte ochroną w postaci przestrzennych form ochrony przyrody.

⁷ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000 r.

W Tabelach 3, 4, 5 przedstawiono leśne i nieleśne siedliska przyrodnicze, wody słodkie i torfowiska oraz ściany, piargi, rumowiska skalne i jaskinie występujące na terenie województwa podkarpackiego.

Tabela 3. Leśne siedliska przyrodnicze występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej⁸

Lp.	Siedlisko leśne	Występowanie
1.	91D0 - Bory i lasy bagienne	Pradolina Podkarpacka, Dolina Dolnej Wisłoki, Równina Tarnobrzeska, Dolina Dolnego Sanu, Płaskowyż Tarnogrodzki, Płaskowyż Kolbuszowski, Równina Biłgorajska.
2.	91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso- incanae</i> , olsy źródliskowe)	Kotlina Sandomierska, Pogórze Środkowobeskidzkie, Beskidy Środkowe, Beskidy Lesiste, Pogórze Przemyskie, Kotlina Jasielsko – Krośnieńska, Pogórze Jasielskie, Beskid Niski, Pogórze Bukowskie, Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie.
3.	91F0 – Łęgowe lasy dębowo- wiązowo- jesionowe (<i>Ficario – Ulmetum</i>)	Dolina Dolnego Sanu, Pogórze Przemyskie, Pogórze Dynowskie, Pogórze Strzyżowskie, Dolina Dolnej Wisłoki, Pradolina Podkarpacka, Płaskowyż Tarnogrodzki, Płaskowyż Kolbuszowski, Równina Tarnobrzeska.
4.	91P0 – Jodłowy bór świętokrzyski (<i>Abietetum polonicum</i>)	Północna część Równiny Tarnobrzeskiej.
5.	9110 – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo – Fagetum</i>)	Równina Tarnobrzeska, Dolina Dolnej Wisłoki, Płaskowyż Kolbuszowski, Pradolina Podkarpacka, Pogórze: Rzeszowskie, Strzyżowskie, Dynowskie, Przemyskie, Bukowskie, Płaskowyż Chyrowski, Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Beskid Niski, Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie, Beskid Niski.
6.	9130 – Żyzne buczyny (<i>Asperulo – Fagetum</i>)	Płaskowyż Kolbuszowski, Pogórze Dynowskie, Pogórze Strzyżowskie, Pogórze Jasielskie, Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Pogórze Przemyskie, Beskid Niski, Pogórze Bukowskie, Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie.
7.	9140 – Środkowo-europejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczawiem górskim (górskie jaworzyny zioloroślowe)	Bieszczady Zachodnie.
8.	9170 – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio Carpinetum</i>)	Góry Sanocko-Turczańskie, Pogórze Przemyskie, tereny położone na północ od Pogórze Jasielskiego i Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej.
9.	9180 – Jaworzyny i lasy klonowo- lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis- Acerion pseudoplatani</i>)	Beskid Środkowy, Beskidy Lesiste, Pogórze Środkowobeskidzkie, Bieszczady Zachodnie, Beskid Niski.
10.	9410 – Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)	Góry Sanocko-Turczańskie, Bieszczady Zachodnie.

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne.

⁸ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Tabela 4. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej

Lp.	Rodzaj	Podtypy	Występowanie
1.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno - Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylon</i>)	4030-1 Wrzosowiska janowcowe (<i>Calluno - Genistetum</i>)	Północne rejony województwa – pogórza, Kotlina Sandomierska.
		4030-2 Wrzosowiska knotnikowe (<i>Pohlio-Callunetum</i>)	Północne rejony województwa.
		4030-3 Wrzosowiska mącznicowe (<i>Arctostaphylo-Callunetum</i>)	Północne rejony województwa.
2.	4060 Wysokogórskie borówczyśka bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>)	4060-1 Wysokogórskie borówczyśka bażynowe	Tereny BdPN – grzbiety połonin: Tarnica, Krzemień, Bukowe Berdo, Rozsypaniec, Połonina Wetlińska, Szeroki Wierch.
3.	4080 Subalpejskie zarośla wierzby lapońskiej lub śląskiej (<i>Salicetum lapponum, Salicetum silesiacae</i>)	4080-2 Subalpejskie zarośla wierzby śląskiej w Karpatach	Bieszczady – tereny BdPN – Tarnica.
4.	*6120 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	*6120-1 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe	Dolina Wisły, Kotlina Sandomierska, rejon pogórzy.
5.	6150 Wysokogórskie murawy acydofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>)	6150-1 Wysokogórskie murawy acydofilne hal i połonin w Karpatach	Bieszczady – BdPN: Tarnica, Halicz, Krzemień, Rozsypaniec, Szeroki Wierch, Bukowe Berdo, Kińczyk Bukowski, Kopa Bukowska, Połonina Caryńska i Połonina Wetlińska.
6.	*6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	*6210-3 Kwietne murawy kserotermiczne (priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków)	Góry Pieprzowe, w postaci kadłubowej zbiorowisko rozpowszechnione jest w całym pasie wyżynnym i w pasie pogórzy.
7.	*6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion – płaty bogate florystycznie</i>)	*6230-1 Bieszczadzkie murawy bliźniczkowe (priorytetowe są tylko płaty bogate florystycznie)	Bieszczady – BdPN, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy (Obszar Natura 2000 Bieszczady).
		*6230-2 Zachodniokarpackie murawy bliźniczkowe (priorytetowe są tylko płaty bogate florystycznie)	Beskid Niski – MPN.
		*6230-4 Niżowe murawy bliźniczkowe (priorytetowe są tylko płaty bogate florystycznie)	Środkowa i północna część województwa.
8.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410-1 Zmiennowilgotne łąki olszewnikowo – trzęślicowe (<i>Selino carvifoliae-Molinietum</i>)	Środkowa i północna część województwa.
		6410-2 Łąki sitowo-trzęślicowe (<i>Junco-Molinietum</i>)	Północna część województwa.
9.	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430-1 Ziołorośla subalpejskie i regłowe	Południe województwa (Beskid Niski, Bieszczady).
		6430-2 Górskie, nadpotokowe ziołorośla lepiężnikowi	Występują pospolicie w całych Karpatach.
		6430-3 Niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe	Północna część województwa.
10.	6440 Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	6440-1 Łąki fioletowo-selernicowe (<i>Violo-Cnidietum dubii</i>)	Puszcza Sandomierska, Dolina Wisły, Dolina Dolnego Sanu.
11.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane	6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa)	Cały teren województwa z wyjątkiem wysokich gór (powyżej 600m n.p.m.).

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	(<i>Arrhenatheretum elatioris</i>)	
		6510-2 Łąka z wiechliną łąkową i kostrzewą czerwoną (zbiorowisko <i>Poa pratensis-Festuca rubra</i>)	Cały teren województwa z wyjątkiem wysokich gór (powyżej 600m n.p.m.).

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne
* znaczenie priorytetowe

Tabela 5. Wody słodkie i torfowiska występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej

Lp.	Rodzaj	Podtypy	Występowanie
1.	3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea</i> , <i>Isoëto</i> - <i>Nanojuncetea</i>	3130-2 Roślinność mezotroficznych zbiorników wodnych należąca do związku <i>Elantini-Eleochari</i>	Środkowa i północna część województwa.
2.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	3140-1 Zbiorowiska ramienic ze związku <i>Charion fragilis</i> w silnie zmineralizowanych zasadowych wodach oligo- i mezotroficznych	Występują w wodach różnego typu na terenie całego województwa.
3.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150-2 Eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne	Teren całego województwa – doliny rzeczne wszystkich rzek.
4.	3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków	3220-1 Kamieńce górskich potoków z trzcinnikiem szuwarowym i kostrzewą czerwoną	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
		3220-2 Zarośla wrześni pobrzeżnej	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
5.	3230 Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (<i>Salici-Myricarietum</i> – część z przewagą wrześni)	3230-1 Zarośla wrześniowo-wierzbowe	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
6.	3240 Zarośla wierzbowe na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (<i>Salici-Myricarietum</i> – część z przewagą wierzb)	3240-1 Zarośla wierzbowo-wrześniowe	Południowa część województwa – Beskid Niski, Bieszczady.
7.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	3260-1 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	Obszar pogórzy.
8.	3270 Zalewane muliste brzegi rzek	3270-1 Naturalna eutroficzna roślinność związków: <i>Chenopodion fluviatile</i> , <i>bidention tripartitae</i> p.p., <i>Elation Eleocharition ovatae</i>	Praktycznie cały teren województwa aż po wys. 600 m n.p.m.
9.	*7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) – siedlisko priorytetowe	*7110-3 Karpackie torfowiska wysokie	Bieszczady – głównie BdPN, dolina Sanu.
10.	7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120-1 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Kotlina Sandomierska.
11.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)	7140-1 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska na niżu	Kotlina Sandomierska, Roztocze.
		7140-2 Górskie torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Bieszczady.
12.	7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	7150-1 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion albae</i>	Kotlina Sandomierska.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

13.	*7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>) – siedlisko priorytetowe	*7210-1 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Pojedyncze stanowiska mogą występować na terenie całego województwa, szczególnie jednak na południu.
14.	*7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i> – siedlisko priorytetowe	*7220 Petryfikujące źródła z utworami tufowymi (<i>Cratoneurion</i>)	Pojedyncze stanowiska mogą występować na terenie całego województwa, szczególnie jednak na południu.
15.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230-1 Młaki górskie	Południe województwa (na południe od linii Przemyśl – Strzyżów) głównie Bieszczady.
		7230-2 Torfowiska zasadowe Polski południowej (z wyłączeniem gór) i środkowej części województwa	Północna część województwa (na północ od linii Przemyśl – Strzyżów).
Ściany, piargi, rumowiska skalne i jaskinie			
1.	8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilla caulescens</i>	8210-2 Szczelinowe zbiorowiska paproci	Środkowa część województwa (pasma pogórzy na południe od linii Przemyśl – Strzyżów).
2.	8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacetalia vandellii</i>	8220-3 Mszysto-paprociowe zbiorowiska zacienionych skał kwaśnych i obojętnych	Południowa część województwa (na południe od Strzyżowa).
3.	8310 Jaskinie niedostępne do zwiedzania	8310-1 Jaskinie niedostępne do zwiedzania	Głównie południowa część województwa (Beskid Niski, Bieszczady).

Źródło: *Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000* – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne
* znaczenie priorytetowe

Województwo podkarpackie charakteryzuje bogactwo przyrodnicze **fauny i flory**. Największą różnorodnością gatunków fauny charakteryzują się Bieszczady, Beskid Niski, a także rejon pogórzy. Stwierdzono tam obecność gatunków puszczańskich i drapieżników. Najcenniejsze z nich to m.in.: żubr (*Bison bonasus*), niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*), wilk (*Canis lupus*), ryś (*Felis lynx*). W obrębie województwa rozmnaża się co najmniej 57 gatunków kręgowców, które ujęte są w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Najliczniej występującymi populacjami bezkręgowców są: niepylak mnemosyna (*Parnassius mnemosyne*), nadobnica alpejska (*Rosalia alpina*), modliszka zwyczajna (*Mantis religiosa*).

Na terenie województwa występuje kilkanaście schronień i zimowisk nietoperzy liczących po kilkadziesiąt sztuk. Najcenniejsze z nich zostały objęte ochroną w ramach obszarów Natura 2000. Awifaunę województwa reprezentują takie gatunki, jak: skowronek (*Alauda arvensis*), zięba (*Fringilla coelebs*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), trznadel (*Emberiza citrinella*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), gawron (*Corvus frugilegus*), kawka (*Coloeus monedula*), sroka (*Pica pica*), kukułka (*Cuculus canorus*). Doliny rzek, zwłaszcza Sanu, są szlakami migracyjnymi wielu gatunków zwierząt, a także szlakami przelotów ptaków. Przejściowo można zauważyć tu gatunki południowe, tj.: kaczka hełmiasta (*Netta rufina*) oraz północne – kwokacz (*Tringa nebularia*), brodziec śniady (*Tringa erythropus*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*). Największa kolonia bociana białego w województwie podkarpackim znajduje się w miejscowości Stubno.

Ciekawym zjawiskiem na tym terenie, jest występowanie gatunków wschodnich i południowych, a czasem również podzwrotnikowych, takich jak modliszka (*Mantis religiosa*) czy żaba dalmatyńska (*Rana dalmatina*).

Na terenie województwa występuje około 70 gatunków ssaków chronionych polskim prawem. Gatunki ssaków, które objęte są ochroną ścisłą, to: gacek szary (*Plecotus austriacus*), gacek wielkouch (*Plecotus auritus*), gronostaj (*Mustela erminea*), jeż wschodni (*Erinaceus concolor*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteini*), nocek Brandta (*Myotis brandtii*), nocek duży (*Myotis myotis*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), popielica (*Glis glis*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), rzęsorek rzeczek (*Neomys fodiens*), rzęsorek mniejszy (*Neomys anomalus*), smużka leśna (*Sicista betulina*), zębiełek białawy (*Crocidura leucodon*), zębiełek karliczek (*Crocidura suaveolens*). Wiele gatunków objętych jest ochroną częściową, niektóre z nich, to: mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*), mopek (*Barbastella barbastellus*), kret (*Talpa europaea*) i inne.

Bardzo cennymi, chronionymi gatunkami gadów i płazów, są m.in.: wąż eskulapa (*Zamenis longissimus*), gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*), żaba dalmatyńska (*Rana dalmatina*).

Na obszarze województwa występują przedstawiciele prawie wszystkich gatunków płazów i gadów jakie spotyka się w Polsce. Są to m.in.: traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), kumak górski (*Bombina variegata*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*), gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), zaskroniec (*Natrix natrix*) i najrzadszy – wąż Eskulapa (*Elaphe longissima*).

W obrębie województwa występują także zwierzęta rzadkie, chronione oraz zagrożone, ujęte w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Najważniejsi przedstawiciele:

- **ssaków** to, m.in.: niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*), wilk (*Canis lupus*), ryś (*Lynx lynx*), bóbr europejski (*Castor fiber*), żubr (*Bison bonasus*), nietoperz (*Chiroptera*), bóbr (*Castor fiber*), wydra (*Lutra lutra*),
- **ptaków** to, m.in.: błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), cietrzew (*Tetrao tetrix*), jarząbek (*Bonasa bonasia*), (*Falco subbuteo*), krogulec (*Accipiter nisus*), muchówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), orzeł bielik (*Haliaeetus albicilla*), orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*), kania ruda (*Milvus milvus*), pliszka góraska (*Motacilla cinerea*), puchacz (*Bubo bubo*), puszczyk uralski (*Strix uralensis*), żołą (*Merops apiaster*), drop (*Otis tarda*), głuszec (*Tetrao urogallus* – gatunek skrajnie zagrożony występujący tylko na terenie województwa podkarpackiego),
- **mięczaków** to, m.in.: ślimak winniczek (*Helix pomatia*), skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*),
- **ryb** to, m.in.: strzebla potokowa (*Phoxinus phoxinus*), piekielnica (*Alburnoides bipunctatus*), głowacz przęgopłetwy (*Cottus poecilopus*), brzanka (*Barbus peloponnesius*), śliz (*Barbatula barbatula*), piskorz (*Misgurnus fossilis*),

- **plazów** to, m.in.: traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), kumak górski (*Bombina variegata*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*),
- **owadów** to, m.in.: jelonek rogacz (*Lucanus cervus*), kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*), pachnica (*Osmoderma eremita*), paź królowej (*Papilio machaon*), paź żeglarz (*Papilio podalirius*),
- **gadów** to, m.in.: gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*), zaskroniec (*Natrix natrix*), wąż Eskulapa (*Elaphe longissima*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*).

Szata roślinna na terenie województwa odznacza się wielkim bogactwem i różnorodnością. Występują tu niemal wszystkie gatunki chronionych grzybów, porostów, paprotników, widłaków czy roślin naczyniowych. Strukturę roślinności województwa tworzą: lasy, tereny rolne, wyspy leśne w postaci małych fragmentów lasów, kompleksów zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz tereny wzdłuż cieków wodnych.

Na terenie województwa występują rośliny chronione i rzadkie, z czego co najmniej 70 wpisanych jest do Polskiej Czerwonej Księgi roślin, a 12 z nich ma tutaj swoje naturalne środowiska, m.in.: szachownica kostkowata (*Fritillaria meleagris*), chaber Kotschyego (*Centaurea kotschyana*), ostrożeń siedmiogrodzki (*Cirsium decussatum*), różanecznik żółty (*Rhododendron luteum*), turzyca dacka (*Carex dacica*), turzyca skalna (*Carex rupestris*), tojad wiechowaty (*Aconitum degenii*).

Występuje również około 200 gatunków roślin chronionych prawem polskim, z których przeważająca większość objęta jest ochroną ścisłą. Przykłady tych gatunków, to: śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), starodub łąkowy (*Ostercicum palustre*), dziewięciśń bezłodygowy (*Carlina acaulis*), grąźel żółty (*Nuphar lutea*) ciemnyca biała (*Veratrum album*), rukiew wodna (*Nasturtium officinale*), zimoziół północny (*Linnaea borealis*), goździk piaskowy (*Dianthus arenarius*), sasanka łąkowa (*Pulsatilla pratensis*), długosz królewski (*Osmunda regalis*), storczyk błotny (*Orchis palustris*), storczyk męski (*Orchis mascula*), zawilec narcyzowaty (*Anemone narcissifolia*) i wiele innych.

W Tabeli 6. wyszczególniono gatunki roślin chronionych na mocy Dyrektywy Siedliskowej oraz siedliska przyrodnicze, z jakimi są one związane.

Tabela 6. Gatunki roślin występujące na terenie województwa podkarpackiego chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej

Lp.	Nazwa	Siedliska przyrodnicze z jakimi jest związany gatunek
1.	1393 Sierpowiec błyszczący, Haczykowiec błyszczący (<i>Drepanocladus vernicosus</i>)	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchchzerio-Caricetea</i>), 7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>), 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.
2.	*4070 Dzwonek piłkowany, dzwonek lancetowaty (<i>Campanula serrata</i>) – występuje w Bieszczadach BdPN	4060 Wysokogórskie borówczyska bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>), 6230-1 Bieszczadzkie murawy bliźniczkowe, 6230-2 Zachodniokarpackie murawy bliźniczkowe, 6430-1 Zilorosła subalpejskie i regłowe.

3.	4068 Dzwonecznik wonny (<i>Adenophora liliifolia</i>)	9110 Ciepłolubna dąbrowa
4.	1902 Obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>), 9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>), 9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>), 9170-2 Grąd subkontynentalny – lasy liściaste o bogatej strukturze , 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>).
5.	4093 Różanecznik żółty (<i>Azalia pontyjska</i>) (<i>Rhododendron luteum</i>)	Siedliska nie znalazły się w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej.
6.	1939 Rzepik szczeciński (<i>Agrimonia pilosa</i>) rośnie w okolicach Ustrzyk, Wołosatego – BdPN	9170-2 Grąd subkontynentalny – lasy liściaste o bogatej strukturze.
7.	1617 Starodub łąkowy (<i>Ostericum palustre</i>)	6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe , 7230-2 Torfowiska zasadowe Polski południowej (z wyłączeniem gór) i części środkowej.
8.	1898 Ponikło kraińskie (<i>Eleocharis carniolica</i>) występuje m.in. na południe od miejscowości Moszczanec w Beskidzie Niskim, nieopodal rezerwatu „Źródlika Jasiołki”, w miejscowości Czerniawka w powiecie jarosławskim.	3130 Brzegi lub osuszane dna oligotroficznych lub mezotroficznych zbiorników wód stojących, z roślinnością z klas <i>Littorelletea uniflorae</i>.
9.	4116 Tocja alpejska, karpacka (<i>Tozzia alpina</i>) – BdPN	6430-1 Ziolorośla subalpejskie i regłowe , 91E0-6 Nadrzeczna olszyna górską (<i>Alnetum incanae</i>), 91E0-7 Bagienna olszyna górską (<i>Caltho laetae-Alnetum</i>).

Źródło: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, 2004 r. – opracowanie własne.

1.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Zasoby wód powierzchniowych województwa podkarpackiego należą głównie do zlewni Wisły, która obejmuje łącznie ponad 90% powierzchni województwa. Niewielki obszar we wschodniej części województwa jest odwadniany do zlewni Dniestru m.in. przez rzeki: Strwiąż, Mszaniec i Lechnawę. Większe rzeki województwa przedstawiono w Tabeli 7.

W skali kraju wielkość zasobów wodnych województwa jest stosunkowo duża. Rzeki wypływające z obszaru województwa (bez Wisły) średnio prowadzą 8% zasobów krajowych. Wielkość ta jest jednak niestabilna (wahania od 3,9 mld m³ w latach suchych do 5,0 mld m³ w latach mokrych), a zasoby wodne nierównomiernie rozmieszczone (w północno-zachodniej części województwa zasoby wód są większe, niż w południowej).

Wody powierzchniowe charakteryzują się dużą zmiennością przepływów w czasie, wynikającą ze zróżnicowania warunków hydrologicznych w poszczególnych latach oraz górskiego charakteru większości rzek. Maksymalny odpływ w rzekach występuje w miesiącach marzec-kwiecień, natomiast minimum odpływu obserwowane jest najczęściej we wrześniu.

Tabela 7. Większe rzeki województwa podkarpackiego

Nazwa rzeki	Odbiornik	Długość rzeki na terenie woj. podkarpackiego	
		[w km]	[w %]
Wisła	Morze Bałtyckie	78,0	7,5
San	Wisła	443,0	100
Wisłok	San	205,0	100
Wisłoka	Wisła	153,0	100
Tanew	San	44,0	40,4
Lubaczówka	San	67,0	76,1
Łęg	Wisła	82,0	100
Ropa	Wisłoka	18,0	23,1
Jasiołka	Wisłoka	76,0	100
Wiar	San	60,0	88,2
Oslawa	San	62,0	100
Trześniówka - Jamnica	Wisła	57,0	100
Solinka	San	47,0	100
Stobnica	Wisłok	47,0	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznika statystycznego województwa podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2015 r.

Małą dostępnością zasobów dyspozycyjnych wody charakteryzuje się górską i podgórska część województwa. Ze względu na niedostateczną zabudowę hydrotechniczną rzek (ilość zbiorników retencyjnych) duża część zasobów wodnych nie może być wykorzystana. Aktualnie większość wód powierzchniowych jest retencjonowana w 3. dużych zbiornikach zaporowych:

- Zbiornik Solina na Sanie o powierzchni 21,1 km² i pojemności 472 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu,
- Zbiornik Myczkowce na Sanie o powierzchni 2,0 km² i pojemności 10,9 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu,
- Zbiornik Besko na Wisłoku o powierzchni 1,5 km² i pojemności 15,5 hm³ przy maksymalnym piętrzeniu⁹.

W województwie funkcjonuje również kilkadziesiąt innych zbiorników wodnych pełniących funkcje retencyjne, w tym 35 małych zbiorników administrowanych przez Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych o łącznej pojemności 14,2 mln m³ (w tym dwa zbiorniki suche o łącznej pojemności 5,69 mln m³). Większość z nich jest zlokalizowana w środkowej i północnej części województwa, na terenie Kotliny Sandomierskiej. Woda z nich wykorzystywana jest w gospodarce rybackiej, do nawodnień, a także do celów przeciwpożarowych, przeciwpowodziowych i rekreacyjnych¹⁰.

⁹ Urząd Statystyczny w Rzeszowie, *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego*, Rzeszów 2015 r.

¹⁰ Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, stan na 31.12.2015 r.

Stan wód powierzchniowych

Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązywała Polskę do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych do 2015 roku, niemniej jednak większość wód województwa charakteryzuje się złą jakością, spowodowaną przede wszystkim emisją zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych.

Cele środowiskowe dla jednolitych wód powierzchniowych (JCWP) z obszaru województwa zawarte są w Planie gospodarowania dorzeczem Wisły¹¹ oraz Planie gospodarowania dorzeczem Dniestru¹². Dla większości JCWP celem jest osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Dla niektórych JCWP rzecznych został wskazany uszczegółowiony cel środowiskowy, jakim jest dobry stan lub potencjał ekologiczny oraz możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego. Dla obszarów chronionych występujących na terenie JCWP celem jest osiągnięcie norm i celów wynikających z przepisów szczególnych, na podstawie których zostały utworzone.

Do roku 2015 nie udało się osiągnąć wymaganego przez RDW stanu wód. Zgodnie z art. 4 RDW przewiduje się następujące odstępstwa od założonych celów środowiskowych:

- czasowe (dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub 2027),
- ustalenie celów mniej rygorystycznych,
- czasowe pogorszenie stanu wód w przypadku okoliczności o charakterze naturalnym czy działania siły wyższej np. powodzie i susze,
- nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji.

Dla obszaru województwa odstępstwa od założonych celów dotyczą 46% JCWP.

Ocena stanu wód powierzchniowych¹³ wykonana w roku 2015 wykazała zły stan wód dla większości badanych jednolitych części wód powierzchniowych. Spośród 94. JCWP poddanych ocenie, 31,9% charakteryzowało się stanem i potencjałem ekologicznym dobrym i powyżej dobrego. Stan i potencjał ekologiczny umiarkowany, słaby i zły charakteryzował łącznie 68,1% JCWP.

Badaniami stanu chemicznego objęto 55 JCWP, w tym 2. będące zbiornikami zaporowymi (zbiornik Solina na Sanie i Besko na Wisłoku). W 51. JCWP stwierdzono dobry stan chemiczny, a w pozostałych poniżej dobrego (przekroczenie środowiskowych norm jakości przez wybrane substancje z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Dotyczy to następujących JCWP: Wisłoka od Dębownicy do Ropy, Jasiołka od Panny do Chlebianki, Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów, Strwiąż do granicy państwa. Ogólny stan wód w jednolitej części wód powierzchniowych ocenia się przez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Dodatkowo na końcowy stan wód wpływ ma także ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów. Stan wód został określony dla 84. jednolitych części wód

¹¹ Dz. U. z 2016 r., poz. 1911.

¹² Dz. U. z 2016 r., poz. 1917.

¹³ Ocena stanu wód powierzchniowych przygotowana przez WIOŚ w Rzeszowie.

powierzchniowych. W 65. JCWP stwierdzono zły stan wód (co stanowiło 77,4% ogółu JCWP poddanych ocenie). W pozostałych 19. JCWP (22,6%) odnotowano dobry stan wód (Rysunek 1.).

W celu ochrony wód użytkowanych przez ludzi oraz zachowania siedlisk i gatunków bezpośrednio zależnych od wody, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, przeprowadza się monitoring obszarów chronionych. Na jego podstawie wykonuje się ocenę stanu jednolitych części wód, uwzględniającą dodatkowe wymagania. W przypadku JCWP przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia z 17. ocenianych JCWP, 5 z nich nie osiągnęła stanu dobrego. Dla wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, na 2. badane JCWP tj. Lubaczówka od Łukawca do ujścia i Brusienka, obie spełniły wymagania dodatkowe dla obszarów chronionych.

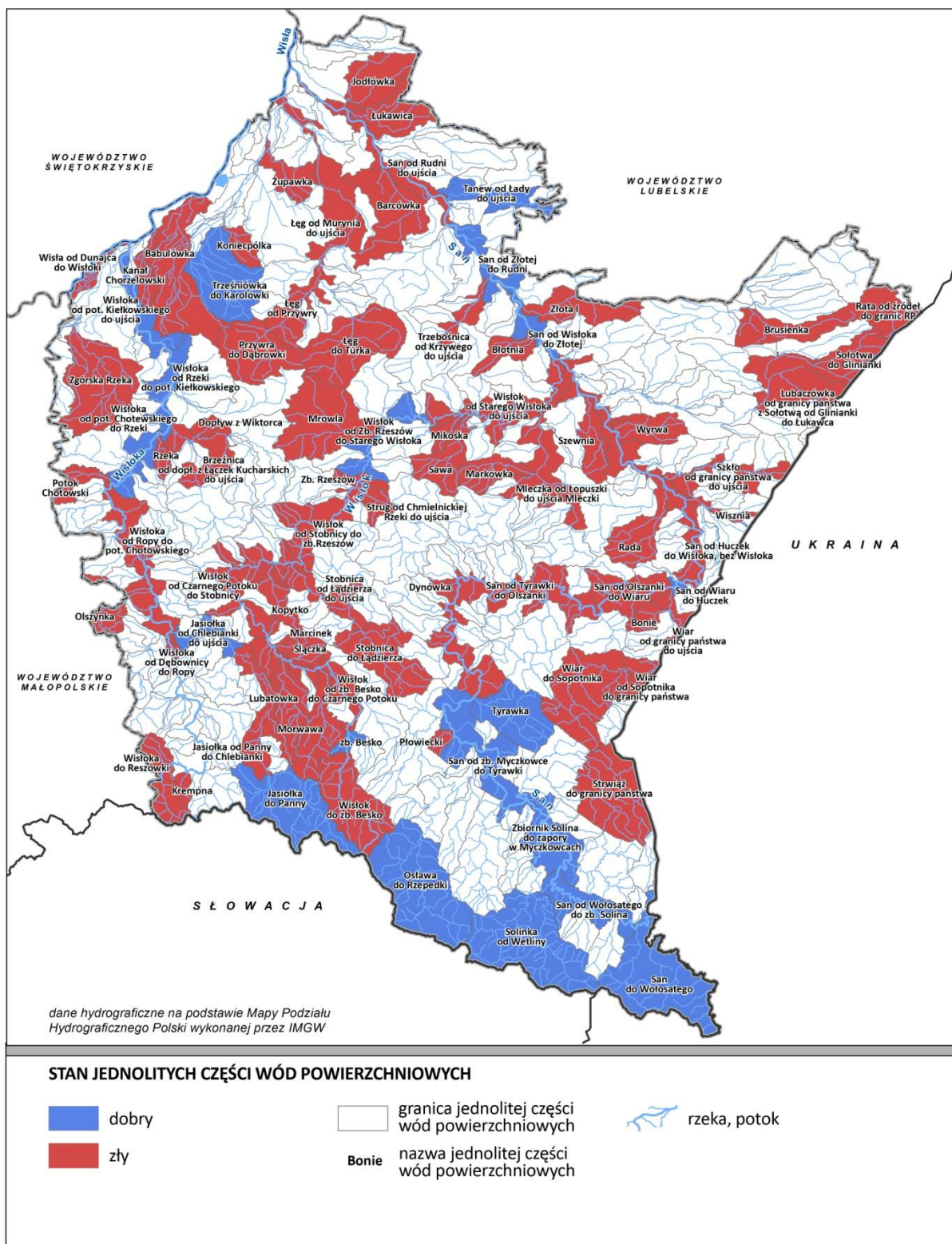
Obszar całego kraju został uznany za zagrożony eutrofizacją ze źródeł komunalnych, tym samym wszystkie JCWP województwa stanowią obszar chroniony i wymagają dodatkowych ocen spełniania wymagań określonych dla tych obszarów. W przeprowadzonej ocenie jakości wód w 2015 r. na 88 badanych JCWP brak spełnienia wymagań dla obszarów ochronnych wrażliwych na eutrofizację stwierdzono w 64. JCWP.

Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych województwa rozmieszczone są nierównomiernie, a w porównaniu z zasobami innych regionów kraju należą do niewielkich. Występują głównie w utworach czwartorzędowych, w niewielkich ilościach w utworach trzeciorzędowych i kredowych, śladowo w utworach starszych. Aż 80% zasobów wód podziemnych występuje w północnej części województwa. Według danych PIG, suma zasobów dyspozycyjnych i perspektywicznych wód podziemnych dla województwa podkarpackiego wynosi 2647,5 m³/24h/km². Największe zasoby znajdują się w powiatach: leżajskim, lubaczowskim, niżańskim, leskim oraz w Tarnobrzegu (powyżej 140 m³/24h/km²), najmniejsze w powiatach: brzozowskim, strzyżowskim oraz w mieście Krosno (poniżej 30m³/24h/km²). W 2015 roku zasoby eksploatacyjne możliwe do wykorzystania dla celów gospodarczych szacowane były na 512 hm³, co stanowiło ok. 2,9% zasobów krajowych¹⁴. Większość zasobów rozmieszczona jest w Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP). Na obszarze województwa podkarpackiego znajduje się, w całości lub w części, 10 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz jeden Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych (LZWP). W Tabeli 8. Przedstawiono podstawowe dane dotyczące zbiorników wód podziemnych, a na Rysunku 2. pokazano ich rozmieszczenie.

¹⁴Główny Urząd Statystyczny, *Ochrona środowiska*, Warszawa 2016 r.

Rysunek 1. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

Tabela 8. Podstawowe dane dotyczące zbiorników wód podziemnych

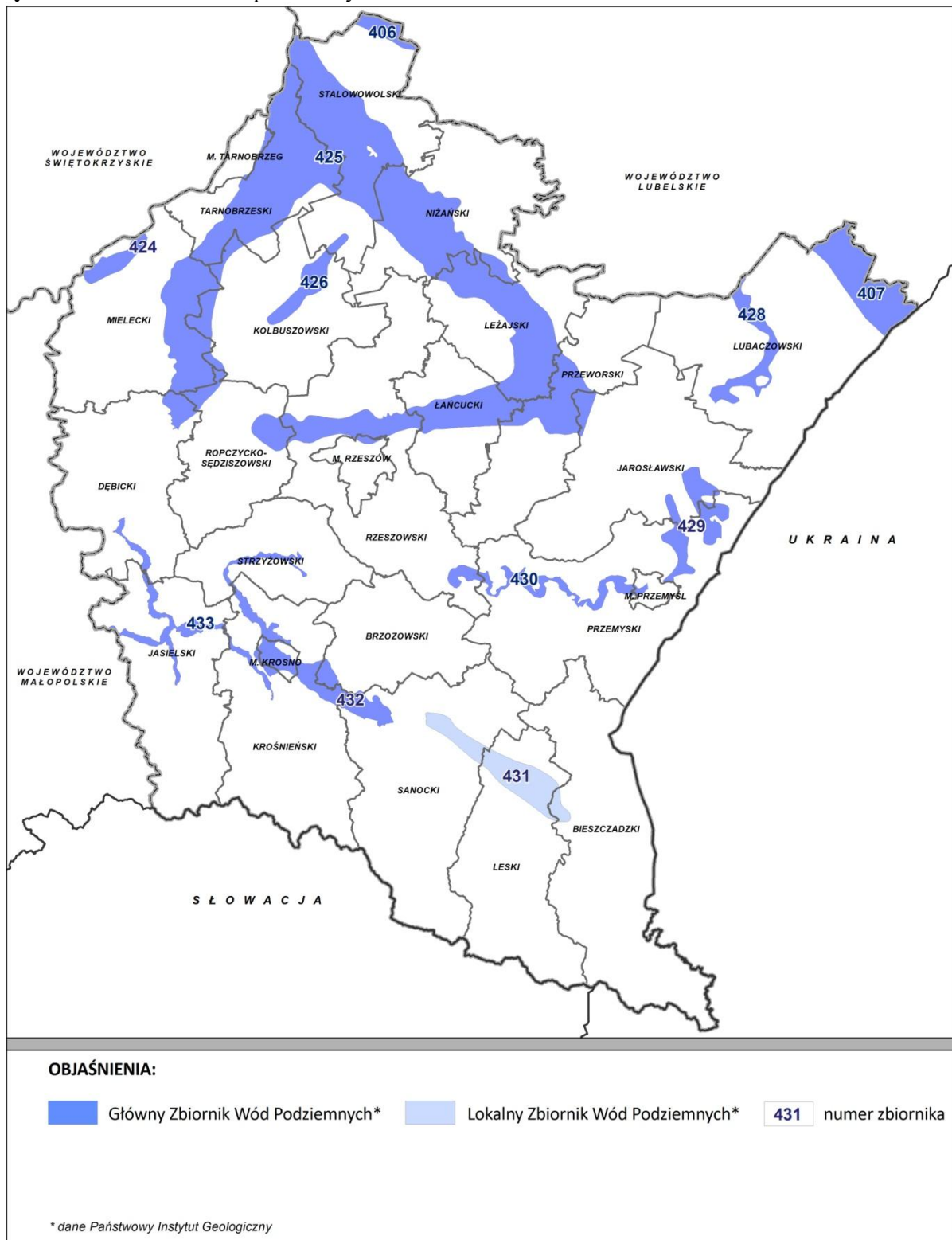
Nr	Nazwa zbiornika	Powierzchnia		Głębokość [m p.p.t.]	Średnia głębokość [m]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	Proponowany obszar ochronny [km ²]
		całkowita [km ²]	w woj. podkarp. [%]				
GZWP							
406	Zbiornik Niecka lubelska (Lublin)	7476,66	0,6	40-100	b.d.	1 052 700	6751,52
407	Niecka Lubelska (Chelm- Zamość)	9051	1,9	60-120	b.d.	1 099 600	7458
424	Dolina Borowa	39,4	100,0	2-29	14	6900	47,5
425	Zbiornik Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów	1933,66	100,0	10-60	20	508 000	2035,36
426	Dolina kopalna Kolbuszowa	60,0	100,0	18-70	b.d.	16 804,8	135
428	Dolina kopalna Biłgoraj-Lubaczów	313,0	24,9	10-65	35	82 210	466
429	Dolina Przemyśl	137	100,0	10-30	b.d.	38 596	236,5
430	Dolina rzeki San	83,15	100,0	b.d.	10	5497,8	845,5
432	Dolina rzeki Wisłok	173,5	100,0	2-8	5	10 080	406,5
433	Dolina rzeki Wisłoka	98,1	86,6	2-10	8	59 800	286,5
LZWP							
431	Zbiornik warstw krośnieńskich (Sanok-Lesko)	147	100	5-60	30	25 581,0	202,4

Źródło: Dane PIG-PIB w Warszawie <http://pgi.gov.pl>

Żaden ze zbiorników wód podziemnych nie posiada ustanowionych obszarów ochronnych wód podziemnych. Według wskaźnika stanu zasobów wód podziemnych, aktualny pobór wód wynosi poniżej 15% w stosunku do zasobów dostępnych do zagospodarowania, co stanowi bardzo niski stopień wykorzystania. Rezerwy zasobów wód podziemnych w województwie podkarpackim ocenione zostały jako bardzo wysokie¹⁵.

¹⁵ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911).

Rysunek 2. Zbiorniki wód podziemnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB <https://www.pgi.gov.pl/>

Stan wód podziemnych

Ocenę stanu wód podziemnych przeprowadza się dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), przez które należy rozumieć określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Wraz z przyjęciem aktualizacji planów gospodarowania dorzeczy obowiązuje nowy podział na jednolite części wód podziemnych. Obecnie w granicach administracyjnych województwa w całości lub części zlokalizowanych jest 17 JCWPd o numerach: 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 135, 136, 151, 152, 153, 154, 168, 169. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych określone na podstawie art. 4 RDW zawarte są w planach gospodarowania wodami. Głównym celem jest osiągnięcie dobrego stanu poprzez uzyskanie, co najmniej dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego danej części wód, a także zapobieganie ich pogorszeniu. Dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu.

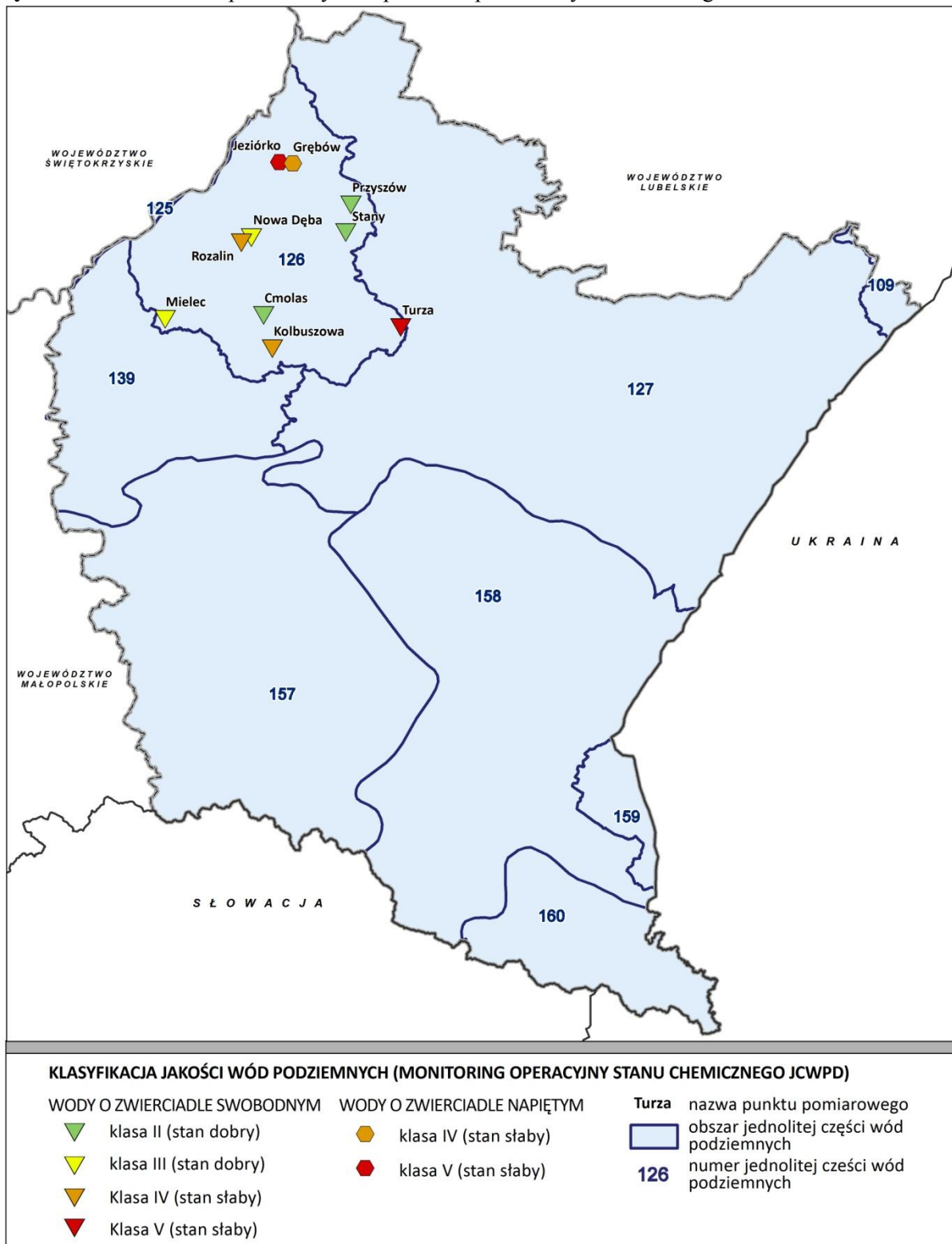
Realizacji celu będzie służyć:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Tak jak w przypadku wód powierzchniowych, wody podziemne powinny osiągnąć stan dobry do roku 2015. Dwie JCWPd o numerach 115 i 135 wskazane zostały jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla JCWPd o nr 115 został przedłużony termin osiągnięcia celów do roku 2027 ze względu na nieuporządkowaną gospodarkę wodno-ściekową (skutkiem są zanieczyszczenia wód podziemnych związkami NH₄). Ocena pozostałych części wód pod względem ilościowym i chemicznym była dobra.

Ocena stanu wód podziemnych w roku 2015 obejmowała jedną JCWPd o numerze 126 (wg podziału obowiązującego w 2015 r. – Rysunek 3.), dla której w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego z 2012 r. oraz dane Państwowej Służby Hydrogeologicznej w zakresie stanu ilościowego, stwierdzono słaby stan wód. Wykazanie słabego stanu wód skutkuje objęciem zagrożonej JCWPd monitoringiem operacyjnym stanu chemicznego wód podziemnych. W przypadku obszaru JCWPd nr 126 monitoring ten realizowany był w latach 2013-2015. W roku 2013 i 2014 badania przeprowadzono w 9. punktach pomiarowych: Mielec (84), Nowa Dęba (115), Kolbuszowa (139), Cmolas (1059), Turza (1219), Przyszów (1220), Stany (1221), Jeziórko (1526), Grębów (1527) a w roku 2015 w 10. punktach (dodatkowy punkt Rozalin 1509). W 2015 roku, porównaniu do roku 2014, stwierdzono niewielki spadek jakości wód. Stan wód pogorszył się w punktach pomiarowych: Turza (z klasy III na V) oraz Stany (z klasy I na II), a poprawę w punktach Cmolas (z klasy III na II) i Mielec (z klasy IV na III).

Rysunek 3. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie

1.4. Gleby

Gleby województwa podkarpackiego charakteryzuje zmienność typologiczna związana z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. Gleba jest układem dynamicznym, a związki w niej zawarte ulegają ciągłym przemianom wpływając na jej żyzność bądź zubożenie. Na terenach nizinnych województwa dominują gleby płowe i brunatne, wytworzone z piasków, glin, ilów i utworów pyłowych. Część północno-wschodnią województwa tj. Płaskowyż Tarnogrodzki, część Równiny Biłgorajskiej oraz Roztocze, pokrywają gleby brunatne i bielice. W obniżeniach terenu występują gleby rdzawe i bielcowe. W dolinach rzek: Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka oraz ich dopływów wytworzyły się mady (gleby pyłowe gliniaste i pyłowe, zaliczane są do III klasy bonitacyjnej, lecz ich znaczenie gospodarcze jest znikome z uwagi na ich niewielką ilość). W rejonie Jarosławia, Przemyśla i Przeworska występują czarnoziemy. Są to gleby zaliczane do najlepszych w województwie (pomimo, iż często są zdegradowane i częściowo zakwaszone). Na obszarach wyżynnych i górskich przeważają gleby brunatne wytworzone ze skał fliszowych. Gleby te podlegają procesom erozyjnym oraz ruchom masowym, często o dużej intensywności.

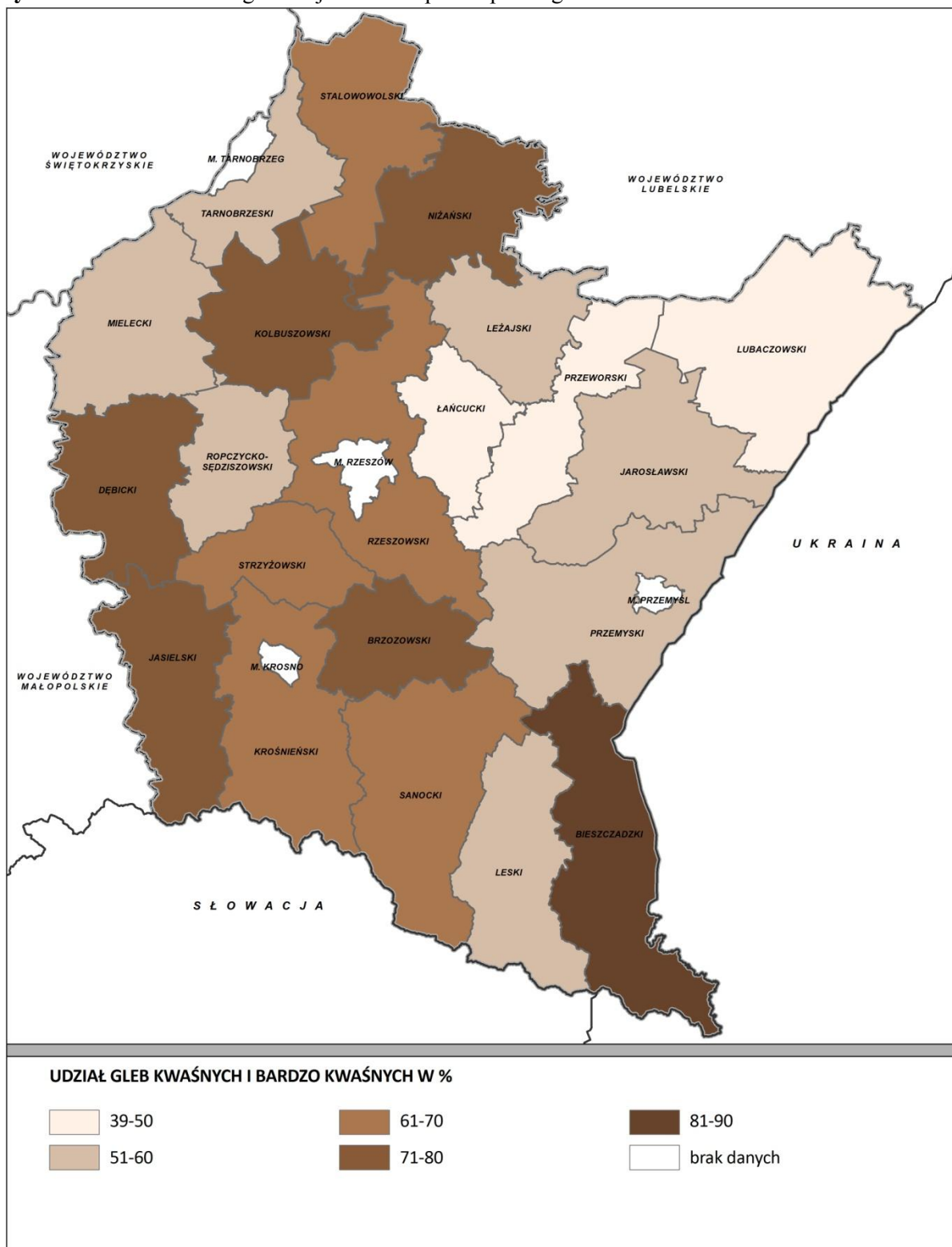
Stan gleb województwa jest na ogół dobry. Podstawowymi czynnikami degradacji gleb są: zakwaszenie gleb (Rysunek 4.), zjawiska erozyjne (w tym osuwiska), zanieczyszczenie substancjami chemicznymi i eksploatacja surowców. Badania Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Rzeszowie wykazały, że gleby województwa podkarpackiego charakteryzują się najwyższym w kraju zakwaszeniem, a deficyt fosforu i potasu dotyczy ok. 50% użytkowanych rolniczo gleb. Zakwaszenie gleb jest jednym ze wskaźników jej chemicznej degradacji, dlatego przeciwdziałanie tym procesom jest ważnym problemem ekologicznym. Na wysoki poziom zakwaszenia gleb w województwie mają wpływ czynniki naturalne (skała macierzysta), zaniedbania w sferze wapniowania i działalność gospodarza człowieka (kwaśne nawozy, środki ochrony roślin, przemysł).

Największe niedobory podstawowych makroskładników stwierdzono w 2014 r. w zakresie:

- fosforu dotyczące 96-74% użytków rolnych w powiatach bieszczadzkim, sanockim, leskim, jasielskim, krośnieńskim, tarnobrzeskim, stalowowolskim;
- potasu dotyczące 71-57% użytków rolnych w powiatach: kolbuszowskim, nizańskim, dębickim, leskim, ropczycko-sędziszowskim, strzyżowskim;
- magnezu dotyczące 41-35% użytków rolnych w powiatach: strzyżowskim, leżajskim, kolbuszowskim, dębickim, bieszczadzkim, rzeszowskim.

Na mocno zakwaszonych kompleksach użytków rolnych, przy występującym jednoczesnym bardzo dużym deficycie podstawowych składników pokarmowych roślin, mogą pojawić się symptomy chemicznej degradacji, skutkujące załamaniem wysokości plonów.

Rysunek 4. Zakwaszenie gleb województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r., WIOŚ w Rzeszowie, 2015 r.

Stopień zanieczyszczenia chemicznego gleb w województwie na ogół jest niewielki i ma charakter punktowy (okolice dużych zakładów przemysłowych i wysypiska śmieci) i liniowy (wzdłuż szlaków komunikacyjnych o znacznym natężeniu ruchu). Jak wynika z badań WIOŚ w Rzeszowie, województwo podkarpackie znajduje się w grupie województw, gdzie poziom zawartości azotu mineralnego oscyluje wokół zawartości niestanowiących zagrożenia dla środowiska.

Województwo podkarpackie dysponuje gruntami o dobrym potencjalnie produkcyjnym i posiada wyższy od średniego krajowego współczynnik bonitacyjny. Istotnym problemem jest zakwaszenie gleb, które ogranicza ich niewadliwy potencjał i stosunkowo duża ilość gleb wykazujących deficyt przyswajalnego fosforu i potasu. Województwo posiada ogólnie korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolniczej. Uśredniony wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniający jakość gleb, warunki klimatyczne i wodne oraz rzeźbę terenu) wynosi 70,4 pkt. (Polska – 66,6 pkt.). Jakość gleb pod względem przydatności do produkcji rolniczej określają klasy bonitacyjne od I do VI, przy czym klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI – najniższą. Największą powierzchnię użytków rolnych zajmują gleby IV, III i V klasy bonitacyjnej (łącznie ok. 87% użytków rolnych). Udział gleb bardzo słabych (VI klasa), nadających się pod zalesienia wynosi 7%, natomiast udział gleb najlepszych (klasa I) i bardzo dobrych (klasa II) jest niewielki. Gleby te zajmują łącznie 5% powierzchni użytków rolnych. Rolnicza przestrzeń produkcyjna w województwie stwarza dobre warunki do rozwoju produkcji zdrowej żywności oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Pozytywnym zjawiskiem ostatnich lat jest znaczne zmniejszenie powierzchni gruntów ugorowanych. W dużej mierze jest to wynik wsparcia finansowego rolnictwa.

1.5. Surowce mineralne

Województwo podkarpackie należy do średnio zasobnych w kopaliny. Ich występowanie wiąże się bezpośrednio z budową geologiczną danego rejonu. Na terenie województwa (stan na koniec 2015 roku¹⁶) znajduje się 1136 udokumentowanych złóż kopalin, o zróżnicowanej wielkości zasobów i zasięgu przestrzennym.

Złoża kopalin występujących na terenie województwa (Rysunek 5.) obejmują cztery zasadnicze grupy surowców, wydzielane w zależności od głównego przeznaczenia i możliwości zastosowania. Są to:

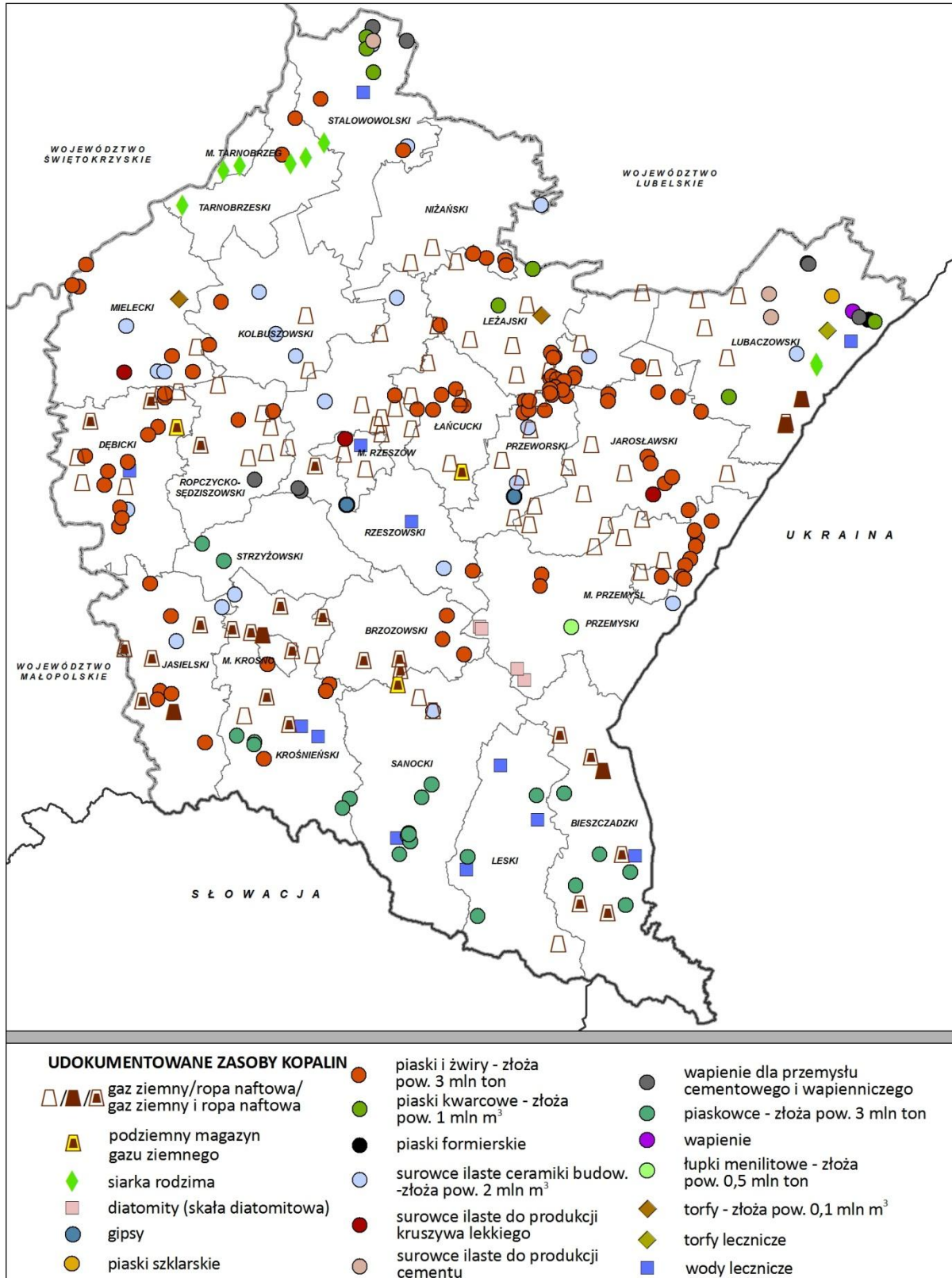
- **surowce energetyczne** – gaz ziemny występuje głównie na terenie powiatów: rzeszowskiego, leżajskiego, przemyskiego, przeworskiego, łańcuckiego, jarosławskiego, krośnieńskiego, lubaczowskiego, ropczycko-sędziszowskiego i dębickiego, tworząc samodzielne złoża lub współwystępując z ropą naftową. Zasoby gazu udokumentowane w 93. złożach stanowią 23,2% zasobów krajowych. Złoża ropy naftowej koncentrują się w rejonie Jasła, Krosna, Sanoka oraz Dębicy, Lubaczowa i Rzeszowa, najczęściej jako kopalina towarzysząca złożom gazu ziemnego.

¹⁶Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce - wg stanu na 31.XII.2015 r. - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2016 r.

Udokumentowane w 28. złożach zasoby ropy naftowej stanowią 3,06% zasobów krajowych;

- **surowce chemiczne** – udokumentowane złoża siarki rodzimej zlokalizowane są w rejonie Tarnobrzega i Lubaczowa (8 złóż, ich zasoby to 84,56% zasobów krajowych) oraz diatomity (skała diatomitowa) na terenie gminy Bircza, są to 4 złoża, których zasoby stanowią 100% zasobów krajowych;
- **surowce skalne i inne:**
 - **kamienie łamane i bloczne** – reprezentowane przez piaskowce, wapienie i łupki menilitowe występują na terenie powiatów: bieszczadzkiego, krośnieńskiego, sanockiego i przemyskiego. Łącznie udokumentowano 53 złoża, których zasoby stanowią 5,23% zasobów krajowych. Zdecydowanie przeważają złoża piaskowców, których udokumentowano 43;
 - **wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego i cementowego** – występują w powiatach: lubaczowskim, rzeszowskim i stalowowolskim. Udokumentowane zasoby 8. złóż to 2,33% zasobów krajowych;
 - **piaski i żwiry** – największe zasoby niezagospodarowane oraz podlegające eksploatacji znajdują się głównie w powiatach: dębickim, mieleckim, przemyskim, jarosławskim, łańcuckim, przeworskim, brzozowskim i stalowowolskim. Na terenie województwa znajduje się 746 złóż piasków i żwirów. W ogólnej ich liczbie zdecydowanie przeważają złoża niewielkie, udokumentowane w ciągu ostatnich kilku lat na potrzeby eksploatacji. Jest to wynik rynkowego zapotrzebowania na lokalny surowiec, niezbędny przede wszystkim przy realizacji autostrady A4. Łączne zasoby kruszyw naturalnych stanowią 6,88% zasobów krajowych;
 - **piaski szklarskie** – występują w rejonie Lubaczowa. Jest to pojedyncze złożo, którego zasoby stanowią 0,4% zasobów krajowych;
 - **piaski kwarcowe** – udokumentowano w powiatach: stalowowolskim, leżajskim, rzeszowskim i lubaczowskim. Zasoby udokumentowanych 9. złóż to 4,75% zasobów krajowych;
 - **piaski formierskie** – zasoby udokumentowanego w rejonie Horyńca Zdroju pojedynczego złoża stanowią 5,37% zasobów krajowych;
 - **surowce ilaste ceramiki budowlanej** – największe zasoby występują w powiatach: kolbuszowskim, mieleckim, przeworskim, rzeszowskim, stalowowolskim i jasielskim. Udokumentowano 160 złóż, których zasoby stanowią 7,35% zasobów krajowych;
 - **gipsy** – udokumentowane 2 złoża znajdują się na terenie gmin: Kańczuga i Lubenia, a ich zasoby to 1,59% zasobów krajowych. Złoża gipsów rozpoznano również na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie w rejonie Broniszowa;
 - **surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego** – udokumentowane 3 złoża znajdują się w powiatach: rzeszowskim, mieleckim i jarosławskim. Ich zasoby to 11,33% zasobów krajowych;

Rysunek 5. Udokumentowane zasoby kopalin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce – stan na dzień 31.XII.2015 r.*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2016 r.

- **surowce ilaste do produkcji cementu** – udokumentowane zostały w powiatach lubaczowskim i stalowowolskim. Są to 3 złoża, a ich zasoby stanowią 25,88% zasobów krajowych;
 - **torfy** – występują praktycznie na terenie całego województwa, lecz udokumentowane złoża są nieliczne (4 złoża), a ich zasoby niewielkie, stanowiące 0,27% zasobów krajowych;
 - **torfy lecznicze (borowiny)** – udokumentowane w jednym złożu są stosowane w lecznictwie uzdrowiskowym w Horyńcu-Zdroju;
- **wody lecznicze, mineralne i termalne** – rozpoznano i częściowo udokumentowano zasoby wód mineralnych i zmineralizowanych w następujących powiatach: leskim (Lesko w gm. Lesko, Polańczyk w gm. Solina, Rabe w gm. Baligród), brzozowskim (Brzozów – Humniska w gm. Brzozów), dębickim (Latoszyn w gm. Dębica), krośnieńskim (Iwonicz-Zdrój i Lubatówka w gm. Iwonicz-Zdrój, Krościenko Wyżne w gm. Krościenko Wyżne, Rudawka Rymanowska i Rymanów Zdrój w gm. Rymanów), sanockim (Komańcza w gm. Komańcza, Poraż w gm. Zagórz), stalowowolskim (Lipa w gm. Zaklików), rzeszowskim (Borek Stary i Tyczyn w gm. Tyczyn, Chmielnik, Lubenia i Straszydle w gm. Lubenia, Rudna Wielka w gm. Świlcza, Hyżne, Szklary i Nieborów w gm. Hyżne, Rzeszów-Staromieście), jasielskim (Folusz w gm. Dębowiec). Według stanu na koniec 2015 r. na terenie województwa znajduje się 12 udokumentowanych złóż wód leczniczych, których zasoby stanowią 1,66% zasobów krajowych. Są to: udokumentowane zasoby wód leczniczych (wody zmineralizowane i o słabej mineralizacji) wykorzystywane w lecznictwie uzdrowiskowym w: Horyńcu-Zdroju, Iwoniczu-Zdroju, Rymanowie Zdroju i Polańczyku, wody lecznicze w Lipie (gm. Zaklików) oraz w Latoszynie (gm. Dębica), gdzie planowana jest realizacja uzdrowiska. Wody lecznicze wykorzystywane w uzdrowisku Iwonicz-Zdrój (odwierty Lubatówka 12 i 14 w złożu Iwonicz-Lubatówka) posiadają dodatkowo właściwości wód termalnych. Udokumentowane wody mineralne w miejscowościach: Czarna Górna (gm. Czarna), Komańcza, Lesko, Nieborów (gm. Hyżne), Rabe 1 (gm. Baligród), Rzeszów S-1, S-2 są od lat eksploatowane na podstawie pozwoleń wodno-prawnych. Zasoby wymienionych sześciu ujęć zostały zaliczone do kopalin – wód leczniczych z chwilą wejścia w życie (01.01.2012 r.) znowelizowanej ustawy Prawo geologiczne i górnicze¹⁷. Liczne poziomy występowania wód termalnych o temperaturze dochodzącej od 35⁰C do ponad 120⁰C na wypływie, zostały stwierdzone podczas poszukiwań oraz eksploatacji gazu i ropy naftowej. Występowanie wód termalnych, mineralnych stwierdzono w rejonie Wiśniowej i Rudawki Rymanowskiej. Jedynie w rejonie Lubatówki udokumentowane wody lecznicze, są wodami leczniczymi termalnymi, o temperaturze powyżej 20⁰C na wypływie. Zasoby wód termalnych są słabo rozpoznane (zostały stwierdzone punktowo otworami naftowymi i gazowymi). Ilość tych wód nie jest dokładnie określona, a część otworów została zlikwidowana.

¹⁷Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1131) stanowi, iż do kopalin – wód leczniczych, zalicza się udokumentowane zasoby wód podziemnych spełniające określone kryteria dotyczące właściwości wód.

Zasoby surowców mineralnych udokumentowanych w województwie charakteryzuje przeciętne zróżnicowanie.

Istotne znaczenie dla gospodarki regionalnej i krajowej posiadają przede wszystkim dość bogate zasoby gazu ziemnego, cechującego się dobrymi parametrami jakościowymi. Zasoby surowców skalnych są stosunkowo bogate, równomiernie rozmieszczone na obszarze województwa, charakteryzują się dobrą dostępnością oraz parametrami jakościowymi, decydującymi o ich przydatności. Udokumentowane zasoby zaspokajają lokalne i regionalne zapotrzebowanie na te surowce. Stanowią także cenne rezerwy surowcowe, jednak część złóż, ze względu na położenie w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy *o ochronie przyrody*, ma ograniczone możliwości ich wykorzystania.

Słabo rozpoznane są zasoby wód mineralnych i termalnych, których obecność została stwierdzona przy okazji poszukiwania i eksploatacji węglowodorów.

1.6. Powietrze

Zanieczyszczenie powietrza na obszarze województwa pochodzi głównie z emisji antropogenicznej, przede wszystkim z procesów spalania paliw. Antropogenicznymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są: źródła punktowe tzw. emisja punktowa tj. procesy energetycznego spalania paliw w sektorze produkcji energii i przemyśle oraz przemysłowe procesy technologiczne, transport tzw. emisja liniowa (komunikacyjna) oraz sektor komunalno-bytowy tzw. emisja powierzchniowa, pochodząca z indywidualnego i komunalnego ogrzewnictwa.

Według oceny jakości powietrza za rok 2015, wykonanej w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Rzeszowie¹⁸, w województwie podkarpackim zanieczyszczenia gazowe tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały niskie wartości stężeń. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy miasto Rzeszów i strefy podkarpackiej, pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy A.

W zakresie normy rocznej pyłu PM10 wyznaczono 8 obszarów przekroczeń obejmujących swoim zasięgiem 4 km² (0,02 % województwa podkarpackiego), a w zakresie dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 wyznaczono 44 obszary przekroczeń obejmujące swoim zasięgiem 222,1 km² (1,2 % województwa podkarpackiego). Z kolei w zakresie dobowego stężenia dopuszczalnego strefa miasto Rzeszów i strefa podkarpacka zaliczone zostały do klasy C.

Wyniki badań jakości powietrza oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń w województwie wykazują nadal ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10 mierzonym w kryterium ochrony zdrowia. W końcowej klasyfikacji strefy: miasto Rzeszów i podkarpacka zostały zaliczone do klasy C.

Ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza stwierdzono również w zakresie pyłu PM2.5. Strefa miasto Rzeszów zaliczona została do klasy A (dotrzymany został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM2.5), a strefa podkarpacka do klasy C

¹⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2015 – WIOŚ w Rzeszowie.

(przekroczony został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM_{2.5}). Ustalono 11 obszarów przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM_{2.5} obejmujących swoim zasięgiem 22,5 km² (0,1% województwa podkarpackiego).

W zakresie metali w pyłe PM₁₀ (arsen, kadm, nikiel, ołów) wartości odniesienia zostały dotrzymane na obszarze całego województwa. Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych. Strefy: miasto Rzeszów i podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy C. Wyniki pomiarów pozwoliły na wyznaczenie 65. obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P obejmujących swoim zasięgiem 1687 km² (9,4 % województwa).

Na poziom zanieczyszczeniami pyłowymi i benzo(a)pirenem wpływa głównie emisja powierzchniowa i napływowa. W centralnej części Rzeszowa, z gęstą siecią komunikacyjną, na wielkość stężeń tych zanieczyszczeń, znaczący wpływ ma emisja pochodząca ze środków transportu.

Wyznaczone w 2015 roku obszary przekroczeń w zakresie pyłu PM₁₀, PM_{2.5} i B(a)P są porównywalne do obszarów wyznaczonych w roku 2014, ale stwierdzono wzrost liczby dni z przekroczeniem normy dobowej pyłu PM₁₀ oraz wyższe stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w stosunku do roku 2014.

1.7. Klimat akustyczny

Klimat akustyczny województwa podkarpackiego kształtowany jest przede wszystkim przez hałas komunikacyjny (głównie drogowy i kolejowy) oraz hałas przemysłowy. Głównym generatorem hałasu jest ruch drogowy. Natężenie ruchu pojazdów osobowych koncentruje się głównie na drogach dojazdowych do głównych miast.

WIOŚ w Rzeszowie w 2015 r., w ramach 3 letniego cyklu pomiarowego wykonał pomiary natężenia hałasu komunikacyjnego w 4. miejscowościach, w obrębie których ustalono sieć punktów referencyjnych: Dębica (4 punkty pomiarowo-kontrolne), Przeworsk (6 punktów pomiarowo-kontrolnych), Tarnobrzeg (6 punktów pomiarowo-kontrolnych), Żurawica (4 punkty pomiarowo-kontrolne). W Dębicy, Przeworsku i Tarnobrzegu zostały przeprowadzone pomiary natężenia hałasu drogowego, natomiast w Żurawicy pomiary natężenia hałasu kolejowego.

Badania długookresowe natężenia hałasu drogowego wykazały, że w każdym punkcie pomiarowo-kontrolnym, przekroczone zostały dopuszczalne standardy akustyczne, w stosunku do funkcji spełnianych przez dany teren. W wyznaczonych 13. punktach pomiarowo-kontrolnych wartość dopuszczalna dla pory dnia (L_{AeqD}^{19}), została przekroczona w 7. punktach (Dębica ul. Rzeszowska o 2,0 [dB], ul. Krakowska o 0,8 [dB], Przeworsk ul. Grunwaldzka o 0,2 [dB], ul. Słowackiego o 6,0 [dB], Tysiąclecia o 1,6 [dB], Tarnobrzeg ul. 11 Listopada o 0,1 [dB], ul. Sienkiewicza o 4,1 [dB]), natomiast w 5. punktach (Dębica ul. Rzeszowska o 5,2 [dB], ul. Krakowska o 3,7 [dB], Przeworsk ul. Słowackiego o 2,8 [dB], ul. Tysiąclecia o 3,4 [dB], Tarnobrzeg ul. Sienkiewicza o 5,3 [dB]) dla pory nocy (L_{AeqN}^{20}).

¹⁹ L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia.

²⁰ L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy.

Przeprowadzone pomiary równoważnego poziomu hałasu dla hałasu kolejowego wykazały, że we wszystkich punktach pomiarowych zostały zachowane normy akustyczne.

Problem hałasu lotniczego na terenie województwa praktycznie nie występuje. Na terenie województwa zlokalizowane jest tylko jedno duże, międzynarodowe lotnisko Rzeszów-Jasionka. Na terenie lotniska w 2015 roku zarejestrowano 13723 startów i lądowań statków powietrznych, a w 2016 – 12629. W stosunku do roku 2015 liczba ta zmalała o około 1100. Hałas lotniczy ma charakter lokalny, a jego uciążliwość związana jest z pojedynczymi przelotami samolotów.

W ostatnich latach, zagrożenie hałasem przemysłowym wykazuje tendencję spadkową. Dostępność do nowoczesnych technologii produkcji sprawia, że zasięg emisji hałasu przemysłowego staje się coraz mniejszy.

1.8. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne jest zjawiskiem powszechnie występującym w środowisku naturalnym i może pochodzić ze źródeł naturalnych (procesy i zjawiska występujące w kosmosie i na Ziemi) oraz sztucznych (wszelkie urządzenia zasilane energią elektryczną). W ostatnich latach obserwuje się duży wzrost sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku, w szczególności jest on związany z zastosowaniem nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych i rozbudową infrastruktury telefonii bezprzewodowej. Co roku uruchamiane są nowe stacje bazowe telefonii komórkowej tzw. BTS. Zgodnie z bazą danych *btsearch.pl* na koniec 2014 roku w Polsce funkcjonowało ok. 31 520 stacji bazowych, w tym ok. 1430 w województwie podkarpackim. W porównaniu do roku 2013, w roku 2014 liczba BTS w Polsce wzrosła o 12,4% a w województwie podkarpackim o 11,2%.

Monitoring i ocenę poziomów pól elektromagnetycznych, przeprowadza się w celu zapewnienia ochrony ludności i środowiska przed ponadnormatywnymi oddziaływaniami promieniowania niejonizującego. Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 2015 r. zostały wykonane przez WIOŚ w Rzeszowie w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015”. Ocenę poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku sporządzono na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów²¹. Zgodnie z rozporządzeniem, w miejscach dostępnych dla ludności, wartość dopuszczalna składowej elektrycznej pola, dla częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz i dla częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz, wynosi 7 [V/m]. Badania zostały wykonane w 45. punktach pomiarowych, zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności, na następujących obszarach województwa: w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej do 50 tys. (15 punktów pomiarowych), w pozostałych miastach (15 punktów pomiarowych), na terenach

²¹ Dz. U. z 2003 r. nr 192 poz. 1883.

wiejskich (15 punktów pomiarowych). Z przeprowadzonych, w roku 2015 badań wynika, że poziomy promieniowania elektromagnetycznego były bardzo niskie i nie przekraczały dopuszczalnych poziomów. Średnie poziomy pól elektromagnetycznych na poszczególnych rodzajach obszarów w województwie wyniosły:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej od 50 tys. 0,231 [V/m];
- w pozostałych miastach 0,218 [V/m];
- na terenach wiejskich 0,2 [V/m].

Najwyższe poziomy pól elektromagnetycznych zarejestrowano w następujących miejscowościach:

- Jarosław, osiedle Jagiellonów, ul. Jagiellonów 0,47 [V/m] +/- 0,26 [V/m];
- Przemyśl, osiedle Zniesienie, ul. Pasteura 0,45 [V/m] +/- 0,25 [V/m];
- Rzeszów, osiedle Paderewskiego, ul. Paderewskiego 0,42 [V/m] +/- 0,23 [V/m].

Na pozostałych obszarach województwa, objętych monitoringiem w 2015 roku, poziomy pól elektromagnetycznych były niższe od wartości 0,4 V/m, to jest od dolnego progu czułości sondy pomiarowej.

1.9. Zagrożenia środowiska

1.9.1. Zagrożenie powodziowe

Województwo podkarpackie, położone w regionie wodnym Górnej Wisły, w znacznym stopniu narażone jest na występowanie powodzi. Wskaźniki opadu i odpływu przewyższają tu średnie wartości dla obszaru Polski, odpowiednio o 15% i 50%. Determinuje to wyższy, o co najmniej 15%, poziom zagrożenia powodziowego od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce. Ukształtowanie terenu w regionie wodnym Górnej Wisły (występowanie stromych stoków oraz wąskich dolin) sprzyja szybkiej transformacji opadu (osiągającego do 200 mm/dobę) w odpływ. Poważnym zagrożeniem są powodzie błyskawiczne, którym sprzyja: gęsta i koncentryczna sieć hydrograficzna, kształt zlewni (zbliżony do owalnego – co sprzyja szybkiej koncentracji fali powodziowej), gleby czy też pokrycie terenu (w dużej mierze mamy do czynienia z terenami skalistymi lub pokrytymi rumoszem), duże spadki zboczy i koryt i nasycenie zlewni przed opadami wywołującymi powódź. Na obszarach zurbanizowanych, powstawaniu powodzi błyskawicznych sprzyja znaczne uszczelnienie zlewni. Wraz ze wzrostem powierzchni nieprzepuszczalnych skraca się czas koncentracji fal wezbraniowych. W dorzeczu Górnej Wisły występują najczęściej dwa rodzaje wezbrań: opadowe i roztopowe, rzadziej natomiast zatorowe. Charakterystyczne jest to, że wezbrania nie obejmują całego dorzecza, lecz poszczególne zlewnie. Obok przyczyn naturalnych, wzrost zagrożenia powodziowego związany jest z presją osadniczą na tereny narażone na zalewanie. Duży wpływ na zagrożenie powodziowe mają również zmiany klimatu, które powodują nasilenie zjawisk ekstremalnych, w tym również powodzi. Niski poziom retencji wód powierzchniowych i gruntowych oraz niewystarczająca ilość zbiorników retencyjnych, polderów, suchych zbiorników, zbiorników z rezerwą powodziową, jest dodatkowym czynnikiem zwiększającym zagrożenie powodziowe. Stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej w województwie od wielu lat oceniany jest jako

niezadowalający. Ponad połowa wałów przeciwpowodziowych będącego podstawowym środkiem ograniczającym zasięg powodzi wymaga modernizacji. Na taką niezadowalającą ocenę stanu technicznego obwałowań wpływ ma przede wszystkim ich wiek oraz brak postępu prac modernizacyjnych.

Zgodnie z art. 88a pkt 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*²², ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego (MZP), map ryzyka powodziowego (MRP) oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dla odcinków rzek, dla których nie wykonano MZP, studia ochrony przeciwpowodziowej zachowują ważność do czasu sporządzenia i przekazania właściwym organom MZP opracowanych w kolejnych cyklach planistycznych. Wyznaczone w studiach obszary bezpośredniego zagrożenia powodziowego uznaje się za obszary szczególnego zagrożenia powodzią (art.17 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o *zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw*). Wyznaczone przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej na mapach zagrożenia powodziowego oraz przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w studiach ochrony przeciwpowodziowej obszary zagrożenia powodziowego, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Rysunek 6.) obejmują teren o powierzchni ok. 1414 km², co stanowi 7,9% powierzchni województwa. Według tych opracowań, największe zagrożenie powodziowe, obejmujące znaczne obszary, stwarzają rzeki: Wisła, Wisłoka, Wisłok i San. Ponadto, lokalne powodzie i podtopienia stwarzają potoki górskie i mniejsze rzeki m.in.: Ropa, Jasiołka, Mlecza, Wisznia, Szkło, Lubaczówka i Tanew. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe. Zakazy te wynikają wprost z art. 88l ust. 1 ustawy *Prawo wodne*.

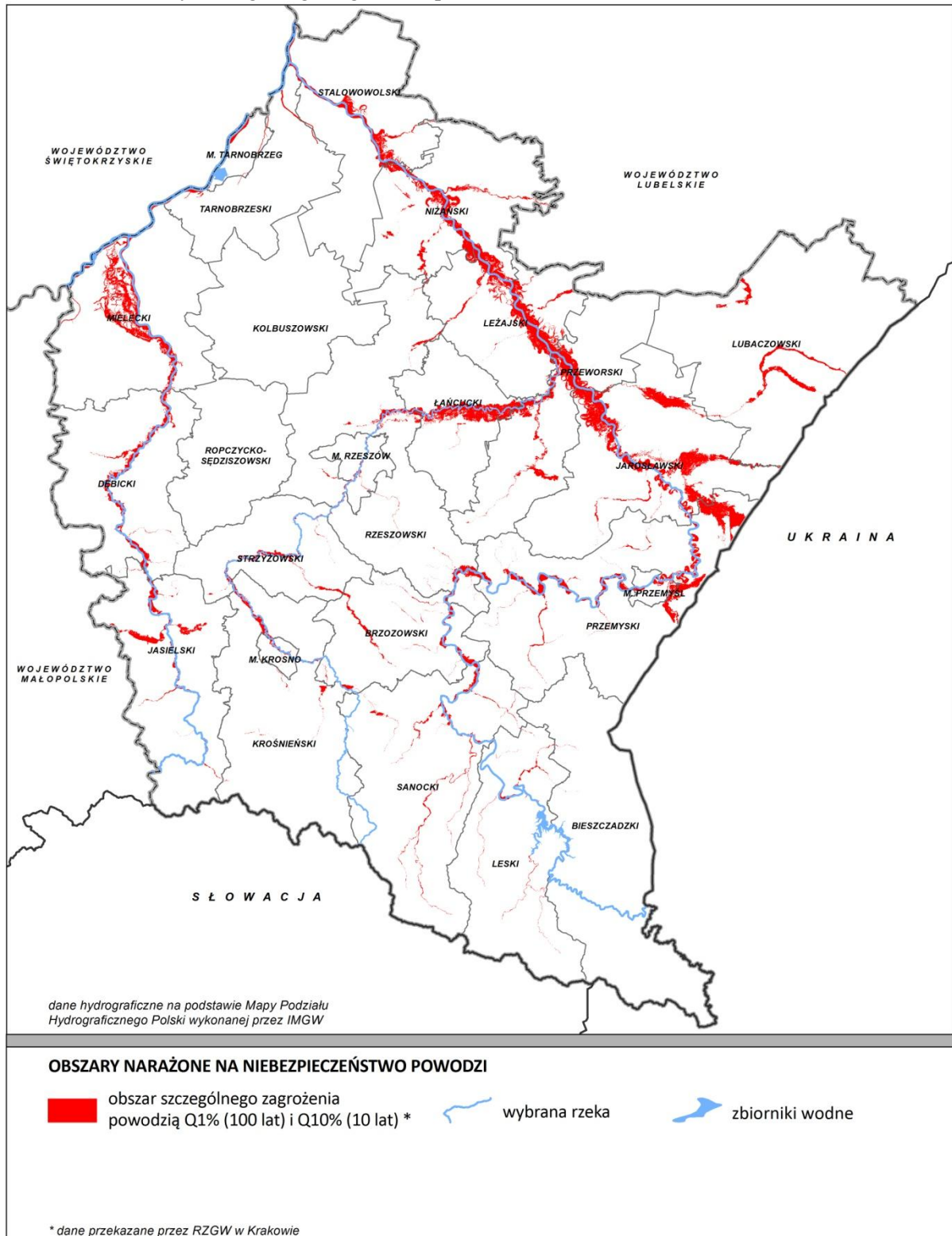
1.9.2. Zagrożenie suszą

Zjawisko suszy związane jest z warunkami klimatycznymi, niewłaściwą działalnością człowieka w zakresie melioracji, odwodnień, zalesień oraz brakiem kompleksowego programu hydrotechnicznego i agrotechnicznego w rolnictwie. Wyróżnia się trzy rodzaje suszy: atmosferyczną, glebową (rolniczą) i hydrologiczną. Efektem suszy hydrologicznej, trwającej na ogół długo, nawet kilka sezonów, jest obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych (tzw. niżówka hydrologiczna). Susze: atmosferyczna i glebowa są uciążliwe, ale zanikają stosunkowo szybko. Odbudowa zasobów wodnych w przypadku wystąpienia suszy hydrologicznej, wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu.

Nierównomierne rozłożenie naturalnych zasobów wodnych i niewystarczająca retencja zbiornikowa, w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki, powoduje zwiększenie negatywnych skutków zjawiska suszy. Zjawisko to na przestrzeni ostatnich lat w różnym stopniu dotknęło większość gmin województwa podkarpackiego.

²² t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 z późn. zm.

Rysunek 6. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RZGW w Krakowie

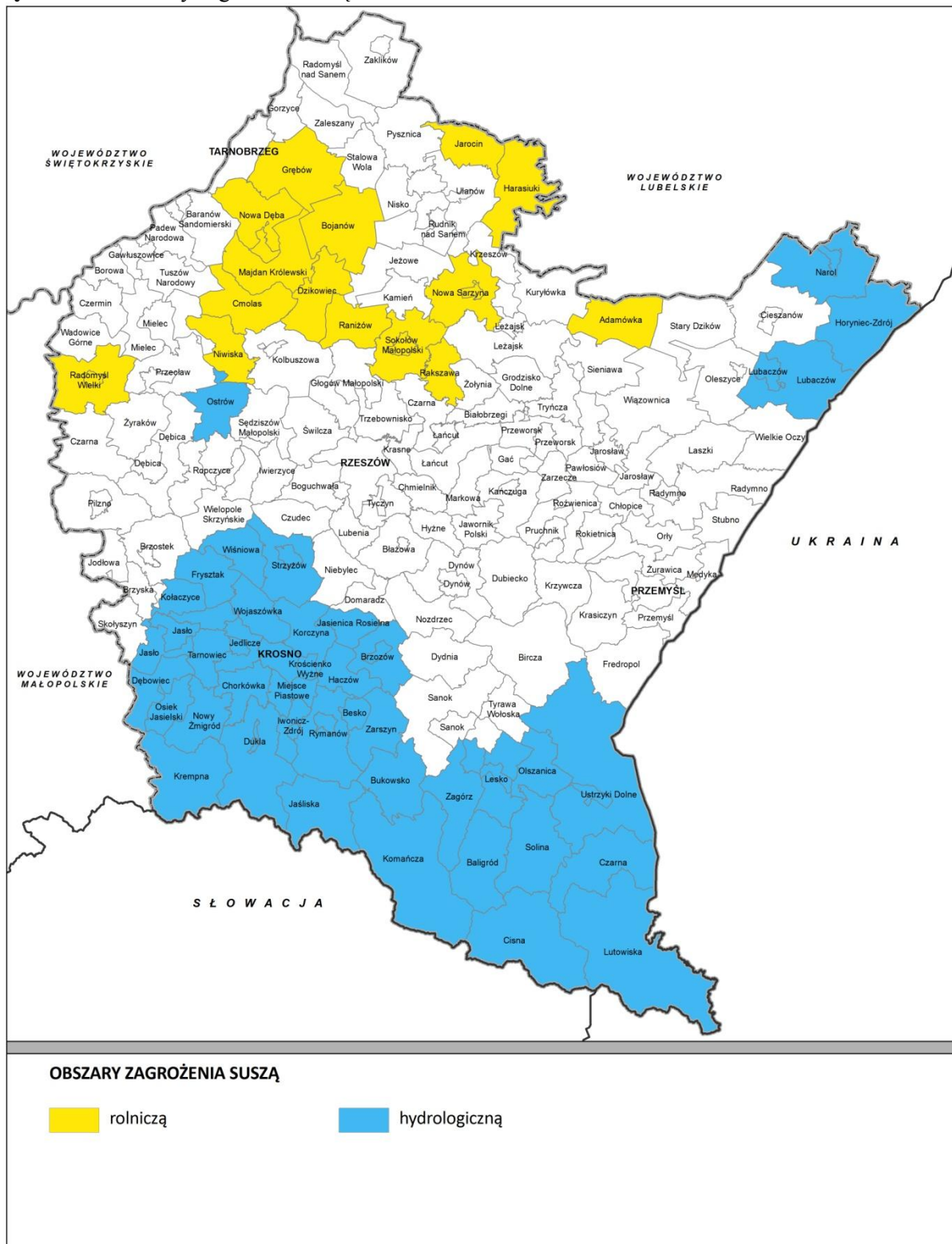
Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i w regionie wodnym Dniestru, przeprowadzona przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie²³, wykazała znaczne obniżenie poziomu wody w ciekach, zanik mniejszych cieków oraz obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych na niemal na całym obszarze województwa podkarpackiego. W ostatnich latach dotkliwie susze wystąpiły w roku: 2003, 2006 i 2013. Rozkład średniej liczby niżówek w roku, występujących w obrębie regionu wodnego Górnej Wisły (w części obejmującej województwo podkarpackie), wskazuje na największą ich intensywność występowania w południowej i południowo-wschodniej części województwa²⁴. W czterostopniowej skali zagrożenia suszą rolniczą, wg: wskaźników glebowego i średniego progowego KBW, przy uwzględnieniu typów gleb i struktury upraw, najbardziej zagrożone suszą rolniczą na terenie województwa podkarpackiego są gminy: Jarocin, Harasiuki, Rakszawa, Majdan Królewski i Cmolas (Rysunek 7.).

Według raportów publikowanych przez IUNG-PIB w ramach Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej, w 2013 roku w okresie od 21 czerwca do 10 września susza dotknęła aż 143 gminy spośród 160 gmin województwa, natomiast w 2015 roku, w okresie od 21 czerwca do 20 września, wszystkie gminy województwa, w mniejszym lub większym stopniu, narażone były na starty związane z wystąpieniem suszy rolniczej. Jedynie na terenie gminy Błazowa (obszar miejski) nie stwierdzono zagrożenia suszą rolniczą.

²³ *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły i Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu Dniestru* sporządzona w ramach opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych w obszarze działania RZGW w Krakowie, RZGW, Kraków 2015 r.

²⁴ Liczba niżówek występujących w roku wskazuje na podatność zlewni bilansowej jej cieków na zjawisko suszy hydrologicznej.

Rysunek 7. Obszary zagrożone suszą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowań *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły* oraz *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Dniestru*, RZGW w Krakowie, 2015 r.

1.9.3. Poważne awarie

Poważna awaria, zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo Ochrony Środowiska* to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem. Poważna awaria przemysłowa, zgodnie z art. 3 pkt 24 ww. ustawy to poważna awaria w zakładzie dużego lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na potrzeby charakteryzacji stopnia zagrożenia, zakłady prowadzące działalność niebezpieczną dzieli się na: zakłady dużego ryzyka wystąpienia awarii (ZDR), zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady będące potencjalnymi sprawcami poważnych awarii (PSPA).

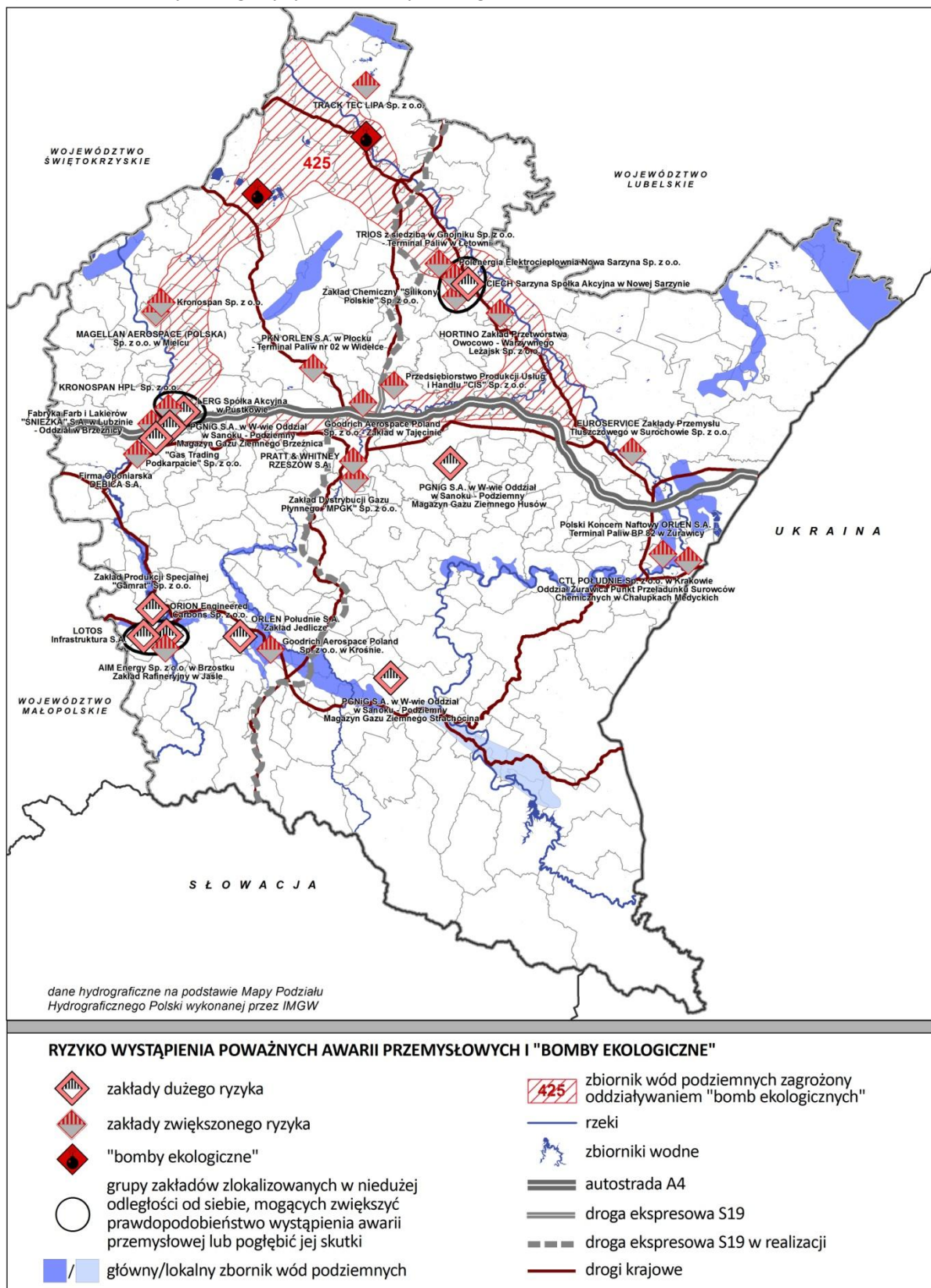
W 2015 roku, na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowanych było 10 zakładów z grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i 20 zakładów z grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (Rysunek 8., Tabela 9.). Część z tych zakładów należy do grupy zakładów, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie, może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki. Zakłady takie znajdują się: w Nowej Sarzynie (3), Jaśle (2), Pustkowie (2) i Widelce (2). W ewidencji Inspekcji Ochrony Środowiska, na terenie województwa podkarpackiego, znajdują się 51 zakłady zaliczone do kategorii Potencjalnych Sprawców Poważnych Awarii. W zakładach dużego i zwiększonego ryzyka utrzymywane są wysokie standardy bezpieczeństwa, i dlatego od 2003 r. na ich terenie nie zanotowano poważnej awarii przemysłowej. W latach 2003-2011 odnotowywane były przypadki zdarzeń o znamionach poważnych awarii, głównie związane z transportem substancji niebezpiecznych. Ich skutki dla środowiska nie były znaczące. W latach 2012-2014 zdarzenia tego typu nie miały miejsca.

Znaczące oddziaływanie na środowisko mogą mieć obiekty zaliczone do „bomb ekologicznych”. Na terenie województwa podkarpackiego do „bomb ekologicznych” zostały zaliczone 2 obiekty:

- składowisko odpadów poprodukcyjnych (6 stawów osadowych) Huty Stalowa Wola S.A. usytuowane w terenach nadzalewowych Sanu, na przepuszczalnych piaskach, w obszarze wód podziemnych Stalowej Woli, w odległości 2 km od dwóch ujęć wody²⁵;
- zanieczyszczenia chemiczne migrujące z nierozpoznanego źródła do wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności miasta i gminy Nowa Dęba, w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody.

²⁵ Przystąpiono do prac rekultywacyjnych w ramach projektu *Rekultywacja stawów osadowych 1-6 na terenie Huty Stalowa Wola S.A. oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne*.

Rysunek 8. Zakłady dużego ryzyka i „bomby ekologiczne”

Źródło: Opracowanie własne, PBPP na podstawie danych WIOŚ w Rzeszowie i danych Podkarpackiego Wojewódzkiego Komendanta PSP w Rzeszowie, 2016 r.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

Tabela 9. Wykaz potencjalnych sprawców poważnych awarii (stan na dzień 25.07.2016 r.)

Lp.	Dane adresowe zakładów	Data i numer decyzji wydanej przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej ustalającej grupę zakładów, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie, może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki
Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR)		
1.	CIECH Sarzyna S.A. w Nowej Sarzynie ul. Chemików 1, 37-310 Nowa Sarzyna, miejscowość Nowa Sarzyna gm. Nowa Sarzyna	DECYZJA nr 614/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.2.8.11 z dnia 18.11.2011 r.
2.	LERG S.A. w Pustkowie Pustków-Osiedle 59D, 39-206 Pustków miejscowość Pustków, gm. Dębica	DECYZJA nr 186 /12 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.6.3.12 z dnia 17.04.2012 r.
3.	„Gas Trading Podkarpacie” Spółka z o.o. ul. Metalowców 27, 39-200 Dębica miejscowość Dębica, gm. m. Dębica	-
4.	PGNiG S.A. Warszawie Oddział w Sanoku – Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego Brzeźnica, ul. Zaborowie 29, 39-207 Brzeźnica miejscowość Brzeźnica, gm. Dębica	-
5.	PGNiG S.A. Warszawie Oddział w Sanoku - Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego Husów, 37-120 Markowa miejscowość Markowa, gm. Markowa	-
6.	ORLEN Południe S.A. Zakład Jedlicze ul. Trzecieckiego 14, 38-200 Jedlicze miejscowość Jedlicze, gm. Jedlicze	-
7.	Orion Engineered Carbons Sp. z o.o. ul. 3-go Maja 83, 38-200 Jasło miejscowość Jasło, gm. m. Jasło	DECYZJA nr 619/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie znak: WZ.5586.1.6.11 z dnia 06.12.2011 r.
8.	Zakład Produkcji Specjalnej „Gamrat” Sp. z o.o. ul. Mickiewicza 108, 38-200 Jasło, miejscowość Jasło, gm. m. Jasło	-
9.	PGNiG S.A. Warszawie Oddział w Sanoku - Podziemny Magazyn Gazu Ziemnego Strachocina, 38-507 Jurowce miejscowość Strachocina, gm. Sanok	-
10.	LOTOS Infrastruktura S.A., ul. 3-go Maja 101, 38-200 Jasło, miejscowość Jasło, gm. m. Jasło	DECYZJA nr 619/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie znak: WZ.5586.1.6.11 z dnia 06.12.2011 r.
Zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)		
1.	GOODRICH Aerospace Poland Sp. z o.o. - Zakład w Tajęcinie, Tajęcina 111, 36-002 Jasionka, miejscowość Tajęcina gm. Trzebownisko	-
2.	PRATT&WHITNEY RZESZÓW S.A. ul. Hetmańska 120, 35-076 Rzeszów miejscowość Rzeszów, gm. m. Rzeszów	-

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

3.	HORTINO Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego Leżajsk Sp. z o.o. ul. Fabryczna 2, 37-300 Leżajsk, miejsowość Leżajsk, gm. m. Leżajsk	-
4.	Fabryka Farb i Lakierów „Śnieżka” S.A. w Lubzinie - Oddział w Brzeźnicy, ul Dębicka 44, 39-207 Brzeźnica, miejsowość Brzeźnica, gm. Dębica	-
5.	Polenergia Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o. ul. ks. J. Popieluszki 2, 37-310 Nowa Sarzyna miejsowość Nowa Sarzyna, gm. Nowa Sarzyna	DECYZJA nr 614/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.2.8.11 z dnia 18.11.2011 r.
6.	Zakład Chemiczny „Silikony Polskie” Sp. z o.o. ul. Chemików 1, 37-310 Nowa Sarzyna miejsowość Nowa Sarzyna, gm. Nowa Sarzyna	DECYZJA nr 614/11 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.2.8.11 z dnia 18.11.2011 r.
7.	Przedsiębiorstwo Produkcji Usług i Handlu CIS Sp. z o.o. Pogwizdów 155, 37-126 Medynia Głogowska miejsowość Pogwizdów, gm. Czarna	-
8.	Kronospan HPL Sp. z o.o., Pustków Osiedle 59E, 39-206 Pustków, miejsowość Pustków, gm. Dębica	DECYZJA nr 186 /12 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.6.3.12 z dnia 17.04.2012
9.	Firma Oponiarska „DĘBICA” S.A. ul. 1 Maja 1, 39-200 Dębica miejsowość Dębica, gm. m. Dębica	-
10.	Zakład Dystrybucji Gazu Płynnego „MPGK” Spółka z o.o., ul. Jachowicza 1, 35-311 Rzeszów, miejsowość Rzeszów, gm. m. Rzeszów	-
11.	GOODRICH Aerospace Poland Sp. z o.o. w Krośnie ul. Żwirki i Wigury 6A, 38-400 Krosno miejsowość Krosno, gm. m. Krosno	-
12.	AIM Energy Sp. z o.o. w Brzostku Zakład Rafineryjny w Jasle ul. 3 maja 101, 38-200 Jasło miejsowość Jasło gm. m. Jasło	-
13.	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. Terminal Paliw w Żurawicy, ul. Ogrodowa 3, 37-710 Żurawica miejsowość Żurawica, gm. Żurawica	-
14.	CTL POŁUDNIE Sp. z o.o. w Krakowie Oddział Żurawica Punkt Przeladunku Surowców Chemicznych w Chałupkach Medycznych, Medyka 469, 37-732 Medyka, miejsowość Medyka, gm. Medyka	-
15.	EUROSERVICE Zakłady Przemysłu Tłuszczowego w Surochowie Sp. z o.o., Surochów 160A, 37-500 Jarosław, miejsowość Surochów, gm. Jarosław	-
16.	TRIOS z siedzibą w Gnojniku Sp. z o.o. – Terminal Paliw w Łętowni Łętownia, 37-312 Łętownia, miejsowość Łętownia, gm. Jeżowe	-
17.	Kronospan Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec, miejscowość Mielec, gm. Mielec	-

18.	PKN ORLEN S.A. w Płocku-Terminal Paliw nr 02 w Widelce Widelka 869, 36-145 Widelka, miejscowość Widelka, gm. Kolbuszowa	DECYZJA nr 320/15 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej znak WZ.5586.5.4.15 z dnia 03.06.2015 r.
19.	TRACK TEC LIPA Sp. z o.o. 37-470 Zaklików, ul. Leśna 24, miejscowość Lipa, gm. Zaklików	
20.	MAGELLAN AEROSPACE (POLSKA) Spółka z o.o. w Mielcu ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec, miejscowość Mielec, gm, Mielec	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii* sporządzonego przez WIOŚ w Rzeszowie oraz informacji o decyzjach wydanych na podstawie art. 264d ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* wydanych przez Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie.

1.10. Krajobraz, zabytki i dobra kultury współczesnej

Ze względu na położenie, zróżnicowaną rzeźbę terenu, sieć rzeczną oraz bogate zasoby przyrodnicze i kulturowe, województwo podkarpackie należy do najatrakcyjniejszych krajobrazowo regionów Polski.

Najcenniejsze, i niejednokrotnie unikatowe, wartości przyrodniczo-krajobrazowe zajmujące ok. 44% obszaru województwa zostały objęte różnymi formami ochrony prawnej w postaci: 2. parków narodowych, 10. parków krajobrazowych, 96. rezerwatów przyrody, 63. obszarów Natura 2000 oraz 13. obszarów chronionego krajobrazu.

Ze względu na ukształtowanie terenu na obszarze województwa występują następujące typy krajobrazu: górski (na południu), pogórzy, kotlin oraz dolin podgórskich (w środkowej części) oraz wyżynny, kotlin podgórskich i dolin rzecznych (na północny województwa).

Do szczególnych atrakcji naturalnych regionu należą tereny górskie, w tym wyróżniające się krajobrazy Bieszczadów wraz z Jeziorem Solińskim, największym sztucznym zbiornikiem wodnym w Polsce. Najcenniejsze, pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, tereny Bieszczadów wraz z przygranicznymi, chronionymi prawnie obszarami Słowacji i Ukrainy tworzą Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” wpisany na listę światowego dziedzictwa przyrody UNESCO. Bieszczady to najwyższe góry w województwie i najdziksze z polskich gór, to także obszar o niezwyklej przyrodzie i historii, gdzie w największym stopniu zachował się naturalny charakter krajobrazu Polski. Znaczące zmiany w krajobrazie Bieszczadów spowodowane zostały przez powojenne wyludnienie ludności oraz sukcesję naturalną. Oprócz Bieszczadów obszarem o wysokich walorach krajobrazowych jest Beskid Niski oraz Roztocze, kraina łącząca Wyżynę Lubelską z Podolem na Ukrainie. Krajobraz Beskidu Niskiego tworzą pasma niewysokich gór i wzgórz, podzielonych obniżeniami i poprzecinanych poprzecznie dolinami rzek.

Atrakcyjność krajobrazową województwa podkreśla wysoka lesistość obszaru wynosząca ponad 37 % z bogatą różnorodnością gatunkową drzewostanów oraz urozmaicona mozaika pól uprawnych, a także występujące zasoby wód mineralnych, torfów leczniczych

i specyficzne cechy mikroklimatu. Na terenie województwa od wielu lat funkcjonują 4 uzdrowiska: w Iwoniczu-Zdroju, Rymanowie Zdroju, Polańczyku i Horyńcu-Zdroju.

Obszar województwa podkarpackiego ze względu na położenie przy granicy ze Słowacją i Ukrainą oraz swoją przeszłość, którą przez wieki cechowała różnorodność etniczna, wyznaniowa oraz kulturowa, charakteryzuje duża ilość i różnorodność obiektów zabytkowych.

Charakterystycznymi elementami krajobrazu kulturowego województwa świadczącymi o wielokulturowości i wielowyznaniowości są licznie występujące budowle sakralne: kościoły i klasztory rzymskokatolickie, cerkwie greckokatolickie i prawosławne oraz synagogi. Niezaprzeczalnym atutem atrakcyjności krajobrazowej i fenomenem na skalę kraju są zabytkowe drewniane kościoły i cerkwie, z których 6 zostało wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO. Są to: kościoły w Bliznem i Haczowie oraz cerkwie: w Chotyńcu, Radrużu, Smolniku nad Sanem i Turzańsku.

Na terenie województwa znajdują się dwa zespoły zabytków uznanych za Pomniki Historii: zespół klasztorny oo. Bernardynów w Leżajsku i zespół zamkowo-parkowy w Łańcucie. W Jarosławiu funkcjonuje jedyny w regionie Park Kulturowy Zespołu Staromiejskiego i Zespołu Klasztornego oo. Dominikanów.

Zachowało się też wiele cennych zabytkowych zespołów zabudowy miejskiej oraz historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, architektura sakralna, rezydencjonalna, obronna, użyteczności publicznej, mieszkalna, budownictwo przemysłowe oraz zabytkowe założenia zieleni i cmentarze, a także mała architektura (liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne). Najcenniejsze zabytkowe zespoły zabudowy zachowały się m.in. w Rzeszowie, Przemyślu, Krośnie, Sanoku, Jarosławiu, Łańcucie, Piłźnie i Przeworsku. Drewniana zabudowa małomiasteczkowa przetrwała m.in. w Jaśliskach, Kalwarii Pałacowskiej, Mrzygłodzie, Pruchniku i Ulanowie, a zabudowa charakterystyczna dla uzdrowisk w Rymanowie Zdroju i Iwoniczu-Zdroju.

Istotne znaczenie dla tożsamości kulturowej województwa mają układy przestrzenne związane z powstaniem Centralnego Okręgu Przemysłowego, rozwijane w ramach industrializacji po II wojnie światowej, m.in. w Stalowej Woli, Nowej Dębie, Mielcu czy Rzeszowie.

Wartości krajobrazu kulturowego podnoszą też takie zabytki województwa podkarpackiego jak: obiekty, zespoły i założenia rezydencjonalne (zamkowe, pałacowe) m.in. w Łańcucie, Krasieczynie, Baranowie Sandomierskim, Narolu oraz dworskie np. w Dzikowie.

Znaczącym elementem krajobrazu wiejskiego jest tradycyjne budownictwo drewniane, niestety reprezentowane w coraz mniejszym zakresie. Jego najcenniejsze przykłady zgromadzono w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, a także w mniejszych obiektach, takich jak m.in. Zagroda Gancarska w Medyni Głogowskiej, czy Skansen – muzeum wsi Markowa.

Wśród założeń architektury obronnej wymienić należy unikalny kompleks Twierdzy Przemyśl, jak również kompleks schronów kolejowych niemieckiego stanowiska dowodzenia z II Wojny Światowej w Stępinie-Cieszynie oraz Strzyżowie, zespół obiektów Przemyskiego Rejonu Umocnionego, tzw. „Linii Mołotowa” oraz sąsiadujących z nimi niemieckich umocnień granicznych, tzw. Pozycji Granicznej „Galicja”.

Zabytki przemysłu i techniki w województwie reprezentowane są przez pierwszą na świecie kopalnię ropy naftowej w Bóbrce, na miejscu której obecnie znajduje się Muzeum Przemysłu Naftowego im. I. Łukaszczyka oraz funkcjonujące kolejki wąskotorowe: tzw. Bieszczadzka Kolejka Leśna i kolejka Przeworsk-Dynów.

Świadectwem wielokulturowości województwa są cmentarze rzymsko-greckokatolickie, częściowo zachowane cmentarze żydowskie i nieliczne cmentarze ewangelickie.

Wartościowymi elementami dziedzictwa kulturowego są też licznie występujące zabytki archeologiczne, będące świadectwem bogatych dziejów województwa od epoki kamienia po epokę nowożytną. W miejscu jednego z najważniejszych stanowisk archeologicznych w Polsce powstał Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy.

Do zasobów kulturowych województwa zaliczyć należy również liczne współczesne (powojenne) niebędące zabytkami obiekty, detale, zespoły bądź założenia przestrzenne, charakteryzujące się wysoką wartością artystyczną lub historyczną. Nieliczne z nich znajdują się w rejestrze zabytków oraz gminnych ewidencjach zabytków, niektóre spełniają ustawowe kryteria tzw. dóbr kultury współczesnej.

Obok zachowanych materialnych świadectw, na tożsamość kulturową składają się też wartości niematerialne, np.: różnorodne zwyczaje i obrzędy, język (gwara), nazwy miejscowe.

1.11. Tereny zdewastowane

Na terenie województwa podkarpackiego występuje stosunkowo mała gruntów zdegradowanych i zdewastowanych. Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogólnej wynosił w 2015 r. zaledwie 0,1%. Województwo podkarpackie, pod względem powierzchni gruntów wymagających rekultywacji, stale zajmuje jedno z ostatnich miejsc w Polsce. Grunty zdegradowane i zdewastowane w województwie stanowią zaledwie 2,27% gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kraju. W ciągu roku 2015 zrekultywowano 555 ha gruntów, z tego na cele leśne 7 ha, a 538 ha na cele rolnicze.

2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

Obligatoryjnym elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest analiza i ocena zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń analizowanego projektu dokumentu. Sprowadza się to do rozważenia skutków środowiskowych sytuacji braku opracowania i realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.

Obowiązek sporządzenia i realizacji analizowanego dokumentu wynika z przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Jego głównym celem jest realizacja polityki ochrony środowiska tj. określenie sposobu osiągnięcia celów ochrony środowiska, ustalonych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym z uwzględnieniem uwarunkowań regionalnych i lokalnych. Podstawą określenia w projekcie POŚ WP 2017-2019 celów interwencji i kierunków interwencji były strategiczne cele środowiskowe, określone w nadrzędnych, krajowych dokumentach strategicznych i regionalnych dokumentach

o charakterze programowym i wdrożeniowym oraz identyfikacja głównych problemów ekologicznych w województwie, wynikających z dysproporcji pomiędzy stanem istniejącym, a wymaganym przepisami prawa.

Formalnie nie istnieje możliwość braku realizacji zapisów zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019, jednak dla celów prognostycznych należy rozpatrzyć również taką sytuację.

Odstąpienie od wdrażania zapisów ocenianego dokumentu oznaczałoby zaniechanie obowiązku realizacji globalnej, wspólnotowej i krajowej polityki ekologicznej oraz prowadziłoby do braku poprawy stanu obecnego i utrzymywania się, bądź nasilenia, tendencji zmian negatywnych w odniesieniu do całokształtu środowiska obszaru województwa, zwłaszcza w zakresie:

- stanu zasobów i jakości wód podziemnych i powierzchniowych;
- zagrożenia powodzią;
- jakości powietrza;
- zanieczyszczenia powierzchni ziemi;
- zagrożenia hałasem;
- zagrożenia dla bioróżnorodności i obszarów przyrodniczo cennych, w tym obszarów preferowanych do objęcia ochroną prawną dotychczas niechronionych.

Przy braku realizacji działań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 w poszczególnych obszarach interwencji, w dużym stopniu prawdopodobne są negatywne skutki środowiskowe, a najistotniejsze z nich to:

- **w zakresie gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej:**
 - brak realizacji zadań ukierunkowanych na zapobieganie, przeciwdziałanie i ograniczanie zasięgu i skutków powodzi oraz na wzrost retencji wodnej, przy obecnym złym stanie obiektów technicznych, związanych z retencjonowaniem wody i zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, skutkować będzie potęgowaniem negatywnych skutków suszy i utrzymywaniem się zagrożeń dla ludzi, zamieszkujących obszary corocznie narażone na wystąpienie wód powodziowych;
 - przy braku kontynuacji inwestycji dotyczących rozwoju i modernizacji systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych i opadowych oraz systemów zaopatrzenia w wodę, zahamowany zostanie korzystny trend poprawy ilościowego i jakościowego stanu wód w województwie, wynikający ze zmniejszania presji ze strony nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej;
- **w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza:**
 - zaniechanie realizacji zadań ukierunkowanych na ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z sektora komunalno-bytowego, zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz pochodzących ze źródeł przemysłowych i energetyki prowadziłoby do odwrócenia korzystnego trendu poprawy w zakresie ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza pyłami oraz benzo(a)pirenem;
 - niepodejmowanie działań na rzecz wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepłej może przede wszystkim skutkować brakiem ograniczania emisji gazów cieplarnianych, a tym samym brakiem dążenia do zmniejszenia zagrożeń wynikających z globalnego ocieplenia;

- **w zakresie zagrożenia hałasem;**
 - niezrealizowanie inwestycji komunikacyjnych, polegających na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z terenów zabudowy oraz na stosowaniu przedsięwzięć eliminujących rozprzestrzenianie się hałasu, nie spowoduje poprawy klimatu akustycznego, a tym samym nie zmniejszy się negatywny wpływ hałasu na zdrowie i życie ludzi. Przewiduje się systematyczny wzrost ruchu samochodowego, a co za tym idzie, wzrost emisji hałasu komunikacyjnego;
- **w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów;**
 - zaniechanie realizacji zadań w zakresie gospodarki odpadami, polegających głównie na budowie instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów pogorszyłoby niewątpliwie stan środowiska, wzrosłoby zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz powietrza atmosferycznego;
 - zaniechanie działań wiążących się z wdrażaniem systemowego podejścia do gospodarki odpadami może przyczynić się do wzrostu niekontrolowanego pozbywania się odpadów, a tym samym do powstawania „dzikich wysypisk śmieci” oraz ich spalania w indywidualnych piecach, co w przypadku tworzyw sztucznych należy uznać za zjawisko bardzo niebezpieczne dla środowiska, w tym dla zdrowia ludzi;
 - brak działań edukacyjnych, nie podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców, nie pozwoli na bezkonfliktowe wprowadzanie rozwiniętych systemów gospodarki odpadami;
- **w zakresie zasobów przyrodniczych**
 - zaniechanie działań z zakresu ochrony i przywracania różnorodności biologicznej i krajobrazowej może doprowadzić do utraty walorów przyrodniczych najcenniejszych terenów województwa poprzez zniszczenie, bądź degradację siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych, co w konsekwencji może skutkować zaburzeniem funkcjonowania systemów ochrony przyrody, w tym sieci ekologicznej Natura 2000;
 - brak realizacji zadań związanych z prowadzeniem trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej będzie negatywnie oddziaływać na kondycję lasów i ich różnorodność biologiczną na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Przewiduje się, iż niezrealizowanie zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019, może przynieść jedynie negatywne zmiany w odniesieniu do obecnego stanu środowiska. Natomiast realizacja tych zadań powinna doprowadzić do rozwiązania głównych problemów w dziedzinie ochrony środowiska województwa podkarpackiego. Dotyczy to w szczególności uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, eliminacji zagrożeń, zwłaszcza powodziowych, wzmocnienia funkcjonowania obszarów chronionych oraz ograniczenia zagrożeń i uciążliwości na terenach zurbanizowanych (hałas, zanieczyszczenie powietrza).

V. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

1. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem; rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień.

Województwo podkarpackie jest jednym z najcenniejszych przyrodniczo obszarów Polski, a nawet Europy. Urokliwe krajobrazy i niezwykle bogactwo świata roślin, zwierząt oraz przyrody nieożywionej sprawiły, że różnymi formami ochrony przyrody (Rysunek 9.) objęto 44,7 % powierzchni województwa.

Znajdują się tu²⁶:

- **2 parki narodowe:** Bieszczadzki, Magurski;
- **96 rezerwatów przyrody**, w tym: 4 rezerваты faunistyczne, 40 leśnych, 26 florystycznych, 8 przyrody nieożywionej, 12 krajobrazowych i 6 torfowiskowych;
- **10 parków krajobrazowych** (z czego 6 położonych jest w całości na terenie województwa podkarpackiego, a 4 w części);
- **13 obszarów chronionego krajobrazu** obejmujących ochroną tereny o wyróżniającym się krajobrazie, zróżnicowanych ekosystemach oraz wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych;
- **63 obszary Natura 2000:**
 - **1 obszar PLB**, będący zarówno obszarem ptasim jak i obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty: Bieszczady PLC180001;
 - **7 obszarów PLB** wyznaczonych na podstawie Dyrektywy Ptasiej;
 - **55 obszarów PLH** mających znaczenie dla Wspólnoty;
- **1560 pomników przyrody**²⁷, wśród pomników przyrody znajdują się pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, głazy narzutowe, skałki i inne,
- **442 użytków ekologicznych** o pow. 2299,1 ha²⁸,
- **28 stanowisk dokumentacyjnych**²⁹, o powierzchni 26,6 ha,

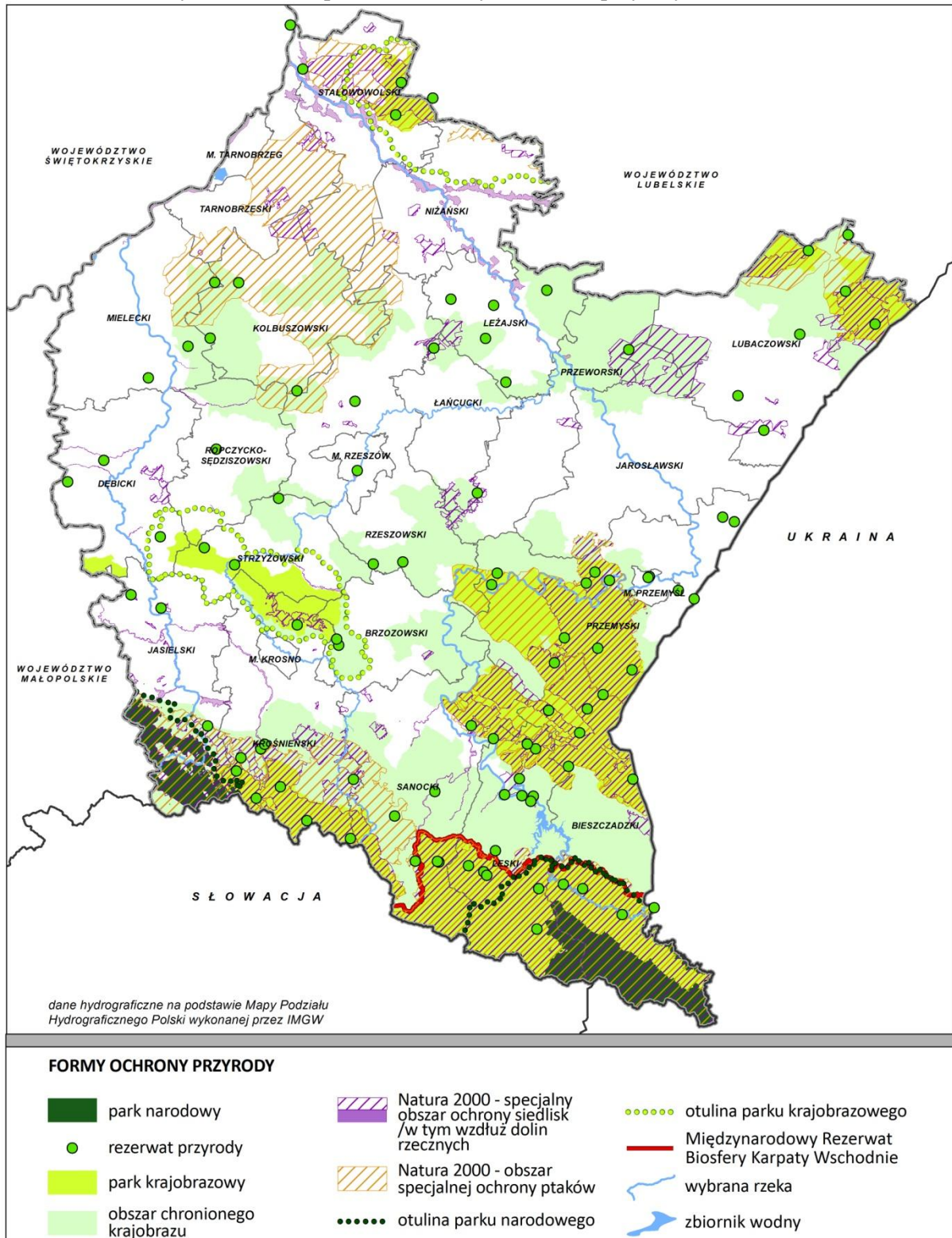
²⁶Według *Rejestru form ochrony przyrody w województwie podkarpackim* (data dostępu 05.09.2016 r.). Rejestr użytków ekologicznych jest w trakcie aktualizacji.

²⁷Na podstawie opracowania *Ochrona środowiska 2016* – Główny Urząd Statystyczny Warszawa 2016 (dane z 2015 r.).

²⁸*ibidem*.

²⁹*ibidem*.

Rysunek 9. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

- **10 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych**³⁰ obejmujących fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne, o powierzchni 331,2 ha,

2. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019

Główne problemy ochrony środowiska w województwie podkarpackim istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 zidentyfikowane na podstawie aktualnego stanu środowiska oraz obecnego zagospodarowania i użytkowania terenów zostały przedstawione w Tabeli 10.

Tabela 10. Najważniejsze problemy i zagrożenia środowiska na terenie województwa podkarpackiego istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019

Komponent środowiska/ zakres oddziaływania	Problem/zagrożenie
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> – presja urbanistyczna i turystyczna na obszary cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym; nierównomierna lesistość; – pożary lasów i lasy monokulturowe; – niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa i szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne; – susze i mała retencja w lasach; – fragmentacja siedlisk przyrodniczych i zagrożenie ciągłości korytarzy ekologicznych;
Gleby	<ul style="list-style-type: none"> – zagrożenia naturalne w postaci: zakwaszenia gleb, erozji, osuwisk oraz intensyfikacja i chemizacja rolnictwa; – zajmowanie pod zabudowę gruntów przydatnych pod uprawy rolnicze; – zmniejszenie liczby gospodarstw ekologicznych;
Zasoby geologiczne	<ul style="list-style-type: none"> – negatywne oddziaływanie eksploatacji na środowisko, a zwłaszcza eksploatacji surowców skalnych metodą odkrywkową; – nielegalne wydobywanie kopalin;
Zasoby wodne	<ul style="list-style-type: none"> – małe zasoby dyspozycyjne wód, oraz niewystarczająca retencja zbiornikowa w stosunku do potrzeb ludności i gospodarki, sprzyjające zwiększeniu negatywnych skutków suszy; – zagrożenie powodziowe na znacznych obszarach województwa, determinowane uwarunkowaniami przyrodniczymi i brakiem odpowiedniej infrastruktury przeciwpowodziowej (niewystarczająca długość i słaby stan techniczny wałów przeciwpowodziowych, zbyt mała ilość polderów, suchych zbiorników i zbiorników z rezerwą powodziową);
Klimat/ powietrze	<ul style="list-style-type: none"> – sezonowe przekroczenia wartości kryterialnych pyłów PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu i poziomu celu długoterminowego, ustalonego dla ozonu oraz niedotrzymanie pułapu stężenia ekspozycji ustalonego dla pyłu PM2,5 w obszarze tła miejskiego Rzeszowa; – występowanie zagrożeń w postaci ekstremalnych zjawisk pogodowych będących skutkiem globalnych zmian klimatycznych;
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> – niezadowalający stan wód powierzchniowych, utrudniony i ekonomicznie nieuzasadniony rozwój sieci kanalizacyjnej w terenach zabudowy rozproszonej i na terenach o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu; – dysproporcja pomiędzy skanalizowaniem terenów wiejskich i miejskich oraz pomiędzy zwodociągowaniem i skanalizowaniem występująca zwłaszcza na obszarach wiejskich;

³⁰ Na podstawie opracowania *Ochrona środowiska 2016* – Główny Urząd Statystyczny Warszawa 2016 (dane z 2015 r.).

Gospodarka odpadami	<ul style="list-style-type: none">– nieosiągnięcie przez samorządy gminne wymaganych prawem poziomów w zakresie zagospodarowania odpadów biodegradowalnych i niektórych surowców wtórnych;– powstawanie nielegalnych składowisk odpadów (tzw. dzikie wysypiska);– brak składowisk odpadów o statusie RIPOK w niektórych regionach gospodarki odpadami komunalnymi;– brak wystarczającej ilości instalacji o odpowiednim poziomie technologicznym do zagospodarowania odpadów biodegradowalnych;– przeważająca ilość zmieszanych odpadów wśród odbieranych odpadów komunalnych;
Hałas	<ul style="list-style-type: none">– nadmierna emisja hałasu komunikacyjnego
Poważne awarie	<ul style="list-style-type: none">– duża ilość zakładów zaliczonych do grupy dużego i zwiększonego ryzyka, potencjalnych sprawców poważnych awarii oraz zlokalizowanych w sposób zwiększający ryzyko wystąpienia „efektu domina”;– wzrost zagrożenia związanego z transportem substancji niebezpiecznych;– zagrożenia wynikające z występowaniem obiektów zaliczanych do „bomb ekologicznych”;
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none">– wzrost ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego w środowisku i ograniczanie monitoringu do miejsc, gdzie zlokalizowane są stacje: radiowe, telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

VI. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu POŚ WP 2017-2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały w nim uwzględnione

W wyniku analiz wykazano, że projekt POŚ WP 2017-2019, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, uwzględnia cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³¹. Założone do realizacji cele interwencji określone w analizowanym projekcie POŚ WP 2017-2019 odzwierciedlają zdefiniowane problemy i zagrożenia, potrzeby stanu środowiska oraz spodziewane pozytywne efekty w zakresie ochrony, poprawy stanu i kształtowania środowiska województwa podkarpackiego.

Cele interwencji projektu POŚ WP 2017-2019 to:

- I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.
- II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.
- III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.
- IV. Poprawa klimatu akustycznego.
- V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.

³¹t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 383 z późn. zm.

- VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
- VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
- IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
- X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zestawienie i porównanie celów środowiskowych, priorytetów, kierunków wyszczególnionych w dokumentach powiązanych z projektem POŚ WP 2017-2019 oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały w nim uwzględnione zawiera Tabela 11.

Tabela 11. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w projekcie POŚ WP 2017-2019

Cele środowiskowe, priorytety, kierunki interwencji oraz kierunki działań określone w dokumencie strategicznym lub programowym	Cele i kierunki interwencji określone w projekcie POŚ WP 2017-2019 wpisujące się w cele, kierunki, priorytety wyznaczone w analizowanych dokumentach
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	
<p>Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne. • Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych. • Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce. • Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii. • Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki. • Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. <p>Cel.8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach; • Stworzenie warunków sprzyjających pozarolniczym miejsc pracy na wsi i zwiększeniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta. • Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe. 	<p>Cele i kierunki określone w <i>Strategii</i> wpisują się w cele i kierunki interwencji POŚ WP 2017-2019 tj.</p> <p>Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków; • 2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy. <p>Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno – turystycznych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych. • 2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych. • 3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę. <p>Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów</p>

<ul style="list-style-type: none">• Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast. <p>Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none">• Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	<p>cieplarnianych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none">• 1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza.• 2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.• 3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.• 4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych.• 5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.• 6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.• 7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu. <p>Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none">• 1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem.• 2. Wyrowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.• 3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem. <p>Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none">• 1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.• 2. Zapobieganie powstawaniu odpadów.• 3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest.• 4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.• 5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.• 6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów.• 7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling. <p>Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none">• 1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.• 2. Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji, w szczególności gatunków zagrożonych.• 3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.• 4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.• 5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.• 6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)• 7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.• 8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
--	--

	<p>Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń. • 2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych. <p>Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb. • 2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych. • 3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych. <p>Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin. • 2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin. • 3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą. • 4. Ochrona georóżnorodności. <p>Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	
<p>Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego. <p>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I.3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela. <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego. <p>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <p>Priorytetowe kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami. • II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej. • II.6.4. Poprawa stanu środowiska. • II. 6.5. Adaptacja do zmian klimatu. <p>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p>	<p>Cele <i>Strategii</i> realizowane są przez wszystkie cele i kierunki interwencji określone w POŚ WP 2017-2019, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym. • II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych. • II.7.3. Udroźnienie obszarów miejskich. <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. <p>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p> <p>Priorytetowy kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach. • III.3.2. Wzmocnienie ośrodków wojewódzkich. • III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacnianie potencjału obszarów wiejskich. • III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej. 	<p>rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	
<p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopaliny. • 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody. • 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna. • 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią. <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii. • 2.2. Poprawa efektywności energetycznej. • 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. • 2.8. rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne. <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. • 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne. • 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki. • 3.5. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych. • 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. 	<p>Cel 1. Strategii realizowany jest w szczególności przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel 2. Strategii realizowany jest w szczególności przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. <p>Cel 3 Strategii realizują takie cele POŚ WP 2017-2019 jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów; • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
Strategia Innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	
<p>Cel.1. dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych. <p>Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę” zwłaszcza ograniczanie energochłonności i materiałochłonności gospodarki. • 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia. 	<p>Cele Strategii realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Strategia rozwoju transportu do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)	
<p>Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej. • 2. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko. 	<p>Cele <i>Strategii</i> realizowane są przez poniższe cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	
<p>Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.</p> <p>Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej. • 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej. • 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci 	<p>Cel 2. Strategii realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>wodociągowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. • 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów. • 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu. <p>Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne. <p>Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe.</p> <p>Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych. <p>Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji. <p>Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.</p> <p>Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką. • 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin. • 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi. <p>Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego. • 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne. • 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami. <p>Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu. • 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym • 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie. • 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych. 	<p>ziemi oraz remediacja, rekultywacja, rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel 3. <i>Strategii</i> realizowany jest w POŚ WP 2017-2019 przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja, rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>Cel 5. <i>Strategii</i> realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel. VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
--	---

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych. • 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi. • 5.4.3. Zrównoważona gospodarka łowiecka na OW służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa. • 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów. <p>Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. • 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich. 	
Strategia „Sprawne Państwo 2020”	
<p>Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju. <p>Cel. 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego. 	<p>Poniższe cele POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	
<p>Cel.3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego.</p> <p>Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1.2. Wdrożenie krajowego mechanizmu współpracy pomiędzy uczestnikami systemu ochrony infrastruktury technicznej. <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.</p> <p>Priorytet 4.1. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa narodowego.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa. • 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa. • 4.1.7. Ochrona dziedzictwa narodowego i rozbudowa infrastruktury kultury. 	<p>Poniższe cele POŚ WP 2017-2019 wpisują się w cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	
<p>Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności. 	<p>W Cel szczegółowy 4. Strategii wpisują się następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<p>długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	
<p>Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p> <p>Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu. 	<p>W Cel szczegółowy 4. Strategii wpisuje się Cel VI POŚ WP 2017-2019 tj. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020 regiony, miasta, obszary miejskie	
<p>Cel. 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.</p> <p>Kierunek działań: 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw.</p> <p>Działania tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne. • 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego. <p>Cel. 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe. <p>Działanie tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2.3. Zwiększenie dostępności i jakości usług komunikacyjnych. • 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochrona środowiska. <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze. <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.4. Przewyciężenie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE. <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.5. Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności. 	<p>Cel.1 Strategii realizują następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel 2. Strategii realizowany jest przez POŚ WP 2016-2019 w następujących celach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Polityka energetyczna Polski do roku 2030	
<p>1. Kierunek - poprawa efektywności energetycznej.</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną. • konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15. <p>3. Kierunek - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła.</p> <p>Cel główny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii. <p>5. Kierunek - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. • osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji. • ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną. • zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. <p>7. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.</p> <p>Cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego. • ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych. • ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych. • minimalizacja składowania odpadów poprzez najszerze ich wykorzystanie w gospodarce zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych. 	<p>Cele <i>Polityki energetycznej Polski do roku 2030</i> realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	
<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe – Polska Zachodnia – Polska Centralna – Polska Wschodnia. • 2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej. 	<p>Cele KPZK realizowane są przez wszystkie cele POŚ WP 2017-2019.</p>

<p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów. <p>Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. • 4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. <p>Kierunek działań</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. • 4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego. • 4.5. Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów. • 4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby. • 4.7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych. <p>Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie. • 5.2. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi. 	
STRATEGIE PONADREGIONALNE	
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja 2013)	
<p>Strategiczny obszar: Innowacyjność</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa trwałych przewag konkurencyjnych poprzez działania na rzecz podnoszenia poziomu technologicznego zaawansowania i innowacyjności w obszarze wiodących endogenicznych ponadregionalnych specjalizacji gospodarczych. • Wzmocnienie potencjału sektora nauki badań w Polsce Wschodniej przy jednoczesnym wzmocnianiu powiązań i intensyfikacji współpracy między kluczowymi uczestnikami systemu innowacji. <p>Strategiczny obszar: Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy. • Wzmocnianie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy. <p>Strategiczny obszar: Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.</p>	<p>Powiązanie celów Strategii zwłaszcza z poniższymi celami POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przelamywanie barier związanych z peryferyjnym położeniem Polski Wschodniej. • Wzmocnienie spójności Polski Wschodniej. • Wzmocnienie bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polski wschodniej. 	
KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE	
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	
<p>I. Oś priorytetowa: Zmniejszenie emisyjności gospodarki.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.I. wspieranie wytwarzania i dystrybucji pochodzącej ze źródeł odnawialnych. • 4.II. promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach. • 4.III. wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. • 4.IV. rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia. • 4.V. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. • 4.VI. promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe. <p>II. Oś priorytetowa: Ochrona Środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.II. wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami. • 6.I. inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych w przez państwa członkowskie. • 6.II. inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych w przez państwa członkowskie. • 6.III. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz w spieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną Infrastrukturę. • 6.IV. podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. <p>III. Oś priorytetowa: Rozwój sieci TEN-T i transportu multimodalnego.</p>	<p>Osie priorytetowe I. i VI. POIiŚ realizowane są przez cel POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. <p>Oś priorytetowa II. POIiŚ realizowana jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel. I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel II. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel. IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel. V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel. VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym. <p>Oś priorytetowe III POIiŚ realizują cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. <p>Osie priorytetowe IV i V POIiŚ realizuje POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. <p>Oś priorytetowa VII POIiŚ realizowana jest przez cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.I. wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T. • 7.II. rozwój i usprawnienie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej. <p>IV. Oś priorytetowa: Infrastruktura drogowa dla miast.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.a. wspieranie multimodalnego, jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T • 7.b. zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi. <p>V. Oś priorytetowa: Rozwój transportu kolejowego w Polsce.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.I. wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T. • 7.II. rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. <p>VI. Oś priorytetowa: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.V. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmianie klimatu. <p>VII. Oś priorytetowa: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. <p>VIII. Oś priorytetowa: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.</p> <p>Priorytety inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6.c. zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. 	<p>geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.</p> <p>Oś priorytetowa VIII POIiŚ realizowana jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Program Operacyjny „Rybnictwo i morze” - RYBY 2014-2020	
<p>Priorytet 1. Wspieranie akwakultury zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy.</p> <p>Cel szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie wzmocnienia rozwoju technologicznego, innowacji i transferu wiedzy. • ochrona i odbudowa wodnej różnorodności biologicznej oraz wspieranie ekosystemów związanych z akwakulturą i promowanie zasobooszczędnej akwakultury. • propagowanie akwakultury o wysokim poziomie ochrony środowiska oraz o wysokim poziomie zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz promowanie zdrowia 	<p>Cele PO Ryby 2014-2020 uwzględnione są w następujących celach POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020 – PO IR	
<p>i bezpieczeństwa publicznego.</p> <p>Oś priorytetowa I: Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe. Oś priorytetowa II: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach. Oś priorytetowa III: Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw. Oś priorytetowa IV: Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego.</p>	<p>Cele POIR uwzględnione są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.
Program Polska Wschodnia 2014-2020	
<p>Oś priorytetowa I: Przedsiębiorcza Polska Wschodnia. Oś priorytetowa II: Nowoczesna infrastruktura transportowa. Priorytet inwestycyjny 4e.: promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie transportu miejskiego w miastach wojewódzkich i ich obszarach funkcjonalnych, Priorytet inwestycyjny 7b. zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi. Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych w zakresie infrastruktury drogowej. Oś priorytetowa III: Ponadregionalna infrastruktura kolejowa. Priorytet inwestycyjny 7d. rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu. Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność Polski Wschodniej w zakresie infrastruktury kolejowej.</p>	<p>Cele <i>Programu Polska Wschodnia 2014-2020</i> uwzględniane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
PROGRAMY EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ	
Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020	
<p>Cel tematyczny 1. Promocja kultury lokalnej i zachowanie dziedzictwa historycznego (CT3). Priorytety: <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Promocja kultury lokalnej i historii. • 1.2 Promocja i zachowanie dziedzictwa naturalnego. <p>Cel tematyczny 2. Poprawa dostępności regionów, rozwoju trwałego i odpornego na klimat transportu oraz sieci i systemów komunikacyjnych (CT7). Priorytety: <ul style="list-style-type: none"> • 2.1 Poprawa i rozwój usług transportowych i infrastruktury. • 2.2 Rozwój infrastruktury technologii informacyjno-komunikacyjnych. <p>Cel tematyczny 3. Wspólne wyzwania w obszarze bezpieczeństwa i ochrony (CT8).</p> </p></p>	<p>Cele <i>Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020</i> uwzględniane są w następujących celach POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Wsparcie dla rozwoju ochrony zdrowia i usług socjalnych. • 3.2. Podejmowanie wspólnych wyzwań związanych z bezpieczeństwem. <p>Cel tematyczny 4. Promocja zarządzania granicami oraz bezpieczeństwem na granicach, zarządzanie mobilnością i migracjami (CT10).</p> <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1 Wsparcie dla efektywności i bezpieczeństwa granic. • 4.2 Poprawa operacji zarządzania granicami, procedur celnych i wizowych. 	
Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014-2020	
<p>Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza.</p> <p>Cel szczegółowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zwiększenie poziomu zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przez odwiedzających i mieszkańców. <p>Oś priorytetowa 2. Zrównoważony transport transgraniczny.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Zwiększanie mobilności transgranicznej poprzez usprawnienie połączeń transgranicznych. • 3. Zwiększenie dostępności transgranicznej obszaru pogranicza poprzez rozwój transportu multimodalnego. <p>Oś priorytetowa 3. Rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie.</p> <p>Cel szczegółowy 4. Poprawa jakości transgranicznej edukacji specjalistycznej i zawodowej.</p>	<p>W Program współpracy transgranicznej wpisują się następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.
Region Morza Bałtyckiego 2014-2020	
<p>Priorytet 2. Efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czyste wody. • Energia odnawialna. • Efektywność energetyczna. • Zasobooszczędny niebieski wzrost. 	<p>Priorytet 2 <i>Programu</i> realizowany jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Program Współpracy Interreg Europa	
<p>Oś priorytetowa 1. Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje.</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z infrastrukturą badań i innowacji i podnoszeniem zdolności, szczególnie w ramach Strategii Inteligentnych Specjalizacji. <p>Oś priorytetowa 2. Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach, EWT, wspierających MŚP w wypracowywaniu i osiąganiu wzrostu gospodarczego oraz wprowadzaniu innowacji na wszystkich etapach ich cyklu życia. 	<p>W cele <i>Programu Współpracy Interreg Europa</i> wpisują się m.in. następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>Oś priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. <p>Oś priorytetowa 4. Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami ochrona i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego .</p> <p>Cel szczegółowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, w obszarze ochrony i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego. 	
POLITYKA MIEJSKA	
Krajowa polityka miejska 2023	
<p>Cel szczegółowy 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej urbanizacji.</p> <p>Wątki tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakość życia. • Partycypacja publiczna. • Transport i mobilność miejska. • Niskoemisyjność i efektywność energetyczna. • Rewitalizacja. • Polityka inwestycyjna. • Rozwój gospodarczy. • Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu. • Demografia. 	<p>Większość celów POŚ WP 2017-2019 wpisuje się w <i>Krajową Politykę Miejską</i>. Należą do nich m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. • Cel X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
DOKUMENTY SEKTOROWE	
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	
<p>Priorytet 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1A. Wspieranie innowacji, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich. • 1C. Promowanie uczenia się przez całe życie oraz szkolenie zawodowe w sektorze rolnym i leśnym. <p>Priorytet 4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4A. Odtwarzanie i ochrona oraz wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej i stanu europejskich krajobrazów. • 4B. Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów. • 4C. Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania 	<p>Cele PROW 2014-2020 realizowane są m.in. przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII.. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>glebą.</p> <p>Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5C. Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki. • 5D. Redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa. • 5E. Promowanie ochrony i pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie. <p>Priorytet 6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6B Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich. 	
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
<p>Cel główny: ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed niekorzystnymi skutkami.</p>	<p>Cel KPOŚK i jego aktualizacja realizowany jest przez POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Program wodno-środowiskowy kraju	
<p>Cele :</p> <ul style="list-style-type: none"> • niepogarszanie stanu jednolitych części wód. • osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych. • spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie. • zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji. 	<p>Cele <i>Programu wodno-środowiskowego kraju</i> uwzględnione są w POŚ WP 2017-2019 w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru	
<p>Cele środowiskowe *:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych a także zapobieganie ich pogorszeniu, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów wodnych i od wody zależnych • Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego jednolitych części wód podziemnych. 	<p><i>Cele Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019, w Celu II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.</p>
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	
<p>Cel nadrzędny: Ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego. • Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego. • Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym. 	<p>Cele Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego określony w Programie jest spójny z celami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym.</p>

Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły(projekt)	
<p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu środowiska wodnego i ekosystemów od wody zależnych. • zwiększanie retencyjności obszarów rolniczych i leśnych, a także obszarów zurbanizowanych. • oszczędzanie wody. • zwiększenie stopnia retencji sztucznej. 	<p>Priorytety <i>Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły</i> są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego.</p>
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)	
<p>Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3. dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu. • 1.4. ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. • 1.5 adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie. <p>Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2.miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu. <p>Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>Kierunek działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6.1.zwiększenie świadomości odnośnie ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu. • 6.2.ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych. 	<p>Cele SPA 2020 realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)	
<p>Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Kierunki działań na poziomie wojewódzkim i lokalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu wojewódzkim i lokalnym. • Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza. • Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza. • Rozwój i upowszechnianie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza. • Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza. • Upowszechnianie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza. 	<p>Cele i kierunki KPOP do roku 2020 (z perspektywą do 2030) uwzględnione są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022	
<p>Główne cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie powstawaniu odpadów; • zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska w tym odpadów biodegradowalnych; • osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; • zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów; • zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska; • zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów; • utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami. 	<p>Cele Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 uwzględniono w POŚ WP 2017-2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. • minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju. • likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. 	<p>Cele <i>Programu</i> uwzględnione zostały przez POŚ WP 2017-2019 w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>
Polityka Leśna Państwa	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością. • Zwiększanie zasobów leśnych. • Poprawa stanu i ochrona lasów. 	<p>Cele <i>Polityki Leśnej Państwa</i> realizowane są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>
Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)	
<p>Cel główny: Budowa spójnego i nowoczesnego systemu dróg krajowych zapewniającego efektywne funkcjonowanie drogowego transportu osobowego i towarowego.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie spójności sieci dróg krajowych (kontynuacja istniejących odcinków, budowa węzłów). • Wzmocnienie efektywności transportu drogowego (skrócenie średniego czasu przejazdów). • Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego (redukcja liczby wypadków i ich ofiar). • Poprawa dostępu do rynków i usług (połączenie miast wojewódzkich z Warszawą). 	<p>Cele <i>Programu</i> uwzględnione zostały przez POŚ WP 2017-2019 w następujących celach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020	
<p>Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A.I. Poprawa stanu wiedzy i dostępności informacji w zakresie różnorodności biologicznej. • A.II. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych i skuteczności egzekwowania prawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej. • A.III. Aktywizacja społeczeństwa na rzecz ochrony różnorodności biologicznej. 	<p>Cele szczegółowe Programu realizowane są przez POŚ WP 2017-2019 w Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>

<p>Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • B.I. Doskonalenie sieci obszarów chronionych w celu zwiększenia skuteczności ochrony różnorodności biologicznej. • B.II. Wzmocnienie instytucjonalne systemu zarządzania obszarami chronionymi, w tym systemu monitoringu przyrodniczego i raportowania. • B.III. Mobilizacja środków na realizację działań ochronnych w obszarach chronionych. <p>Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • C.I. Zwiększenia efektywności systemu zarządzania gatunkami chronionymi. • C.II. Ograniczenie presji ze strony gatunków chronionych powodujących szkody gospodarcze. • C.III. Ochrona i odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych. <p>Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • D.I. Nadanie ekosystemom wartości społeczno-ekonomicznej. • D.II. Wdrożenie koncepcji zielonej infrastruktury jako narzędzia pozwalającego na utrzymanie i wzmocnienie istniejących ekosystemów oraz ich usług. <p>Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych.</p> <p>Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • F.I. Monitorowanie wpływu zmian klimatu na stan różnorodności biologicznej. • F.II. Ograniczanie presji ze strony gatunków inwazyjnych. 	
STRATEGIE, PROGRAMY I PLANY WOJEWÓDZKIE	
Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020	
<p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA Cel 1.4. Poprawa konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.4.1.-Poprawa efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację zmianę struktur rolnych, rozwój biogospodarki oraz współpracy z ośrodkami naukowo -badawczymi. • 1.4.3. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym opartego na ekologicznej produkcji rolnej oraz certyfikowanych produktów wysokiej jakości. <p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: SIEĆ OSADNICZA Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu. • 3.3. Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa. • 3.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku. • 3.5. Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz 	<p>W dziedzinie KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA Cel. 1.4 uwzględniono w POŚ WP 2017-2019 w Celu VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <p>W dziedzinie: SIEĆ OSADNICZA Cel.3.1 uwzględniono w następujących celach w POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel VIII Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>W dziedzinie ŚRODOWISKO I ENERGETYKA cele <i>Strategii</i> realizowane są przez cele POŚ WP 2017-2019 tj. Cel 4.1. realizowany jest przez cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia

<p>dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.</p> <p>DZIEDZINA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH: ŚRODOWISKO I ENERGETYKA</p> <p>Cel.4.1. Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.1. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków powodzi. • 4.1.2. Zapobieganie, przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków osuwisk. • 4.1.3. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie negatywnych skutków katastrof wynikających z działalności człowieka – katastrofy komunikacyjne, chemiczno-ekologiczne oraz pożary. • 4.1.4. Przeciwdziałanie oraz usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, grad, susze oraz pożary. • 4.1.5. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz likwidacja negatywnych skutków zagrożeń społecznych. <p>Cel.4.2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2.1. Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu. • 4.2.2. Zapewnienie właściwej gospodarki odpadami. • 4.2.3. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej. • 4.2.4. Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej. <p>Cel. 4.3. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie paliw i energii z uwzględnieniem lokalnych zasobów, w tym odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.3.1. Efektywne wykorzystanie dotychczasowych – konwencjonalnych – źródeł energii oraz zasobów gazu ziemnego występujących na terenie województwa podkarpackiego. • 4.3.2. Racjonalne wykorzystanie energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej. • 4.3.3. Wsparcie rozwoju energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii (OZE). 	<p>poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>Cel 4.2. Strategii realizowany jest przez cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego. • Cel V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. <p>Cel 4.3. <i>Strategii</i> realizowany jest przez Cel III projektu POŚ WP 2017-2019 tj. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	
<p>Cel główny: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.</p> <p>Cele tematyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji. • 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych • 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. • 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. • 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem. • 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. 	<p>Cele tematyczne 1. i 4. RPO WP realizowane są przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych. <p>Cel tematyczny 2. RPO WP realizowany jest w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu. najważniejszej infrastruktury sieciowej. • 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. • 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. • 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. 	<p>Cel tematyczny 5. RPO WP realizowany jest przez następujące cele-POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. • Cel VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. <p>Cel tematyczny 6. RPO WP realizowany jest przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel V Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów. • Cel VII. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Cel VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.
<p>Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3). Aktualizacja, 2016</p>	
<p>Priorytet: Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu.</p> <p>II Cel strategiczny inteligentnych specjalizacji: Jakość życia.</p> <p>Cele taktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. Poprawa jakości klimatu poprzez wykorzystanie ekoinnowacyjnych technologii pozyskiwania i oszczędzania energii. • 3. Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa poprzez wykreowanie ekoinnowacyjnych i społecznie innowacyjnych produktów turystycznych. Ochrona zasobów środowiska i bioróżnorodności. • 4. Poprawa zdrowia mieszkańców poprzez wspieranie ekologicznego i zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa, wspieranie produktów regionalnych i lokalnych oraz innowacji medycznych z zakresu profilaktyki medycznej. 	<p>Cel strategiczny II RSIWP i Cele taktyczne 2, 3 i 4 uwzględniane są w POŚ WP 2017 -2019, zwłaszcza w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu. III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Celu VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. • Celu VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych
<p>Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023</p>	
<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej województwa w wymiarze krajowym i międzynarodowym oraz wzmocnienie powiązań regionalnego systemu transportowego z systemem krajowym i międzynarodowym. • 2. Rozwój połączeń transportowych wzmocniających powiązania funkcjonalne pomiędzy regionalnymi 	<p>Cele szczegółowe PSRT WP do roku 2023 są uwzględniane przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>biegunami wzrostu oraz poprawa dostępności obszarów peryferyjnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3. Rozwój systemów transportowych wzmacniających integrację wewnętrzną obszarów funkcjonalnych regionalnych biegunów wzrostu. • 4. Integracja podsystemów transportowych oraz poprawa bezpieczeństwa w transporcie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego	
<p>Kierunki ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracja transportu publicznego z indywidualnym. • Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego. 	<p>Cele szczegółowe <i>Programu</i> są uwzględniane przez następujące cele POŚ WP 2017-2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych. • Cel IV. Poprawa klimatu akustycznego.
Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego	
<p>Cel strategiczny: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej województwa podkarpackiego poprzez racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Rekomendowane działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie „świadomości energetycznej” społeczeństwa oraz włączanie ludności w proces konsultacji społecznych. • 2. Tworzenie gminnych (założeń do) planów zaopatrzenia w ciepło (chłód), energię elektryczną i paliwa gazowe. • 3. Rozwój mocy przyłączeniowych, zapewniający możliwość odbioru energii elektrycznej z OZE. • 4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury elektroenergetycznej, głównie w zakresie sieci przesyłowej, dystrybucyjnej i rozdzielczej. • 5. Modernizacja i rozwój sieci ciepłowniczej i węzłów cieplnych, zapewniająca odbiór energii cieplnej wytworzonej z OZE. • 6. Wspieranie rozwoju inteligentnych sieci energetycznych (ISE) oraz energetyki prosumenckiej. 	<p>Cele szczegółowe Programu są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych	
<p>Cel Programu: Wskazanie przyczyn powstawania przekroczeń substancji w powietrzu w strefie oraz określenie kierunków działań naprawczych, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.</p> <p>Działania obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowanie tego rodzaju ogrzewania podłączeniem do sieci ciepłowniczych; • wymiana niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego; • użytkowanie nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniającymi wysokie normy emisji spalin; <p>Działania dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków); • produkcja energii prosumenckiej w sektorze publicznym i mieszkaniowym; 	<p>Ustalenia programu ochrony powietrza są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro w celu ograniczenia emisji wtórnej); • organizacyjne (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza). 	
<p>Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych</p>	
<p>Cel Programu: Wskazanie przyczyn powstawania przekroczeń substancji w powietrzu w strefie oraz określenie kierunków działań naprawczych, których realizacja ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza.</p> <p>Działania obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowanie tego rodzaju ogrzewania podłączeniem do sieci ciepłowniczych; • wymiana niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego; • użytkowanie nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniającymi wysokie normy emisji spalin; <p>Działania dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków); • produkcja energii prosumenckiej w sektorze publicznym i mieszkaniowym; • ograniczenie emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro w celu ograniczenia emisji wtórnej); • organizacyjne (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza). 	<p>Ustalenia programu ochrony powietrza są uwzględniane w POŚ WP 2017-2019 w Celu III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie</p>	
<p>Cel kierunkowy: Ograniczenie zasięgu uciążliwości akustycznych dla odcinków dróg o bardzo wysokim priorytecie w możliwie najefektywniejszy sposób.</p> <p>Działania krótkookresowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwentna realizacja planów inwestycyjnych GDDKiA. • konsekwentna realizacja zapisów opracowań środowiskowych, które będą wykonane dla przebudowanych do chwili obecnej i przebudowywanych w przyszłości odcinków dróg. • wykonanie niezbędnych działań, mających na celu poprawę klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej. <p>Działania długoterminowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa kolejnych obwodnic miast. • budowa dróg nieprzebiegających przez tereny podlegające ochronie akustycznej. • właściwe planowanie przestrzenne dróg. <p>Edukacja społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja komunikacji zbiorowej. • promocja i edukacja w zakresie proekologicznego korzystania z samochodów. 	<p>Ustalenia programu ochrony środowiska przed hałasem są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego.</p>

Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie	
<p>Cel kierunkowy: Ograniczenie zasięgu uciążliwości akustycznych dla tzw. „gorących punktów” reprezentowanych w niniejszym Programie w postaci odcinków dróg o bardzo wysokim priorytecie w możliwie najefektywniejszy sposób.</p> <p>Działania krótkookresowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwentna realizacja planów inwestycyjnych GDDKiA. • konsekwentna realizacja zapisów opracowań środowiskowych, które będą wykonane dla przebudowanych do chwili obecnej i przebudowywanych w przyszłości odcinków dróg. • wykonanie niezbędnych działań, mających na celu poprawę klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej. <p>Działania długoterminowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa kolejnych obwodnic miast. • budowa dróg nieprzebiegających przez tereny podlegające ochronie akustycznej. • właściwe planowanie przestrzenne dróg. <p>Edukacja społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja komunikacji zbiorowej. • promocja i edukacja w zakresie proekologicznego korzystania z samochodów. • promocja innych metod ochrony przed hałasem niż ekrany akustyczne. 	<p>Ustalenia programu ochrony środowiska przed hałasem są uwzględnione w POŚ WP 2017-2019 w Celu IV. Poprawa klimatu akustycznego</p>
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022	
<p>Główne cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, w tym odpadów komunalnych; • zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów; • zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach; • wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów • wyeliminowanie składowania odpadów nie spełniających wymaganych parametrów. 	<p>Cele WPGO uwzględniono w POŚ WP 2016–2019, w Celu V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów.</p>

* Cele środowiskowe określone zostały na mocy art.4 *Ramowej Dyrektywy Wodnej* i w Ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1122).

VII. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na środowisko z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

1. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Typy zadań w ramach kierunków interwencji zidentyfikowane w projekcie POŚ WP 2017-2019, ze względu na specyfikę dokumentu, nie zostały szczegółowo umiejscowione w przestrzeni oraz dokładnie scharakteryzowane, dlatego też możliwe było jedynie określenie potencjalnych oddziaływań, bez wyznaczenia ich poziomów. Należy podkreślić, że na tym etapie nie jest możliwe wykonanie szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko

realizacji poszczególnych typów zadań brak jest m.in. danych dotyczących miejsca ich realizacji, powierzchni jaka będzie przeznaczona pod ich realizację, zastosowanych technik czy charakterystyki poszczególnych przedsięwzięć. Podkreślenia wymaga fakt, iż realizowane przedsięwzięcia w ramach typów zadań określonych w kierunkach interwencji wiążące się z bezpośrednią ingerencją w środowisko, podlegają ocenie oddziaływania na środowisko. W zależności od rodzaju przedsięwzięcia może wystąpić także konieczność sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Podczas prac nad Prognozą przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania na środowisko realizacji typów zadań w ramach kierunków interwencji oraz określono, jaki wpływ będzie miała ich realizacja na poszczególne komponenty środowiska, takie jak: powietrze, wody powierzchniowe i podziemne (jednolite części wód), klimat akustyczny, surowce mineralne, powierzchnia ziemi łącznie z glebą, różnorodność biologiczna, obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zabytki. Wyniki analiz przedstawiono w Tabelach 12-22.

Prognozowane oddziaływanie oceniano jako:

- **Pozytywne (P)** – dotyczy zadań o charakterze nieinwestycyjnym oraz inwestycyjnym o bezpośrednim, korzystnym oddziaływaniu na dany komponent środowiska;
- **Negatywne (N)** – dotyczy zadań o charakterze inwestycyjnym oraz potencjalnie, potencjalnie negatywnie oddziałującym na dany komponent środowiska;
- **Neutralne (0)** – dotyczy zadań nieinwestycyjnych m.in. o charakterze systemowym i monitoringowym oraz inwestycyjnych, charakteryzujących się brakiem oddziaływania lub oddziaływaniem znikomym na dany komponent środowiska.

Należy zaznaczyć, iż część zadań inwestycyjnych na etapie realizacji (budowy) może oddziaływać negatywnie na niektóre komponenty środowiska, natomiast na etapie funkcjonowania, w perspektywie długofalowej, ich oddziaływanie będzie pozytywne (korzystne). Znajduje to odzwierciedlenie w analizach przeprowadzonych w Tabelach 12-22 poprzez przypisanie niektórym typom zadań oddziaływań zarówno pozytywnych jak i negatywnych oraz doprecyzowaniu wpływu na poszczególne elementy środowiska w części dotyczącej charakterystyki oddziaływania.

Tabela 12. Prognozowane oddziaływanie na jakość powietrza

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), odwracalne, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę, 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 			
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	N	<p>Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
<p>3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	<p>Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	P	N	<p>Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne</p>
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	<p>Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane</p>
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	<p>Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne</p>
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski; <ul style="list-style-type: none"> Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; ekoinnowacje; 	P		Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne; przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	• monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni;	0	0	
	• upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego;	0	0	
	• wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	0	0	
	• rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji przedsięwzięcia) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji przedsięwzięcia) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji;	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	• realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;	0	0	
	• prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);	0	0	
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	0	0	
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Z przeprowadzonej analizy wynika, że oddziaływanie na jakość powietrza będzie zarówno pozytywne jak i negatywne w przypadku realizacji m.in. typów zadań realizowanych w ramach następujących kierunków interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.
- Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.

Należy zaznaczyć, że realizacja m.in. typów zadań w ramach kierunków interwencji:

- Monitoring i zarządzanie jakością powietrza.
- Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.
- Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.

- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
 - Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych.
 - Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem.
- będzie pozytywnie wpływać na jakość powietrza.

Prognozuje się, że negatywne oddziaływanie na środowisko atmosferyczne będzie miał etap realizacji typów zadań (budowy przedsięwzięć) w ramach następujących kierunków interwencji:

- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych.

Przewiduje się, że prognozowane oddziaływania będą o różnym zasięgu (lokalne, ponadlokalne) i intensywności (w zależności od rozmiaru prowadzonych prac), bezpośrednie (dotyczące realizacji konkretnego przedsięwzięcia np. infrastruktury drogowej), pośrednie (np. z zakresu edukacji), długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanych zadań) jak i krótkoterminowe (np. występujące na etapie realizacji poszczególnych typów zadań).

Tabela 13. Prognozowane oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie zarówno krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie jak i pośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne jak i nieodwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	0	
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	0	
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 			
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	Oddziaływanie krótkoterminowe (w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	P	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów, • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
		0	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych, charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	podkarpackiego,			
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów poprzemysłowych, powojсковych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach poprzemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie prowadzenia rekultywacji) jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	P	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe bezpośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne (jednolite części wód) związane będzie przede wszystkim z krótkoterminowym wzrostem zanieczyszczeń wód oraz ze zwiększonym poborem wód. W przypadku realizacji typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.

- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych, będzie w dwojaki sposób (pozytywny jak i negatywny) wpływać na wody powierzchniowe i podziemne.

Pozytywne oddziaływanie, przede wszystkim pośrednie, związane będzie z realizacją typów zadań m.in. w ramach kierunków interwencji:

- Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych.
- Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Zapobieganie powstawaniu odpadów.
- Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.

W przypadku realizacji typów zadań w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy,

negatywne oddziaływanie wystąpi podczas realizacji przedsięwzięć jak i w czasie ich funkcjonowania. Należy podkreślić, że dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii czy środków minimalizujących, negatywne oddziaływanie może ulec znacznemu zmniejszeniu. Prognozowane oddziaływanie o negatywnym charakterze może także wystąpić na etapie realizacji poszczególnych typów zadań, ale nie powinno to mieć większego znaczenia dla jakości i ilości wód.

Charakteryzując oddziaływania realizacji poszczególnych typów zadań na środowisko brano pod uwagę środki minimalizujące negatywne oddziaływanie.

Podczas analiz zwrócono szczególną uwagę na oddziaływania, jakie mogą być związane z realizacją wałów przeciwpowodziowych, budowli piętrzących, suchych zbiorników, zbiorników wodnych, regulacji cieków.

Budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych m.in. może prowadzić do ograniczenia naturalnych terenów zalewowych cieków, co prawdopodobnie utrudni regulację stosunków wodnych i prowadzi do pogorszenia retencji w dolinie obwałowanych cieków i dłuższego czasu spływu fali powodziowej; erozji zarówno koryta jak i brzegów

cieków, spowodowanej wzrostem prędkości przepływu wody w ciekach; podniesienia poziomu wody gruntowej w obrębie terenów obwałowanych:

W czasie budowy wałów przeciwpowodziowych może dochodzić również do zamulenia wody w ciekach.

W przypadku realizacji suchych zbiorników negatywny wpływ na wody związany jest głównie z budową zapór tych zbiorników, a więc z ingerencją w koryto cieku. Negatywne oddziaływanie na wody wystąpi na etapie prowadzenia prac budowlanych (realizacja zapory). W takim przypadku może dojść do krótkotrwałego zamulenia i zanieczyszczenia wód. Na etapie funkcjonowania zbiorniki suche nie będą generować negatywnych oddziaływań. Jeżeli, w wyniku dużych wezbrań wód, nastąpi wypełnienie zbiorników, to wtedy mogą wystąpić zmiany parametrów fizykochemicznych wód (temperatura, warunki tlenowe czy też prędkość przepływu wody).

Oddziaływanie zbiorników wodnych na wody jest zależne od warunków lokalnych, sposobu budowy zbiorników, ich wykorzystania oraz funkcjonowania. Głównym zagrożeniem dla wód jest pogorszenie parametrów fizykochemicznych wody spowodowane czasowym zatrzymaniem wody (negatywne, bezpośrednie, długoterminowe). W zbiornikach następuje wzrost temperatury wody (woda w zbiornikach wodnych nagrzewa się szybciej niż w ciekach), co powoduje spadek rozpuszczalności tlenu, a to wpływa na rozkład materii organicznej. W zbiornikach nastąpi także wzrost związków biogennych, szybki rozwój bakterii beztlenowych, dalsze ograniczanie tlenu w wodzie, zwiększenie osiadania osadów bogatych w związki biogenne, wypływanie zbiornika, co w konsekwencji będzie powodować niekorzystne zmiany w składzie gatunkowym i ilościowym fauny i flory. Realizacja zbiorników wodnych może prowadzić do zmiany warunków hydrologicznych oraz ekologicznych cieków, na których zlokalizowane będą zbiorniki. Poniżej zapór zbiorników nastąpi zmniejszenie amplitudy przepływu, co będzie oddziaływać na ekosystemy zależne od wód, szczególnie zależnych od okresowych wezbrań i niżówek. Może też dojść do obniżenia poziomu wód gruntowych poniżej zapór wodnych, a powyżej do podniesienia ich poziomu. Poniżej zbiornika będzie dochodzić także do zatrzymania rumowiska, co spowoduje negatywny wpływ na siedliska zależne od jego transportu.

Na etapie realizacji zapór wodnych może dojść do zanieczyszczenia wody spowodowanego pracą sprzętu użytego do ich budowy (krótkoterminowe) oraz do zamulenia cieków.

Budowle piętrzące wodę w rzekach prowadzą do utraty naturalnego charakteru cieków oraz wpływają na warunki termiczne wody, skład chemiczny wody oraz jej szybkość przepływu. Przegrodzenie cieków powoduje erozję poniżej budowli piętrzących, prowadzi do obniżenia poziomu wody w ciekach poniżej budowli piętrzących oraz do obniżenia poziomu wód gruntowych w obrębie terenów przyległych do cieków, a powyżej budowli piętrzących do podniesienia poziomu wód gruntowych.

Należy zaznaczyć, że budowle piętrzące dostosowane są do okresowego piętrzenia wody.

W trakcie realizacji budowli piętrzących może dojść do zamulenia cieku oraz zanieczyszczenia wody związkami ropopochodnymi (krótkoterminowe, lokalne).

Odcinkowa regulacja rzek i potoków, powoduje zmianę parametrów hydraulicznych koryt cieków oraz okresowe zamulenie wody w wyniku prowadzonych prac, będzie też mieć

wpływ na poziom wód gruntowych w bezpośrednim sąsiedztwie regulowanych cieków, następuje również ułatwienie odpływu wód.

Podczas realizacji wałów przeciwpowodziowych, suchych zbiorników wodnych, zbiorników wodnych, budowli piętrzących oraz regulacji rzek i potoków należy uwzględniać środki minimalizujące negatywny wpływ na środowisko. I tak: sprzęt wykorzystywany do budowy powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed ewentualnym wyciekami paliwa, a uzupełnianie paliwa powinno odbywać się na terenach do tego odpowiednio przystosowanych. W obrębie terenu, na którym prowadzone będą roboty powinny znajdować się środki do neutralizacji substancji ropopochodnych. Należy też zadbać, aby gospodarka odpadami była prowadzona w sposób właściwy, prace należy prowadzić przy niskim przepływie wody.

W przypadku wałów przeciwpowodziowych środkiem minimalizującym jest także sama lokalizacja wałów (nie powinny być lokalizowane zbyt blisko koryta cieków).

Minimalizowanie oddziaływań suchych zbiorników powinno polegać również na zastosowaniu takich konstrukcji, które umożliwiają zminimalizowanie wysokości słupa wody w zbiornikach i pozwalają na skrócenie czasu wypełnienia wodą, a także uwzględniają wahania zwierciadła wód podziemnych i nie dopuszczają do ich podpiętrzenia.

W przypadku zbiorników wodnych i budowli piętrzących ważne jest odpowiednie zarządzanie zgromadzoną wodą, czyli takie, które gwarantuje zachowanie nienaruszalnego przepływu wody.

Realizując budowle piętrzące należy również rozważyć możliwość piętrzenia wody za pomocą niższych progów wodnych, ale na dłuższym odcinku cieków.

W trakcie odcinkowej regulacji rzek i potoków należy stosować takie środki minimalizujące, które pozwolą na jak najmniejsze przekształcenie reżimu cieków, czyli na zachowanie częstotliwości wylewów. Należy także zachować starorzecza, oczka wodne, odstąpić od prostowania cieków, a tam gdzie to jest możliwe należy zachować łagodne brzegi (zwiększenie pojemności koryta cieków) oraz tak prowadzić regulację, aby nie powodować spadku poziomu wód gruntowych. Do umocnień brzegów powinny być stosowane materiały naturalne i rośliny.

Realizacja typów zadań zwłaszcza w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków, przy wykorzystaniu najlepszych dostępnych technologii będzie korzystnie wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w zakresie elementów fizykochemicznych, lokalnie wpływać na zwiększanie wielkości przepływu odbiornika za miejscem zrzutu ścieków oraz powodować miejscowe pogorszenie jakości wody. Na etapie funkcjonowania kanalizacji i oczyszczalni ścieków, w wyniku awarii, może również dochodzić do przedostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych.

Środkami minimalizującymi oddziaływanie negatywne są m.in.: lokalizacja oczyszczalni poza terenami zalewowymi, stosowanie najnowszych technik i technologii wykorzystywanych do oczyszczania ścieków.

Na etapie budowy nowych dróg oraz modernizacji dróg może dochodzić do miejscowego zanieczyszczenia wód gruntowych spowodowanego m.in. awarią sprzętu budowlanego (wyciek paliwa). Na etapie funkcjonowania drogi mogą zakłócać naturalny spływ wód powierzchniowych, a także wód gruntowych, a wody spływające z dróg mogą

transportować do wód substancje chemiczne pochodzące z materiałów, z których zostały one zbudowane, substancji pochodzących z emisji spalin samochodowych, osadów opon czy też pozostałości substancji chemicznych stosowanych do utrzymania przejezdności dróg w okresie zimowym.

Środkiem minimalizującym zagrożenia dla wód jest stosowanie zasady praktyki dobrego zarządzania oraz kontroli źródeł zanieczyszczeń. Należy zaznaczyć, że środkiem minimalizującym jest także właściwe zaprojektowanie przebiegu dróg oraz ich otoczenia, podczyszczanie ścieków opadowych, ograniczenie lub wyeliminowanie środków chemicznych używanych do utrzymania przejezdności dróg w okresie zimowym.

Podczas prowadzenia prac budowlanych w ramach realizacji poszczególnych przedsięwzięć oddziaływania mogą się również kumulować i zależeć będą od harmonogramu prowadzonych prac. Oddziaływania te będą miały głównie charakter lokalny i ograniczą się do terenów sąsiadujących z realizowanym przedsięwzięciem.

Tabela 14. Prognozowane oddziaływanie na jakość klimatu akustycznego

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), odwracalne, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	P	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów; – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych – most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	Oddziaływanie krótkoterminowe (tylko w czasie realizacji inwestycji) jak i długoterminowe (funkcjonowanie zrealizowanej inwestycji), bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału odzysku surowców wtórnych i energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	0	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 			
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	0	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	0	0	
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	0	0	
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	0	0	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	0	0	
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	0	N	Oddziaływanie lokalne, krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne,
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojсковych i pokolejowych; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrożających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	0	0	

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	0	0	
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;	0	0	

Przeprowadzone analizy wykazały, iż realizacja typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.
- Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym, recyklingu), termicznego przekształcania z odzyskiem energii oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

może oddziaływać w sposób pozytywny jak i negatywny na klimat akustyczny.

Projekt POŚ WP 2017-2019 proponuje do realizacji również takie typy zadań, których emisja hałasu będzie pochodzić głównie w fazie realizacji przedsięwzięcia. Takie typy zadań zostały określone m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.

- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb.

Prognozowane negatywne oddziaływanie na jakość klimatu akustycznego należy minimalizować poprzez szereg przedsięwzięć ograniczających (np. ekrany i materiały dźwiękochłonne). Należy podkreślić, że oddziaływanie hałasu na środowisko może być skumulowane.

Prognozowane pozytywne oddziaływanie będzie dotyczyło realizacji typów zadań m.in. w takich kierunkach interwencji jak:

- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Zmniejszenie zagrożenia ponadnormatywnym hałasem komunikacyjnym.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.

Oddziaływanie pozytywne będzie zarówno pośrednie, jak i bezpośrednie, długoterminowe.

Tabela 15. Prognozowane oddziaływanie na zasoby surowców mineralnych

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	• budowa obiektów retencjonujących wodę;	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy;	0	N	
	• uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy;	0	0	
	• uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy;	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	• budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych;	0	0	
	• budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami;			
	• budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych;	0	0	
	• budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona;			
	• stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki;			
	• prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom;	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	• realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i> ;	0	0	
	• uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru;	0	0	
	• uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru;	0	0	
	• realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju;	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	• ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych;	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	• budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii;	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	0	
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	P	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokół Małopolski, – Sokół Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek; • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	0	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko - projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	0	0	
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	0	0	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	0	0	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	0	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	0	0	
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	0	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	0	0	
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	0	0	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	0	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji i małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	• monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni;	0	0	
	• upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego;	0	0	
	• wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi;	0	0	
	• identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	0	0	
	• rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne;	0	0	
	• działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych;	0	0	
	• stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji;	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	• realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;	0	0	
	• prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;	0	0	
	• właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);	0	0	
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	P	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Prognozowane negatywne oddziaływanie na zasoby surowców mineralnych będzie związane głównie z wykorzystywaniem kruszyw naturalnych np. realizacji poszczególnych przedsięwzięć (np. drogi). Typy zadań, których realizacja będzie negatywnie oddziaływać na surowce mineralne zostały wskazane w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.

Projekt POŚ WP 2017-2019 zakłada również realizację typów zadań, których funkcjonowanie przyniesie długoterminowe pozytywne oddziaływanie na zasoby geologiczne, w tym będzie sprzyjać oszczędnemu dysponowaniu zasobami nieodnawialnych surowców mineralnych. Są to przede wszystkim typy zadań wyszczególnione w kierunkach interwencji:

- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.
- Ochrona georóżnorodności.

Tabela 16. Prognozowane oddziaływanie na powierzchnię ziemi łącznie z glebą

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<p>kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych;</i> 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	0	
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych – most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; ekoinnowacje; 	P		
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturalizacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów poprzemysłowych, powojсковych i pokolejowych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach poprzemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne

Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Analiza oddziaływania realizacji i funkcjonowania zrealizowanych typów zadań na powierzchnię ziemi łącznie z glebą wykazała, że sposób oddziaływania będzie zróżnicowany. Negatywne oddziaływanie wystąpi w związku z realizacją typów zadań określonych w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy,

szczególnie, gdy ich realizacja będzie się odbywać na obszarach, które jeszcze nie są zainwestowane. Oddziaływania negatywne jak i pozytywne, bezpośrednie jak i pośrednie związane będą z realizacją typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych,

przy czym oddziaływanie negatywne, bezpośrednio związane będzie przede wszystkim z fazą realizacji przedsięwzięcia (budowa inwestycji w nowych miejscach).

Pozytywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi łącznie z glebą związane będzie z realizacją typów zadań w m.in. w kierunkach interwencji:

- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

- Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.

Oddziaływania pozytywne będą zarówno pośrednie jak i bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne.

Tabela 17. Prognozowane oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> przewodzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych; 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokół Małopolski, – Sokół Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	0	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku w odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000, ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojсковych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, bezpośrednie, ponadlokalne

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

Z przeprowadzonych analiz wynika, że realizacja typów zadań w ramach kierunków interwencji będzie w sposób zróżnicowany oddziaływać na różnorodność biologiczną. Niekorzystne oddziaływanie, głównie likwidacja siedlisk przyrodniczych, może wystąpić podczas realizacji typów zadań m.in. w ramach następujących kierunków interwencji:

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych,

i dotyczyć będzie nowych lokalizacji przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w miejscach jeszcze niezainwestowanych.

Realizacja typów zadań wyszczególnionych m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb,

będzie miała pozytywny jak i negatywny wpływ na różnorodność biologiczną, przy czym negatywny będzie związany z realizacją nowych przedsięwzięć (likwidacja różnorodności biologicznej), a pozytywny z funkcjonowaniem zrealizowanych typów zadań. Oddziaływania będą zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie.

Pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną będzie miała, w szczególności, realizacja typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.

Należy zaznaczyć, że realizacja ww. typów zadań w sposób pozytywny, pośredni jak i bezpośredni będzie oddziaływać na bioróżnorodność.

Tabela 18. Prognozowane oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym na obszary Natura 2000

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	0	
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; • budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; • budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 			
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0		
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	P	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 			
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie</i>; – <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie</i>, 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie <i>Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału odzysku surowców wtórnych i energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; eko-innowacje; 	P	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływania odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwoświsowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływania krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	P	0	
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	0	

Oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym na obszary Natura 2000 realizacji typów zadań określonych m.in. w ramach kierunków interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.

- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych, będzie miało charakter zarówno pozytywny jak i negatywny, przy czym stwierdzone negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 nie oznacza oddziaływań znaczących.

Prognozowane pozytywne oddziaływanie będzie dotyczyło realizacji typów zadań zawartych m.in. w kierunkach interwencji:

- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim.
- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.
- Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin.
- Ochrona georóżnorodności.

Przewidywane oddziaływanie na obszary chronione będzie zarówno pośrednie jak i bezpośrednie, krótkoterminowe i długoterminowe o różnym zasięgu i intensywności.

Tabela 19. Prognozowane oddziaływanie na rośliny i zwierzęta

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych, 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	0	
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego;</i> 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, – Sokółów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	0	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	0	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • ekoinnowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> wv. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	N	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwienie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	P	0	
2. Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	N	Oddziaływanie odwracalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	N	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie odwracalne, długoterminowe, bezpośrednie, ponadlokalne

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmożenie systemu kontroli;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

Z przeprowadzonej analizy wynika, że negatywne oddziaływanie na rośliny i zwierzęta może wystąpić podczas rozbudowy istniejących przedsięwzięć oraz realizacji nowych w obrębie obszarów, które nie są jeszcze zainwestowane. Wówczas może dojść do bezpośredniego zniszczenia roślin, siedlisk przyrodniczych bądź do ich przekształcenia.

Negatywne oddziaływanie może powodować realizacja typów zadań określonych w kierunku interwencji:

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.

Oddziaływania pozytywne jak i negatywne będą związane z realizacją typów zadań zawartych m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Oddziaływanie negatywne będą związane głównie z fazą realizacji przedsięwzięć. Należy podkreślić, że przedsięwzięcia powinny być lokalizowane poza stanowiskami siedlisk i roślin chronionymi. Projekt POŚ WP 2017-2019 zawiera również szereg projektów których realizacja i funkcjonowanie może w sposób pozytywny oraz negatywny oddziaływać na rośliny i zwierzęta. Prognozowane pozytywne oddziaływanie, zarówno pośrednie i bezpośrednie, stwierdzono w przypadku realizacji typów zadań określonych w kierunkach interwencji:

- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb.

Tabela 20. Prognozowane oddziaływanie na krajobraz

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;			
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	0	N	Oddziaływanie lokalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, możliwe oddziaływania skumulowane
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> budowa obiektów retencjonujących wodę; 	0	N	Oddziaływanie lokalne, krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	N	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczenie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych podłączeń (obiektów budowlanych); termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, Sokołów Małopolski – Stobierna, Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, węzeł Rzeszów Południe-Babica, Babica – Barwinek, budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; eko-innowacje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, – przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, – recyklingu odpadów, – odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, – mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, – termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, – innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P		Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urządzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> • odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, • zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; • budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	0	0	
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	0	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojaskowych i pokolejowych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wyбір niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	0	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne

Z przeprowadzonej analizy wynika, że negatywne oddziaływanie na krajobraz może wystąpić w wyniku realizacji nowych przedsięwzięć w obrębie obszarów, które nie są jeszcze zainwestowane. Wówczas dojdzie do przekształcenia istniejącego krajobrazu. Negatywne oddziaływanie może powodować realizacja typów zadań określonych w kierunku interwencji:

- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

Negatywne oddziaływanie na krajobraz dotyczy przede wszystkim realizacji typów zadań, które są związane z zainwestowaniem nowych terenów, wolnych od jakiegokolwiek zabudowy.

Pozytywne oddziaływanie na krajobraz będzie miała realizacja typów zadań wyszczególnionych m.in. w kierunkach interwencji:

- Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów.
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- Ochrona georóżnorodności.

Realizacja niektórych typów zadań może spowodować występowanie zarówno pozytywnych jak i negatywnych oddziaływań na środowisko. Tego rodzaju typy zadań zostały wskazane m.in. w następujących kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

Tabela 21. Prognozowane oddziaływanie na zabytki i dobra kultury współczesnej

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	N	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	P		Oddziaływanie pośrednie jak i bezpośrednie, długoterminowe, lokalne jak i ponadlokalne
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie jak i pośrednie, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczenie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0	0	
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	0	0	
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	0	0	
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	0	0	
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	0	0	
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	0	0	
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	0	0	
7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, – Sokółów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Wernia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokółowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	0	0	
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; • eko-innowacje; 	0	0	
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	0	0	
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, bezpośrednie jak i pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	0	0	
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	
Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> ww. dokumentów, nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie jak i bezpośrednie, lokalne
4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	0	0	
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	0	0	
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	0	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	0	0	
Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 	0	0	
2. Remediacja terenów zanieczyszczonych, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja gleb	<ul style="list-style-type: none"> bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, bezpośrednie jak i pośrednie lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 	P	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, pośrednie, lokalne

Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górniczą	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	0	0	
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	0	0	
Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	• pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;	0	0	
	• pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych;			
	• wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	0	0	
	• wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;			

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że realizacja projektu POŚ WP 2017-2019 będzie miała pozytywny wpływ na zabytki i dobra kultury współczesnej, a szczególnie pozytywny typów zadań określonych m.in. w kierunkach interwencji:

- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno – bytowego
- Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych;
- Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych.
- Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych.

Pozytywne jak i negatywne oddziaływanie może przynieść realizacja typów zadań wyszczególnionych m.in. w kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

Tabela 22. Prognozowane oddziaływanie na zdrowie ludzi

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Prognozowane oddziaływanie		
		Pozytywne	Negatywne	Charakterystyka oddziaływania
Gospodarowanie wodami				
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego				
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie, bezpośrednie
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	0	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gospodarka wodno-ściekowa				
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych				
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	0		
2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych	<ul style="list-style-type: none"> realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	0	0	
3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych				
1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza	<ul style="list-style-type: none"> monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, pośrednie
	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> 	P	0	

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	– Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,			
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, bezpośrednie, długoterminowe odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, bezpośrednie, długoterminowe odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, bezpośrednie, długoterminowe odwracalne, ponadlokalne
4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 	0	0	
Zagrożenie hałasem				
IV. Poprawa klimatu akustycznego				
1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: <ul style="list-style-type: none"> – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	P	0	Oddziaływanie pośrednie długoterminowe, odwracalne, ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochronny środowiska; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	0	0	
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokółów Małopolski, – Sokółów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokółowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886; • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemyśla oraz MOF Przemyśla; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	P	N	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875; 	0	0	
	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie zieleni izolacyjnej; budowa ekranów akustycznych; stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022</i> (WPGO) wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; wdrażanie BAT; wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystszej Produkcji</i>; eko-innowacje; 	0		
3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, 	P	N	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne, bezpośrednie, możliwe oddziaływania skumulowane
	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	P	N	
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	P		Oddziaływanie długoterminowe, odwracalne, lokalne, bezpośrednie
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	0	0	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.

Zasoby przyrodnicze				
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej				
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 	P	0	
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu, – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo, – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego, 	P	0	Oddziaływanie krótkoterminowe jak i długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	P	0	
	<ul style="list-style-type: none"> • działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; • rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); • zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; • opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przeplawek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
	<ul style="list-style-type: none"> prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	P	0	
8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne
Zagrożenie poważnymi awariami				
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków				
1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby				
VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych				
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	• monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, pośrednie jak i bezpośrednie, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego;	P	0	
	• wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego;	P	0	
2. Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	• bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednio odwracalne, lokalne
	• identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	0	0	
	• rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne;	P	0	Oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednio odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojсковych i pokolejowych;	P	0	
	• stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/obiektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji;	0	0	
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	• realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu;	P	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	• prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrożających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi;	P	0	Oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne
	• właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne);	P	0	
Zasoby geologiczne				
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych				
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	• dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów;	0	0	
	• ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa;	0	0	
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	• eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmocnienie systemu kontroli;	0	0	
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictw	• pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę;	0	0	Oddziaływanie pośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne
	• wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców;	P	0	
4. Ochrona georóżnorodności	• rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki;	P	0	Oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne

Promieniowanie elektromagnetyczne				
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym				
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> • pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; • pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	P	0	Oddziaływanie pośrednie jak i bezpośrednie, długoterminowe, odwracalne, lokalne jak i ponadlokalne
	<ul style="list-style-type: none"> • wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; • wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	P	0	

Z przeprowadzonej analizy wynika, że realizacja typów zadań, w większości przypadków, będzie miała pozytywny wpływ na zdrowie ludzi. Oddziaływanie pozytywne prognozuje się w przypadku realizacji wszystkich typów zadań określonych m.in. w następujących kierunkach interwencji:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczanie ich zasięgu i skutków.
- Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy.
- Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych.
- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego.
- Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych.
- Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń.
- Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych.
- Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych.
- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

W projekcie POŚ WP 2017-2019 wyznaczono również takie typy zadań, których realizacja może w sposób zarówno pozytywny jak i negatywny wpływać na zdrowie ludzi. Należą do nich typy zadań wyszczególnione m.in. w następujących kierunkach interwencji:

- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego.
- Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że realizacja i funkcjonowanie wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań w ramach kierunków interwencji nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko. Prognozowane oddziaływanie negatywne, pomimo różnej skali i intensywności nie wykazuje znaczącego

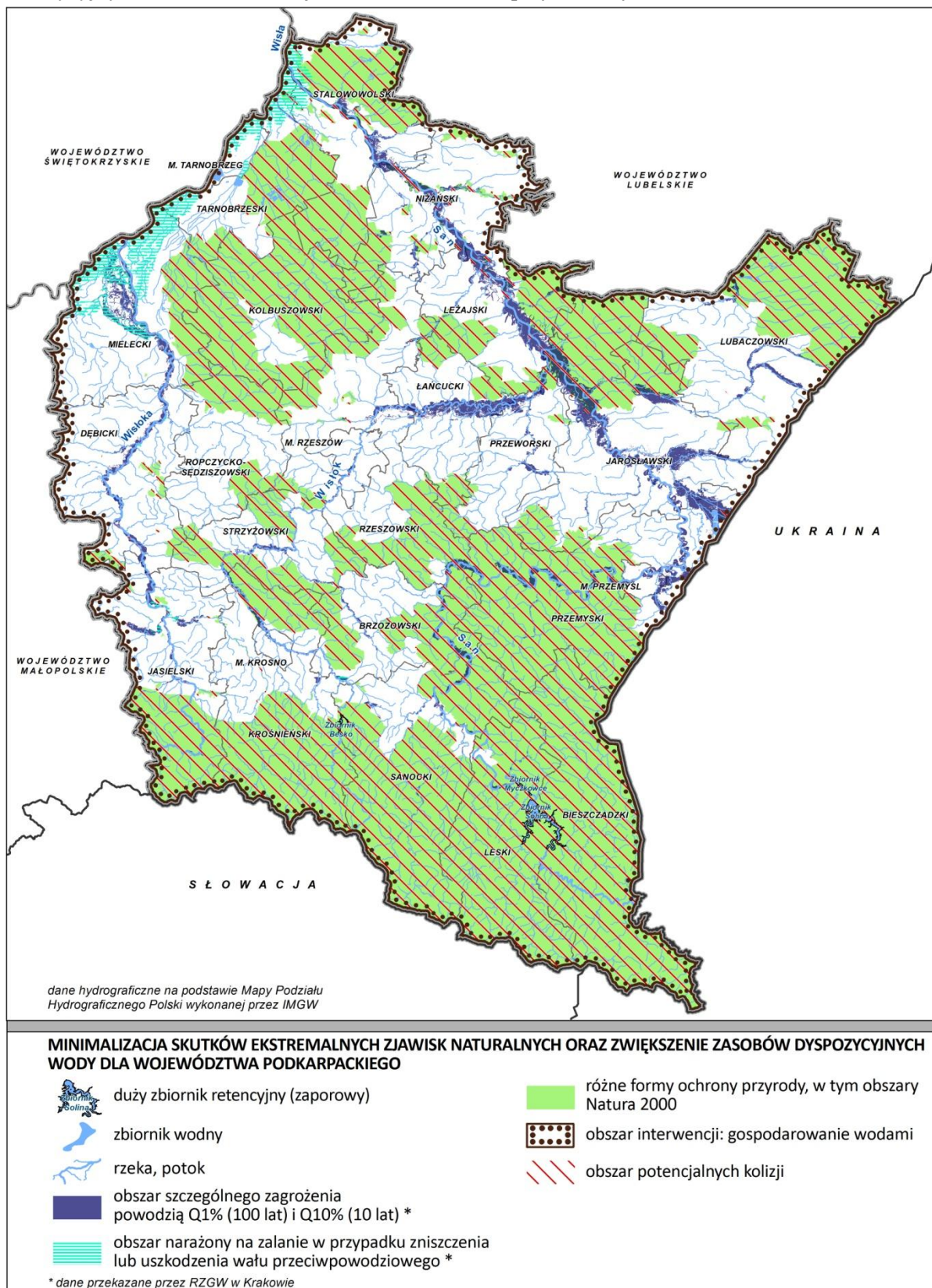
oddziaływania na środowisko. Należy zaznaczyć, że mogą pojawić się kolizje związane z realizacją inwestycyjnych typów zadań, a ochroną zasobów przyrodniczych w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Rysunki 10 - 18).

Prognozuje się następujące rodzaje oddziaływań negatywnych, jakie mogą potencjalnie pojawić się w wyniku realizacji zamierzeń inwestycyjnych określonych w typach zadań, w kierunkach interwencji:

- zajmowanie, degradacja i fragmentacja chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionej flory i fauny (np. realizacja wałów przeciwpowodziowych),
- powstawanie nowych barier dla funkcjonowania układów przyrodniczych w tym tworzenie barier dla migracji gatunków oraz barier w odniesieniu do zachowania i tworzenia ciągłości korytarzy ekologicznych (np. realizacja dróg),
- zwiększenie emisji (m.in. zanieczyszczenia komunikacyjne, hałas komunikacyjny) szczególnie wokół nowych ciągów komunikacyjnych),
- wyłączenia z systemu przyrodniczego fragmentów terenów rolnych, bądź leśnych, dolin rzecznych.

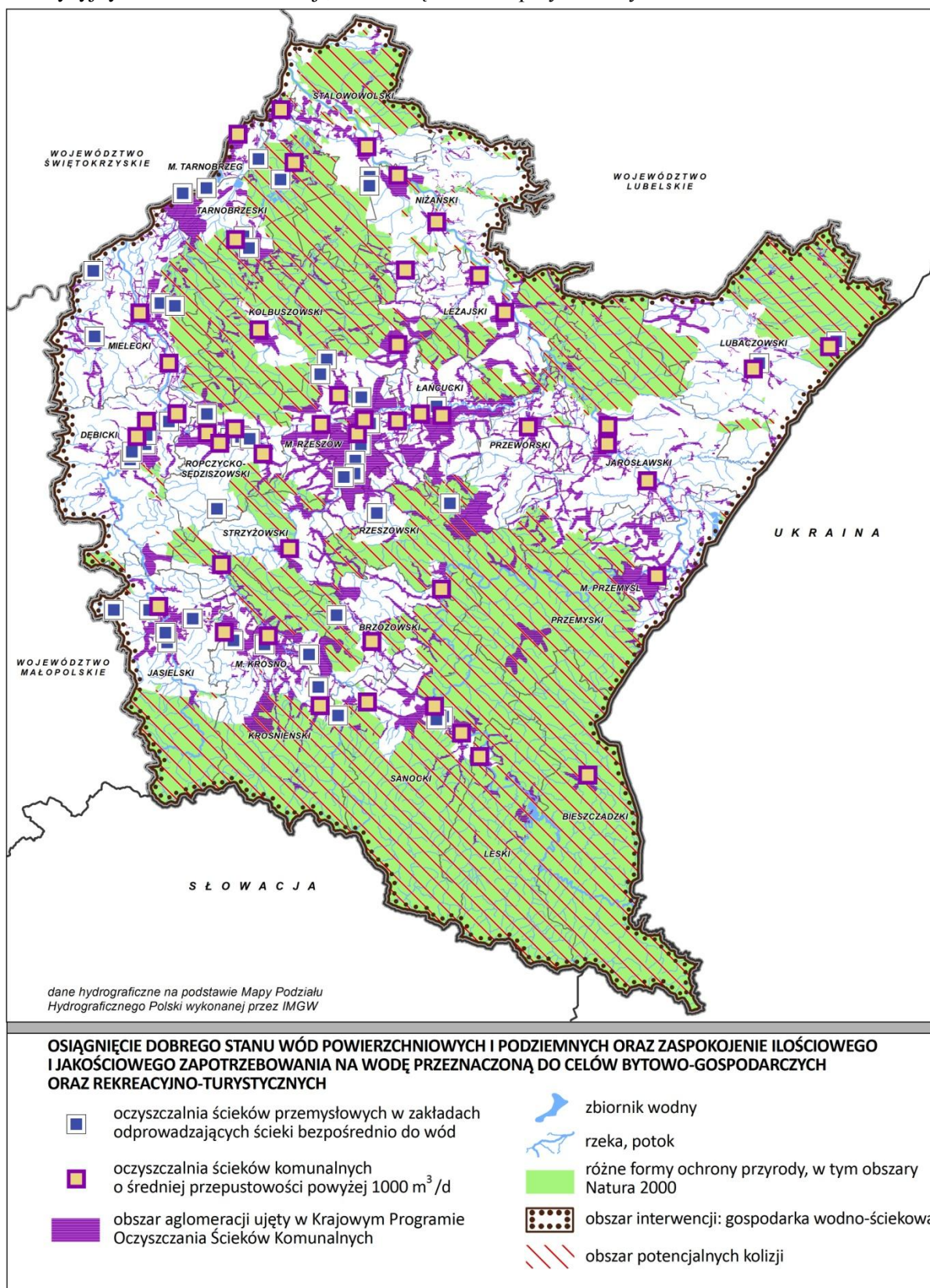
Podkreślenia wymaga fakt, iż funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań wyznaczonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wykazywać będzie pozytywny wpływ na środowisko w dłuższej perspektywie czasowej.

Rysunek 10. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych I. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

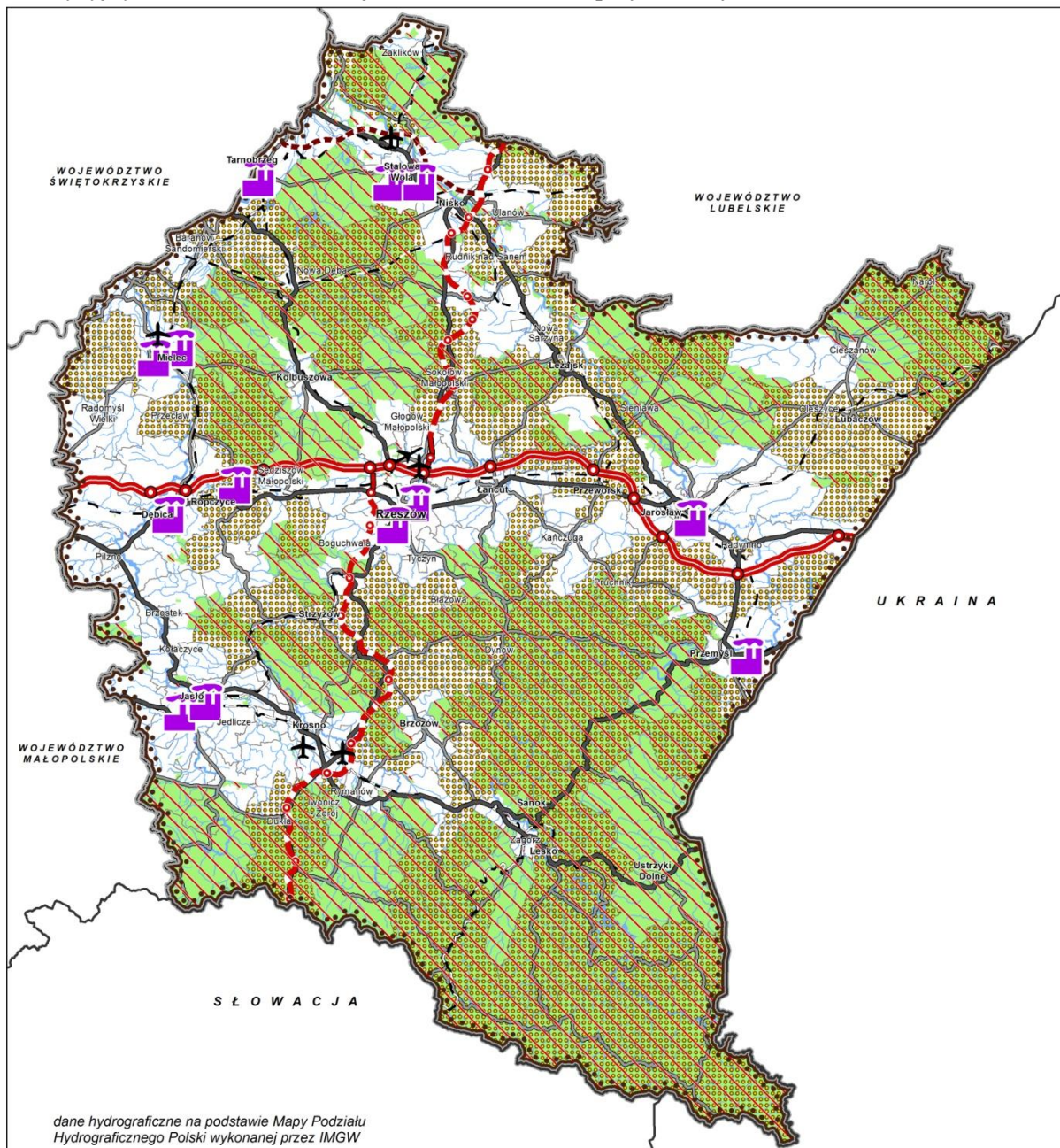
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 11. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych II. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 12. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych III. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

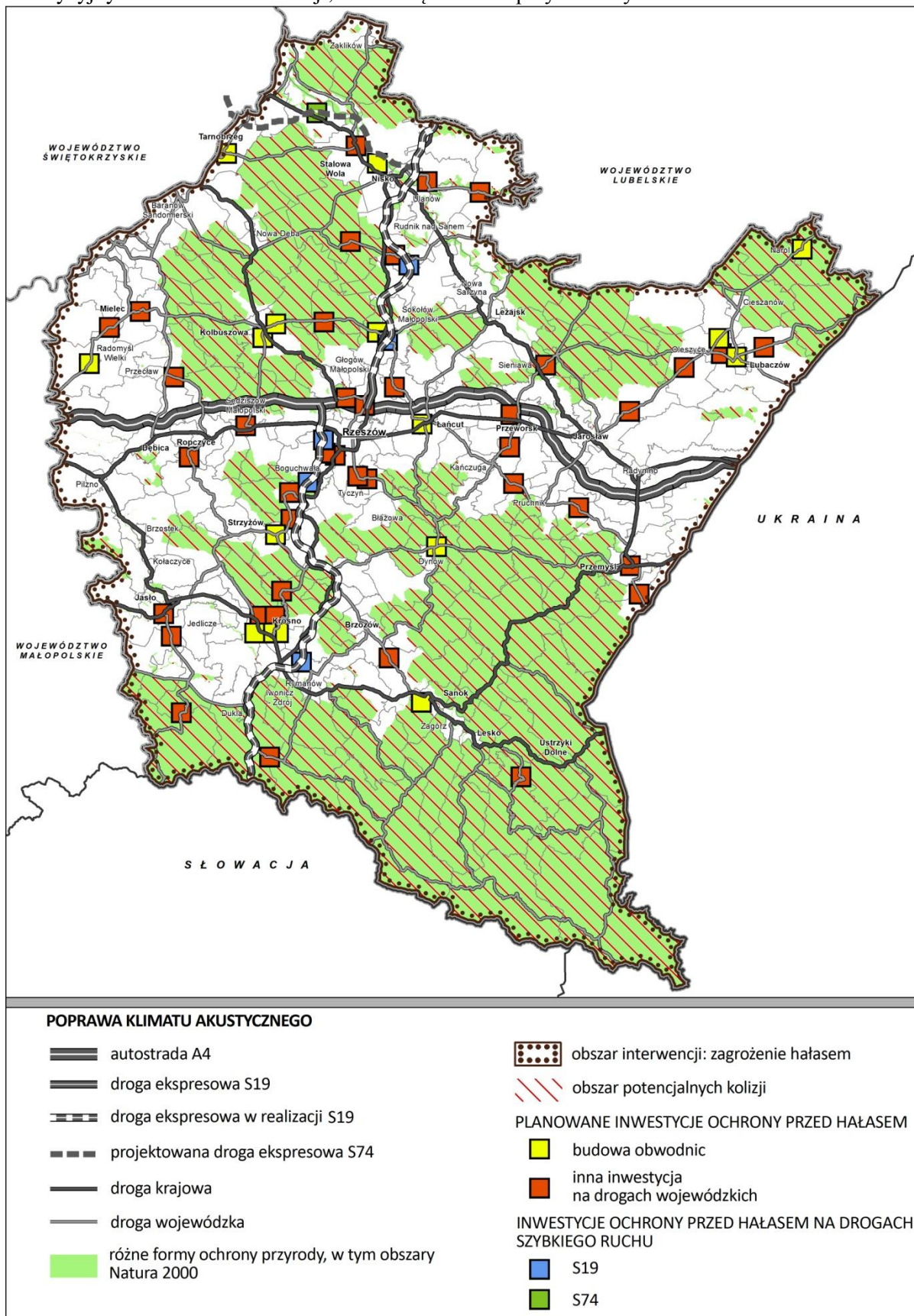

POPRAWA I UTRZYMANIE WYMAGANEJ PRAWEM JAKOŚCI POWIETRZA, W TYM DĄŻENIE DO OSIĄGNIĘCIA POZIOMU CELU DŁUGOTERMINOWEGO DLA OZONU I KRAJOWEGO CELU REDUKCJI NARAŻENIA DO ROKU 2020 ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU POPRZEC SUKCESYWNĄ REDUKCJĘ EMISJI GAZÓW CIĘPLARNIANYCH

	główne punktowe źródło emisji gazów i pyłów		port lotniczy Rzeszów - Jasionka
	autostrada A4 z węzłami		lotnisko
	droga ekspresowa S19 z węzłami	gminy które, nie posiadają opracowanych planów gospodarki niskoemisyjnej, programów ograniczenia niskiej emisji, oraz założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	
	droga ekspresowa S19 z węzłami w realizacji		różne formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000
	droga krajowa		obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza
	droga wojewódzka		obszar potencjalnych kolizji
	inna droga		
	linia kolejowa		

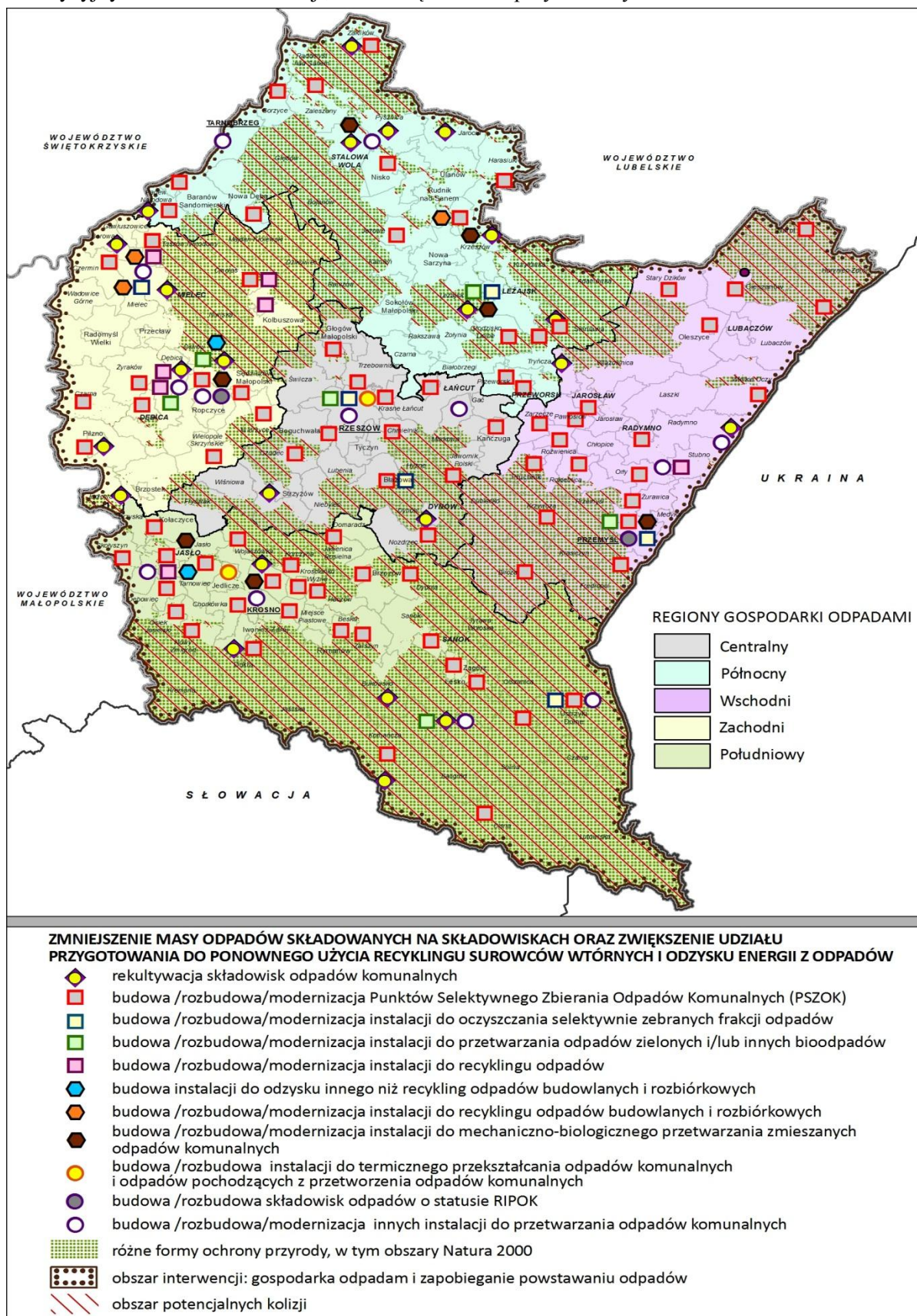
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 13. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IV. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

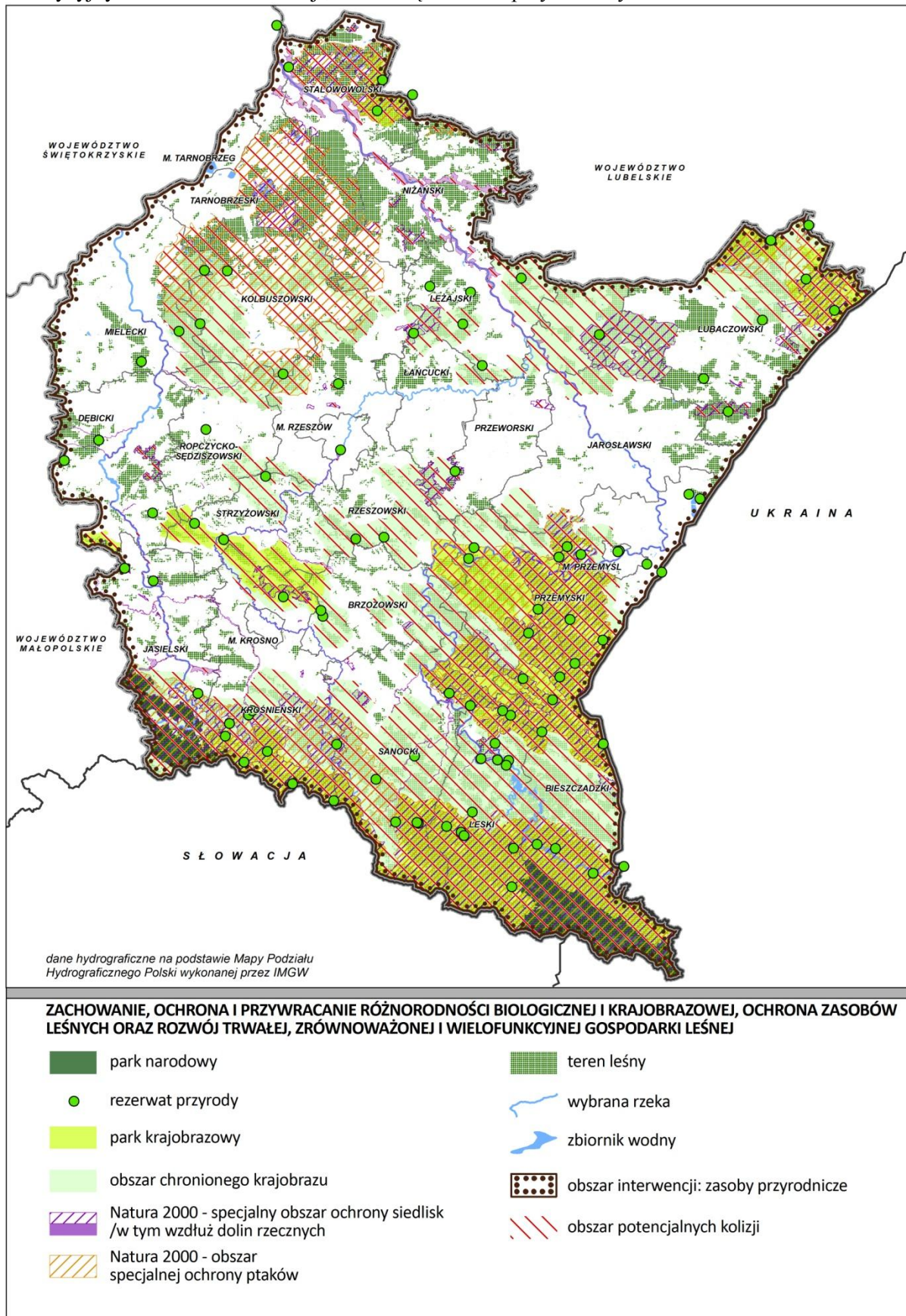
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 14. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych V. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

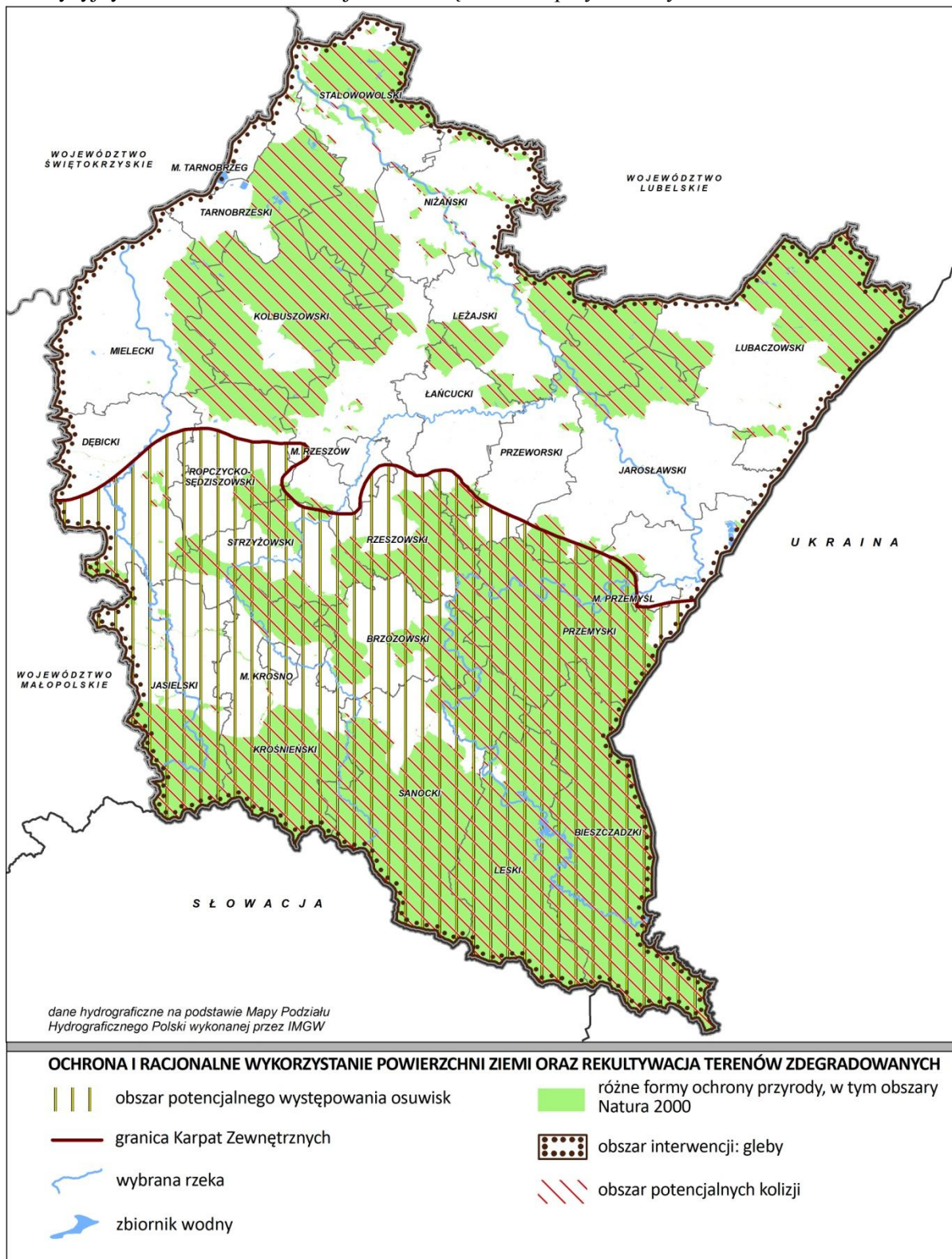
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 15. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VI. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

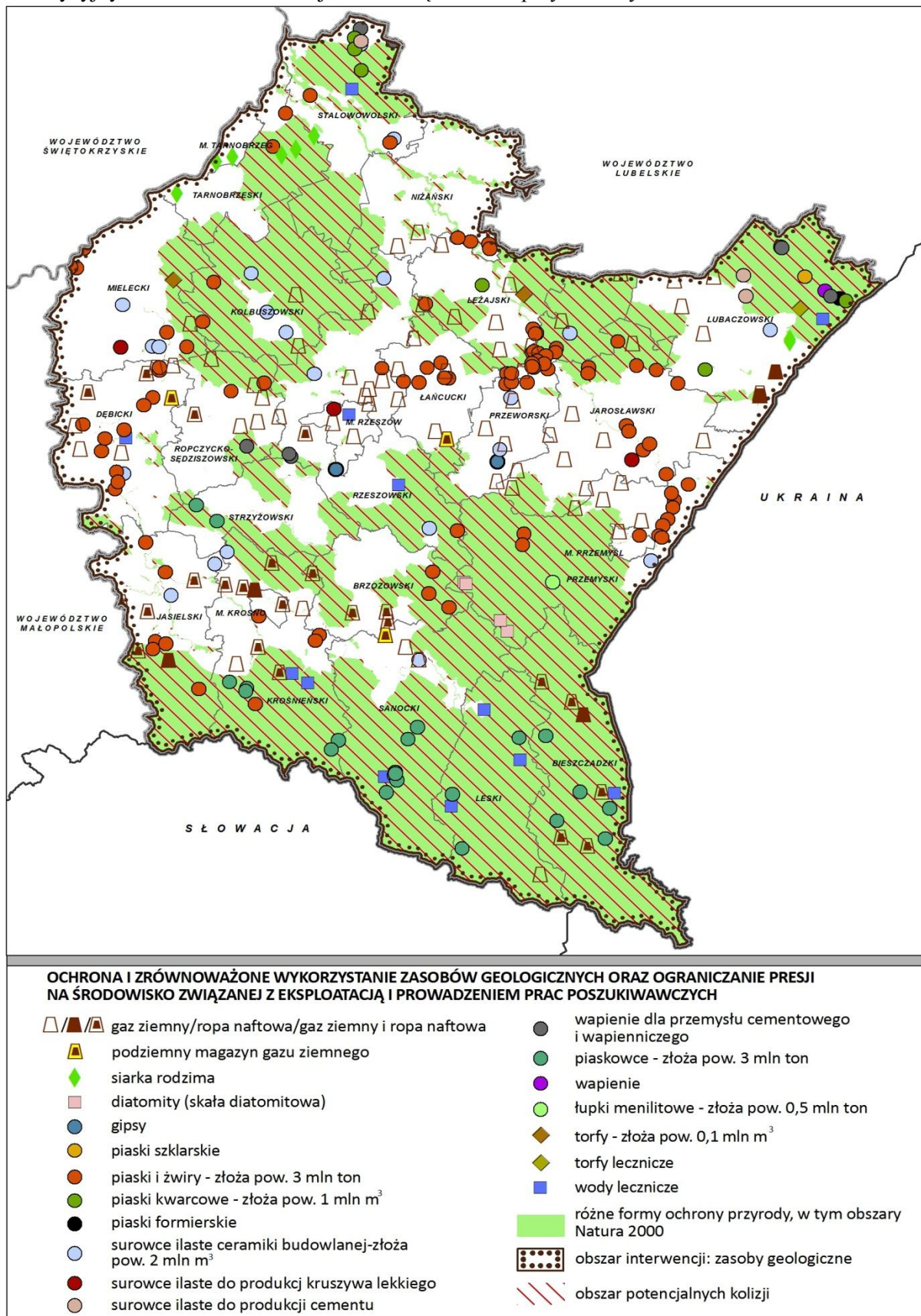
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 16. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VIII. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

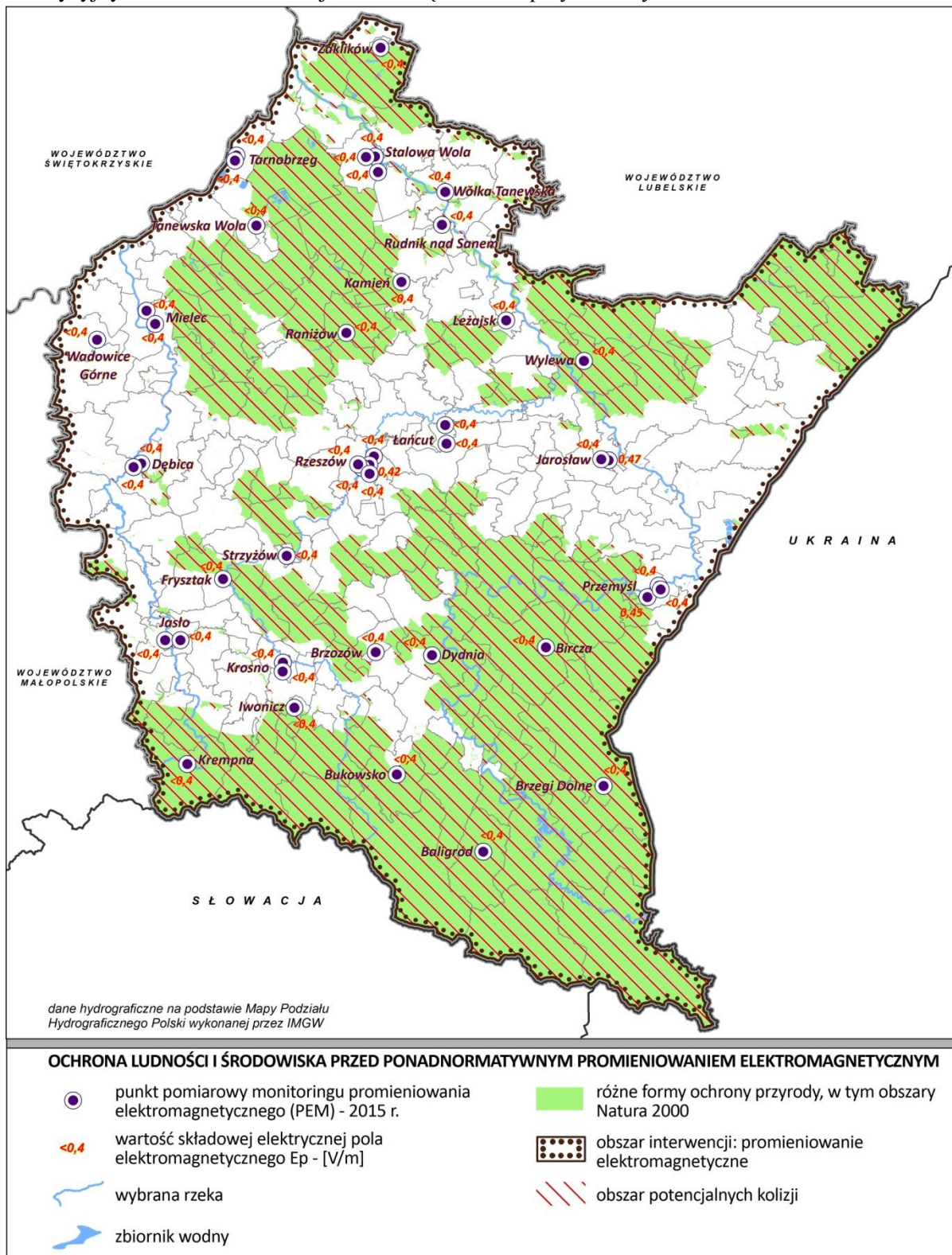
Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 17. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IX. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

Rysunek 18. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych X. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne PBPP w Rzeszowie

2. Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000

Zakres przestrzenny analizowanego projektu POŚ WP 2017-2019 obejmuje obszar całego województwa podkarpackiego cechującego się występowaniem wielu cennych walorów środowiska przyrodniczego, co ma odzwierciedlenie w ilości obszarów objętych ochroną, w tym na podstawie „Dyrektywy Ptasiej” i „Dyrektywy Siedliskowej”, w formie obszarów Natura 2000. Obszary Natura 2000 występują głównie w północnej, północno-wschodniej części województwa, jednak ich zasadnicza koncentracja dotyczy części południowej. Obszary specjalnej ochrony ptaków PLB Natura 2000 zajmują 25,8% powierzchni województwa, a specjalne obszary ochrony siedlisk PLH Natura 2000 17,2% i często obejmują te same powierzchnie, a obszar PLC, będący zarówno obszarem specjalnej ochrony ptaków jak i specjalnym obszarem ochrony siedlisk, zajmuje 6,2% powierzchni województwa.

Kwestie ochrony obszarów Natura 2000 regulują przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*.

Art. 33 ustawy mówi, że: „zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000 lub,
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami”.

Art. 34 tejże ustawy mówi: „1. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 (proponowane obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – wyznaczone na podstawie Dyrektywy Siedliskowej), zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

2. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- 1) ochrony zdrowia i życia ludzi,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,

- 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej”.

Zgodnie z przepisami ustawy *o ochronie przyrody* (art. 5. pkt 1d) „integralność obszaru Natura 2000 – spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”.

Przepisy te stosuje się zarówno do obszarów wyznaczonych jak i mających znaczenie dla Wspólnoty.

W celu ewentualnej identyfikacji oraz oceny potencjalnych oddziaływań projektu POŚ WP 2017-2019 na cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 dokonano analizy jego zapisów.

W konsekwencji uznano, iż przedmiotowy projekt POŚ WP 2017-2019 jest dokumentem prośrodowiskowym, z założenia służącym ochronie i poprawie środowiska oraz przeciwdziałaniu i eliminacji występujących na terenie województwa zagrożeń środowiskowych. Podstawowe założenia analizowanego dokumentu realizowane będą poprzez sformułowanie w poszczególnych obszarach interwencji, celów i kierunków interwencji oraz realizujących je typów zadań. Określone w projekcie POŚ WP 2017-2019 cele interwencji wynikają bezpośrednio z celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym, i są z nimi zgodne. Istotna część wskazanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań, w tym inwestycyjnych, wynika bezpośrednio z obowiązujących dokumentów strategicznych i wdrożeniowych tj. strategii, programów i planów wspólnotowych, krajowych i wojewódzkich, odnoszących się do ochrony i kształtowania środowiska.

Jak wykazała analiza zapisów projektu POŚ WP 2017-2019, część celów interwencji realizowana będzie poprzez zadania o charakterze inwestycyjnym, co wiązać się będzie z ingerencją w środowisko na etapie budowy oraz potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na etapie funkcjonowania. Zadania te, pomimo iż docelowo służące ochronie i poprawie jakości środowiska, w zależności od ich umiejscowienia w przestrzeni województwa, mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Grupą zadań o zidentyfikowanym, potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na obszary Natura 2000 mogą być przede wszystkim przedsięwzięcia związane z:

- ochroną przeciwpowodziową oraz wzrostem retencji wodnej i przeciwdziałaniem negatywnym skutków suszy tj. realizacją infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in. budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe, poldery, obiekty retencjonujące wodę),
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego – realizacją nowych inwestycji drogowych oraz modernizacją istniejących dróg;
- ochroną klimatu i jakości powietrza – inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, farmy fotowoltaiczne).

Prawdopodobne zagrożenie negatywnym oddziaływaniem nie oznacza jednoznacznie stwierdzonych znaczących oddziaływań na obszary Natura 2000. Niemniej jednak w przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w obrębie obszarów Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie może dochodzić m.in. do:

- zajęcia i zniszczenia siedlisk przyrodniczych i siedlisk cennych gatunków flory i fauny w wyniku realizacji przedsięwzięć z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej;
- fragmentacji siedlisk przyrodniczych i niszczenia cennych gatunków flory;
- niszczenia i uszkodzenia siedlisk flory i fauny przy realizacji nowych i modernizacji istniejących wałów przeciwpowodziowych;
- zmniejszenia powierzchni siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych,
- jakościowych zmian siedlisk zwłaszcza hydrogenicznych, w wyniku zmian warunków hydrogeologicznych – osuszanie i odwadnianie terenu, spływy i przenikanie zanieczyszczonych wód z pasów drogowych;
- powstawania nowych barier dla funkcjonowania układów przyrodniczych,
- jakościowych zmian siedlisk w wyniku emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych;
- płoszenia się niektórych gatunków fauny, co może prowadzić do opuszczania lęgówisk np. w wyniku nadmiernej emisji hałasu komunikacyjnego;
- zakłócenia funkcjonowania korytarzy ekologicznych na odcinkach przejść komunikacyjnych inwestycji liniowych przez kompleksy leśne i doliny cieków, będącymi trasami migracji zwierząt,
- przerwania ciągłości ekologicznej w korytach cieków, uszkodzeń roślinności wodnej;
- wyłączenia z systemu przyrodniczego dolin rzecznych terenów rolnych, a w niektórych przypadkach może zdarzyć się, że nastąpi też wyłączenie terenów leśnych;
- zmniejszenia liczebności gatunków chronionych, ograniczenia zasięgu ich występowania oraz braku zapewnienia wystarczająco dużej powierzchni siedlisk dla ich bytowania;
- negatywnego oddziaływania powodowanego bezpośrednią śmiertelnością gatunków ptaków i nietoperzy w przypadku realizacji OZE (farmy wiatrowe);
- zaburzenia naturalnych korytarzy migracyjnych oraz zwiększenia śmiertelności ornitofauny wskutek kolizji spowodowanych efektem „lustra wody” i wystąpienia efektu termicznego przy realizacji dużych farm fotowoltaicznych.

Wymienione oddziaływania mogą mieć charakter oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, długoterminowych, trwałych, w przewadze potencjalnie negatywnych.

Istotne oddziaływania na obszary Natura 2000 mogą potencjalnie wystąpić przy realizacji przedsięwzięć w tych częściach województwa, które cechują się wysokimi wartościami przyrodniczymi, i gdzie występuje skupienie takich obszarów. Jednak większość typów zadań inwestycyjnych, proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 nie jest umiejscowiona w przestrzeni, stąd na etapie niniejszej Prognozy trudno o jednoznaczną ocenę oddziaływania. W przypadku części proponowanych zadań inwestycyjnych, których lokalizacja jest w przybliżeniu określona można wskazywać na elementy kolizyjne

z obszarami Natura 2000 oraz na potencjalne, wyżej wymienione oddziaływania, w dużej mierze zależne od skali przedsięwzięcia. Jednak projekt POŚ WP 2017-2019 nie jest dokumentem decyzyjnym, w związku z czym nie jest możliwa już na tym etapie szczegółowa, jednoznaczna ocena z ostrzegawczym wskazaniem ewentualnych, znaczących oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów. Ocena taka będzie powtórzona i uszczegółowiona na etapie opracowywania dokumentów wykonawczych, w tym decyzji administracyjnych dla konkretnych rozwiązań inwestycyjnych i powinna być poprzedzona rzetelnym rozpoznaniem warunków przyrodniczych (opracowanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej) i wykonaniem monitoringu przedrealizacyjnego.

Do zadań wskazanych w projekcie POŚ WP 2017-2019, kolizyjnych z obszarami Natura 2000, o możliwych, najbardziej istotnych potencjalnych oddziaływaniach na te obszary należą:

- budowa drogi S19 – projektowana droga przecina główny Korytarz Karpacki i na całym odcinku jej przebiegu w województwie podkarpackim narusza lub sąsiaduje z obszarami: Lasy Janowskie PLB060005, Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031, Dolina Dolnego Sanu PLH180020, Dolina Dolnej Tanwi PLH060097, Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055, Mrowie Łąki PLH180043, Ostoja Czarnorzecka PLH180027, Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030, Beskid Niski PLB180002, Jasiołka PLH180011, Łysa Góra PLH180015, Ostoja Jaśliska PLH180014, Ostoja Magurska PLH180001, Trzciana PLH180018, Ladzin PLH180038, Rymanów PLH180016, Łąki w Komborni PLH180042, Osuwiska w Lipowicy PLH180044;
- budowa drogi S74 – odcinek drogi projektowany na terenie województwa jest kolizyjny z obszarami: Puszcza Sandomierska PLB180005, Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049 i Dolina Dolnego Sanu PLH180020;
- realizacja inwestycji przeciwpowodziowych na odcinkach rzek: San, Wisłoka i Wisłok, które mogą kolidować z obszarami: Dolina Dolnego Sanu PLH180020, Rzeka San PLH180007, Sanisko w Bykowcach PLH180045, Dolna Wisłoka z Dopływami PLH180053, Wisłoka z dopływami PLH180052, Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030.

Inwestycje powyższe wynikają z przesądzeń na szczeblu krajowym lub są ujęte w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i wdrożeniowych, a ich realizacja pośrednio, w długim okresie czasowym, będzie sprzyjać eliminacji zagrożeń i poprawie stanu środowiska. Wymienione przedsięwzięcia będą wymagały przeprowadzenia precyzyjnych ocen oddziaływania na środowisko, w tym ocen oddziaływania na obszary Natura 2000, przeprowadzanych na etapie opracowywania dokumentów wykonawczych. Przy czym należy zauważyć, iż ostateczny zakres, charakter, natężenie, a nawet wystąpienie oddziaływań będzie uzależnione np. od przebiegu inwestycji liniowej, zastosowanych rozwiązań technicznych i rozważań minimalizujących negatywny wpływ. Przedsięwzięcia te będą mogły być zrealizowane tylko w przypadku, gdy na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, zostanie wykazany brak znaczących oddziaływań lub zostanie zapewniona kompensacja przyrodnicza.

Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, iż na obecnym etapie oceny strategicznej nie przewiduje się oddziaływań znacząco negatywnych, ani zmian w środowisku skutkujących zagrożeniami dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności obszarów Natura 2000, w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie przyrody*.

Przy skutecznej realizacji zaleceń wskazanych w dokumentach wykonawczych sporządzanych na etapie przygotowania przedsięwzięcia do realizacji, a dotyczących w szczególności: rzetelnego i precyzyjnego rozpoznania warunków przyrodniczych, zastosowania, w miarę potrzeb, alternatywnych rozwiązań, w tym minimalizujących potencjalny negatywny wpływ, nie przewiduje się:

- znaczącego wpływu na kluczowe procesy i związki kształtujące strukturę obszaru;
- znaczących negatywnych zmian w zakresie zachowania w stanie naturalnym populacji gatunków;
- zmniejszenia liczebności gatunków kluczowych powodowanych bezpośrednią śmiertelnością związaną z realizacją typów zadań;
- takiego zagrożenia spowodowanego realizacją projektu POŚ WP 2017-2019, aby nie był utrzymany właściwy stan ochrony gatunków i siedlisk w granicach obszarów Natura 2000.

Realizacja zakładanych zamierzeń inwestycyjnych prowadzących do osiągnięcia celów interwencji nie spowoduje zagrożeń prowadzących do całkowitej utraty funkcji ochrony siedlisk i gatunków jakie mają spełniać obszary Natura 2000. Należy ponadto podkreślić, że funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań inwestycyjnych będzie skutkować poprawą jakości środowiska, w tym także działań z zakresu ochrony przed powodzią, które w szczególności będą służyły ochronie zdrowia i życia ludzi.

3. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań projektu POŚ WP 2017-2019 na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną głównym celem dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) jest osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód (ilościowego oraz chemicznego). Służyć temu będą działania zapobiegające lub ograniczające dopływ zanieczyszczeń do wód ze źródeł komunalnych i przemysłowych, propagujące rolnictwo ekologiczne, czy zapewniające równowagę pomiędzy poborem a retencją wód.

Dla JCWP, będących w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym jest jego utrzymanie. Dla pozostałych naturalnych części wód, celem jest Osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla części wód silnie zmienionych oraz sztucznych – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obu przypadkach konieczne jest również utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla niektórych JCWP rzecznych został wskazany uszczegółowiony cel środowiskowy, jakim jest dobry stan lub potencjał ekologiczny oraz możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego.

Dla obszarów chronionych występujących na terenie JCWP celem jest osiągnięcie norm i celów wynikających z przepisów szczególnych, na podstawie których zostały utworzone.

Biorąc pod uwagę ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych 187 (54%) jednolitych części wód powierzchniowych województwa podkarpackiego nie jest zagrożona. Pozostałe 158 (46%) znajduje się w grupie JCWP zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Wszystkie posiadają derogacje czasowe, z czego 139 JCWP powinno osiągnąć dobry stan wód do roku 2021, a pozostałe 19 JCWP do roku 2027. W większości przypadków głównymi powodami zastosowania odstępstw była niska wiarygodność oceny, co uniemożliwiło wskazanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu oraz zaplanowanie racjonalnych działań naprawczych.

Dla jednolitych części wód podziemnych głównym celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego stanu poprzez uzyskanie co najmniej dobrego stanu ilościowego oraz jakościowego (chemicznego) danej części wód. Zadanie to będzie realizowane poprzez:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Spełnieniem warunku niepogarszania stanu jednolitych części wód podziemnych będących, w co najmniej dobrym stanie ilościowym i jakościowym (chemicznym), będzie utrzymanie tego stanu.

Spośród 17. JCWPd wyznaczonych w województwie podkarpackim dwie o numerach 115 i 135 zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla JCWPd o nr 115 został przedłużony termin osiągnięcia celów środowiskowych do roku 2027 ze względu na nieuporządkowaną gospodarkę wodno-ściekową (skutkiem są zanieczyszczenia wód podziemnych związkami NH₄).

Z analizy projektu POŚ WP 2017-2019 wynika, że znaczna część wymienionych typów zadań ma znaczenie dla stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych (Tabela 23).

Najbardziej sprzyjającymi działaniami dla celów środowiskowych będzie realizacja typów zadań w ramach kierunków interwencji II celu interwencji: Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie potrzeb ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych. Przewiduje się oddziaływania pozytywne, zapewniające jakościową i ilościową ochronę zasobów wodnych, zabezpieczające potrzeby mieszkańców oraz potrzeby rozwoju gospodarki narodowej. Będą to głównie przedsięwzięcia dotyczące systemów zaopatrzenia w wodę (budowa, rozbudowa, modernizacja sieci wodociągowej, ujęć wód i stacji uzdatniania wody), systemów odbioru ścieków komunalnych i przemysłowych

(budowa, rozbudowa, modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków), systemów oczyszczania ścieków przemysłowych, a także indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.

Ważnym elementem realizacji celów środowiskowych jest również zrealizowanie kierunków interwencji i typów zadań określonych w celu interwencji: I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego. Działania w tym zakresie przyczynią się do zwiększenia naturalnej retencji wód poprzez zalesianie i zadrzewianie obszarów, a także do renaturyzacji dolin rzecznych. Przewiduje się również, że duże zbiorniki retencyjne będą zwiększać dyspozycyjność wód województwa, zapewniać wodę pitną mieszkańcom oraz równoważyć zasoby wodne ze względu na pobór i zasilanie. Niemniej jednak funkcjonowanie tych zbiorników może utrudniać migrację ryb, wpływać na pogorszenie się warunków bioróżnorodności rzek, szczególnie powyżej wybudowanej zapory.

Pozostałe cele interwencji: V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów, VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków, VIII. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych, IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych będą oddziaływać pozytywnie, pośrednio, służąc generalnie ochronie zasobów wodnych.

Negatywne oddziaływania realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 będą miały miejsce przede wszystkim na etapie prowadzenia prac budowlanych różnych inwestycji, w tym także z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Nie oznacza to jednak uniemożliwienia osiągnięcia celów środowiskowych określonych dla wód powierzchniowych i podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Oddziaływania te będą miały raczej charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu prac budowlanych, a funkcjonowanie zrealizowanych przedsięwzięć przyczyni się do zwiększenia poziomu ochrony wód. Niektóre planowane inwestycje wymagają, na etapie decyzyjnym, przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (np. budowa zbiorników retencyjnych, czy budowa instalacji do odzysku, przetwarzania, sortowania odpadów).

Brak oddziaływania na stan wód powierzchniowych i podziemnych stwierdzono w przypadku realizacji zadania: Monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z *Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020*, w ramach kierunku interwencji Monitoring i zarządzanie jakością powietrza, w zadaniu Monitoring poziomu hałasu w ramach kierunku interwencji Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem oraz w całości kierunku interwencji: Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem i Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Tabela 23. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań typów projektów na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunek interwencji	Typy zadań w ramach kierunków interwencji	Ocena oddziaływania na cele środowiskowe określone dla JCWP	Ocena oddziaływania na cele środowiskowe określone dla JCWPd
Gospodarowanie wodami			
I. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego			
1. Zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego; • poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej; • odcinkowa regulacja rzek i potoków, zmiana parametrów hydraulicznych koryt cieków; • budowa suchych zbiorników, polderów przeciwpowodziowych oraz zbiorników z rezerwą powodziową; • odtwarzanie retencji dolin rzek; • opracowanie studiów wykonalności dla zlewni rzek; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: ochronne, wynikające z odtwarzania retencji dolin rzecznych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie prowadzenia prac budowlanych związanych z budową zbiorników retencyjnych, polderów, modernizacją istniejących oraz budową nowych odcinków wałów przeciwpowodziowych, a także odcinkową regulacją rzek i potoków.</p>	<p>Oddziaływanie negatywne: na etapie prowadzenia prac budowlanych związanych z budową zbiorników retencyjnych, polderów, modernizacją istniejących oraz budową nowych odcinków wałów przeciwpowodziowych, a także odcinkową regulacją rzek i potoków.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obszarów zagrożenia powodziowego oraz ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły; • przestrzeganie zasad zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zabezpieczające mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeby gospodarki narodowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zabezpieczające mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeby gospodarki narodowej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i usprawnienie nowoczesnych systemów ostrzegania przed powodzią; 		
2. Wzrost retencji wodnej oraz przeciwdziałanie i ograniczenie negatywnych skutków suszy	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obiektów retencjonujących wodę; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców w wodę pitną, ochrona ilościowo wód podziemnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> realizacja działań przewidzianych w planach przeciwdziałania skutkom suszy; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych i infrastruktury wodociągowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną, ochrona ilościowa wód podziemnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: na etapie budowy zbiorników retencyjnych i infrastruktury wodociągowej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń planów przeciwdziałania skutkom suszy; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: zabezpieczenie mieszkańców ilościowo i jakościowo w wodę pitną oraz potrzeb gospodarki narodowej.</p>
Gospodarka wodno-ściekowa			
II. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno – turystycznych			
1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych; budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach poza wyznaczonymi aglomeracjami; budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej wraz z systemami oczyszczania ścieków opadowych; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników ścieków (z zapewnieniem ich kontrolowanego wywozu) poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona; stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakładach produkcyjnych w celu zmniejszenia wodochłonności gospodarki; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód powierzchniowych, ilościową ochronę zasobów wodnych, zabezpieczenie mieszkańców w wodę pitną dobrej jakości oraz na potrzeby gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód podziemnej, ilościową ochronę zasobów wodnych, zabezpieczenie mieszkańców w wodę pitną dobrej jakości oraz na potrzeby gospodarki narodowej.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie działań edukacyjnych, informujących o skutkach zanieczyszczeń wody na jakość życia mieszkańców oraz o zasadach przeciwdziałania, tym zanieczyszczeniom; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>2. Monitoring wód i ochrona zasobów wodnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja monitoringu zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; • uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ustaleń aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru; • realizacja działań zawartych w aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Dniestru oraz w aktualizacji programu rolno-środowiskowego kraju; • ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę zasobów wodnych.</p>
<p>3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa wodociągów, ujęć wód i stacji uzdatniania wody i modernizacja istniejących obiektów z zastosowaniem nowoczesnych technologii; 	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód powierzchniowych, ilościową ochronę zasobów wodnych przeznaczoną dla mieszkańców i na inne cele.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne: mające na celu ochronę oraz polepszenie jakości wód powierzchniowych, ilościową, ochronę zasobów wodnych, przeznaczoną dla mieszkańców i na inne cele.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych obiektów infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków.</p>
Ochrona klimatu i powietrza			
III. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.			
<p>1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasta Rzeszów zgodnie z <i>Programem państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2016-2020</i>; 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>
<p>1. Monitoring i zarządzanie jakością powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony powietrza: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i> – <i>Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu</i> 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<i>zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM 2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,</i>		
2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i realizacja gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub programów ograniczania niskiej emisji; • rozbudowa sieci gazowej i zwiększanie liczby nowych odbiorców dla celów grzewczych; • wspieranie modernizacji i wymiany niskosprawnych źródeł spalania w sektorze komunalno-bytowym na wysokosprawne i niskoemisyjne oraz zmiana czynnika grzewczego w obiektach sektora publicznego; • rozwój systemów centralnego zaopatrzenia w ciepło poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych oraz zwiększanie liczby nowych połączeń (obiektów budowlanych); • termomodernizacje i termorenowacje obiektów budowlanych użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.
3. Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • remonty nawierzchni ulic i dróg, przebudowa wraz z modernizacją istniejących połączeń komunikacyjnych, w tym przebudowa ulic o małej przepustowości; • realizacja parkingów typu „parkuj i jedź”; • tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez rozbudowę systemu ścieżek rowerowych; • utrzymywanie czystości nawierzchni ulic w miastach przez ograniczenie wtórnego pylenia; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych; • wymiana taboru komunikacji miejskiej na jednostki niskoemisyjne; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków dla zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego w województwie przede wszystkim na terenach miast poprzez usprawnienie jego funkcjonowania; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnic miast; • realizacja projektu <i>Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego;</i> 		

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>4. Redukcja punktowej emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowoczesnych technologii przemysłowych i instalacji spalania paliw w sektorze energetyki i w przemyśle w celu prowadzenia zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i mniej energochłonnej produkcji wraz z wykorzystaniem skutecznych urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>5. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii z dążeniem do osiągnięcia 15% jej udziału w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój instalacji wykorzystujących źródła odnawialne do produkcji energii elektrycznej i ciepłej, w tym wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji oraz rozwój produkcji energii prosumenckiej; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>6. Edukacja ekologiczna w zakresie zagrożeń zanieczyszczeniami powietrza i konieczności ochrony powietrza.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza oraz kampanii promujących gospodarkę niskoemisyjną, w tym promujących stosowanie w budownictwie indywidualnym mikroinstalacji OZE, budownictwa energooszczędnego i pasywnego oraz korzystanie z transportu publicznego; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: ochrona powietrza przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do gleby i wód.</p>
<p>7. Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Rzeszowa; • przeprowadzenie oceny wrażliwości na zmiany klimatu i uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w planowaniu strategicznym i operacyjnym; 		
Zagrożenie hałasem			
IV. Poprawa klimatu akustycznego			
<p>1. Opracowanie instrumentów do ochrony przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem: – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów przejazdów rocznie, – Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie, 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów; 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja powiatowych programów ochrony środowiska; 	<p>Brak oddziaływania</p>	<p>Brak oddziaływania</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring hałasu i ocena stanu akustycznego na terenach nie objętych obowiązkiem opracowania map akustycznych; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy akustycznej Rzeszowa (aglomeracja o liczbie mieszkańców > 100 tys.); 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (aktualizacja); 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie map akustycznych dla dróg, których eksploatacja może powodować przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy i zmniejszenie hałasu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi ekspresowej oraz S-19 na odcinkach: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Janowskie – Sokołów Małopolski, – Sokołów Małopolski – Stobierna, – Świlcza – węzeł Rzeszów Południe, – węzeł Rzeszów Południe-Babica, – Babica – Barwinek, • budowa drogi ekspresowej S-74 na odcinku Opatów-Nisko; • budowa dróg obwodowych dla miast: Łańcut, Sanok, Stalowa Wola i Nisko; • budowa ekranów akustycznych w Stalowej Woli; • budowa dróg obwodowych dla miast: Strzyżów, Dynów, Lubaczów, Kolbuszowa i Werynia, Oleszyce, Cieszanów, Radomyśl Wielki, Narol, Tarnobrzeg, północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego; • wykonanie analizy porealizacyjnej projektu <i>Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa</i>; • budowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 992, 886, • przebudowa lub rozbudowa odcinków dróg wojewódzkich nr: 835, 858, 861, 964, 865, 867, 869, 875, 878, 881, 983, 984, 895, 986, 987, 988, 992, 991, 861, 897, 899; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega; • budowa, przebudowa i rozbudowa ulic na terenie miasta Przemysła oraz MOF Przemysła; • budowa północnej i zachodniej obwodnicy miasta Krosno oraz przebudowa i rozbudowa obwodnicy w ciągu DK nr 28, rozbudowa ulic; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleby i wód w obszarach zurbanizowanych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
3. Poprawa klimatu akustycznego w sąsiedztwie dróg objętych programami ochrony środowiska przed hałasem	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring poziomu hałasu; <ul style="list-style-type: none"> – okresowy pomiar poziomu hałasu dróg wojewódzkich o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów, – przeprowadzenie monitoringu inwestycji pn. likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875, 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zieleni izolacyjnej; • budowa ekranów akustycznych; • stosowanie tzw. nawierzchni cichej podczas remontów i przebudowy dróg; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: stosowanie zieleni izolacyjnej będzie służyć ochronie wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: stosowanie zieleni izolacyjnej będzie służyć ochronie wód.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
V. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów			
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania gospodarką odpadami w województwie podkarpackim	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja <i>Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 (WPGO)</i> wraz planem inwestycyjnym (załącznik do WPGO) i prognozą oddziaływania na środowisko; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie WPGO będzie służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie WPGO będzie służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
2. Zapobieganie powstawaniu odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • promocja eko-projektowania pozwalająca na wydłużenie czasu użytkowania produktu i pozwalająca na recykling odpadów powstających z wykorzystanego produktu; • stosowanie tzw. <i>zielonych zamówień publicznych</i>; • wdrażanie BAT; • wprowadzanie zasad tzw. <i>Czystej Produkcji</i>; • eko-innowacje; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane zadania w ramach WPGO będą służyły ochronie zasobów wodnych</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane zadania w ramach WPGO będą służyły ochronie zasobów wodnych</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

3. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> realizacja i kontynuacja sporządzania gminnych programów usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, w zakresie: demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie programów będzie służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: opracowanie programów będzie służyć ochronie zasobów wodnych.
4. Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); 		
5. Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu, termicznego przekształcania z odzyskiem energii) oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów.	<ul style="list-style-type: none"> budowa, rozbudowa i/lub modernizacja instalacji do: <ul style="list-style-type: none"> oczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów, w tym przyjmujących zmieszane odpady komunalne, przetwarzania odpadów zielonych i/lub innych bioodpadów, recyklingu odpadów, odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, innych instalacji do przetwarzania odpadów, budowa, rozbudowa składowisk odpadów komunalnych o statusie RIPOK; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie gospodarki odpadami przyczyni się do ochrony zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie gospodarki odpadami przyczyni się do ochrony zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.
6. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów	<ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane działania przyczynią się do ochrony zasobów wodnych	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: proponowane działania przyczynią się do ochrony zasobów wodnych
7. Edukacja ekologiczna w zakresie zasad postępowania z odpadami komunalnymi – segregacja odpadów i ich recykling	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych nt. gospodarki odpadami komunalnymi w ramach gminy oraz kampanii wspierających segregację odpadów i zasady recyklingu; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: edukacja będzie mieć wpływ na postawy mieszkańców i ich działania w zakresie ochrony wód.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Zasoby przyrodnicze			
VI. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej			
1. Opracowanie instrumentów do zarządzania ochroną przyrody, krajobrazu i lasów	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu; • kontynuowanie opracowania planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; • inwentaryzacja przyrodnicza, na potrzeby: <ul style="list-style-type: none"> – ww. dokumentów, – nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, – terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych, 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzanie lub aktualizacja planów urzędzenia lasów wyłącznie w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części; • sporządzanie planów zalesienia w ramach PROW 2014-2020; 		
2. Zachowanie i przywracanie właściwego stanu siedlisk i gatunków, w szczególności gatunków zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia, i/lub usługi w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – ochrony <i>in-situ</i> i <i>ex-situ</i> zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000); – ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich, wiejskich i ekoparkach, z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu; – ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody; – niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo; – rozpoznania i ochrony najcenniejszych gatunków kręgowców wpisanych do <i>Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt</i>, występujących na terenie województwa podkarpackiego; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie budowy, rozbudowy, przebudowy i/lub zakupu wyposażenia na potrzeby centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, m.in.: banki genowe, ogrody botaniczne, lecznice i ośrodki rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów własności województwa podkarpackiego, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także ochrona przed dewastacją walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych tych obiektów; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>3. Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa i wzmocnienie publicznych funkcji lasów</p>	<ul style="list-style-type: none"> realizacja programów i kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat realizowanych celów, m.in. związanych z różnorodnością biologiczną i funkcjami lasów; rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury istniejących ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych i nadleśnictwach); zwiększenie integracji działalności turystycznej na rzecz ochrony przyrody; opracowanie i wdrożenie koncepcji partnerstwa lokalnego ukierunkowanego na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>4. Rozwój zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu, w szczególności likwidacja barier na trasach migracyjnych gatunków, m.in. budowanie przepławek, przejść dla zwierząt, zalesianie gruntów, wykup gruntów; rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>5. Prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarno-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenie, odchwaszczenie i trzebieże, melioracje; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

<p>6. Ochrona lasów przed katastrofami (pożary, szkodniki)</p>	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów; prognozowanie i monitoring zagrożenia pożarowego, zabiegi zwalczające szkodniki owadzie oraz zabiegi mające na celu ochronę drzewostanów przed zwierzyną; budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów; 		
<p>7. Zwiększenie zasobów hydrologicznych w lasach</p>	<ul style="list-style-type: none"> realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych; realizacja kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p> <p>Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac budowlanych.</p>
<p>8. Opracowanie i wdrożenie zasad renaturyzacji małych cieków wodnych zamienionych na proste kanały melioracyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> upowszechnienie ekologicznego podejścia do kształtowania systemów melioracji; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
Zagrożenie poważnymi awariami			
VII. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków			
<p>1. Przeciwdziałanie poważnym awariom i zagrożeniom związanym z transportem substancji niebezpiecznych oraz minimalizacja negatywnych skutków tych zdarzeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof lub poważnych awarii oraz zakup pojazdów specjalnych ochrony przeciwpożarowej dla tych jednostek; 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.</p>
<p>2. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie ludzi odpadów poprodukcyjnych niewłaściwie składowanych albo magazynowanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> usunięcie i unieszkodliwianie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (tzw. <i>bomb ekologicznych</i>); 	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi przyczyni się do ochrony zasobów wodnych.</p>	<p>Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: uporządkowanie odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi przyczyni się do ochrony zasobów wodnych.</p>

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

Gleby			
VIII. . Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych			
1. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwój systemu doradztwa rolniczego; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie i promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego; 		
2. Remediacja zanieczyszczonych powierzchni ziemi, rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednia remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie rewitalizacji terenów/obiektów przemysłowych, powojennych i pokolejowych; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie wojewódzkiej bazy danych o terenach/objektach przemysłowych wymagających rewitalizacji; • wspieranie realizacji programów rewitalizacji; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu; 		
	<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 		
3. Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO – etap III – kartowanie i wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz wytypowanych osuwisk do monitoringu 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
	<ul style="list-style-type: none"> • prace zabezpieczające na obszarach osuwisk zagrażających obiektom budowlanym oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac zabezpieczających.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych. Oddziaływanie negatywne: występujące na etapie prowadzenia prac zabezpieczających.

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.**

	<ul style="list-style-type: none"> właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wylączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne); 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
Zasoby geologiczne			
IX. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych			
1. Kompleksowa ochrona zasobów złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów; ochrona planistyczna udokumentowanych złóż kopalin z wykorzystaniem instrumentów obowiązującego prawa; 	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.	Oddziaływanie pozytywne, pośrednie: działania te będą służyć ochronie zasobów wodnych.
2. Eliminacja nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez wzmożenie systemu kontroli; 		
3. Minimalizacja presji na środowisko wywieranej działalnością górnictwem	<ul style="list-style-type: none"> pełne wykorzystanie decyzji środowiskowych w procedurach koncesyjnych prowadzonych wg kompetencji przez marszałka województwa lub starostę wdrażanie innowacyjnych technik eksploatacji i przetwarzania surowców; 		
4. Ochrona georóżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie i dokumentowanie budowy geologicznej w celu ochrony cennych obiektów dziedzictwa geologicznego w postaci np. geoparków, geostanowisk, wzbogacających ofertę dla geoturystyki; 		
Promieniowanie elektromagnetyczne			
X. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym			
1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> pomiary monitoringowe i ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku; pozyskiwanie przez organy ochrony środowiska informacji o źródłach pól elektromagnetycznych; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania
	<ul style="list-style-type: none"> wybór niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych; wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi; 	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania

W wyniku realizacji zadań w ramach kierunków określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 przewiduje się, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych w znacznym stopniu ulegnie poprawie. Działania związane z gospodarką ściekową takie jak: budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków z zastosowaniem nowoczesnych technologii, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków poza aglomeracjami lub na terenach gdzie realizacja sieci kanalizacyjnych jest ekonomicznie nieuzasadniona przyczyni się do wzrostu liczby użytkowników korzystających z procesów oczyszczania ścieków komunalnych. Będzie to korzystnie wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w zakresie elementów fizykochemicznych. Ponadto modernizacja oczyszczalni ścieków wpłynie na poprawę procesu oczyszczania ścieków, stopniową redukcję zrzutów, w tym substancji niebezpiecznych. Stosowanie nowoczesnych technologii podnoszących jakość oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód spowoduje m.in. usuwanie z wód ksenobiotyków, w tym pochodnych farmaceutyków oraz eliminację zawracania związków fosforu do obiegu ściekowego.

Budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej przyczyni się do ograniczenia spływu substancji biogennej do wód powierzchniowych z terenów zanieczyszczonych, w tym terenów miejskich, składowych, przemysłowych, co będzie mieć znaczenie dla spowolnienia procesu eutrofizacji i przyczyni się do poprawy jakości wód, szczególnie w zakresie elementów biologicznych.

Budowa zbiorników retencyjnych przyczyni się do zmniejszenia skutków powodzi i susz oraz do poprawy dyspozycyjności wód w danym obszarze. W przypadku wykorzystania wody do zabezpieczenia ludności w wodę do spożycia, będą wyznaczane strefy ochronne ujęć wód (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi), więc należy się spodziewać poprawy wszystkich elementów jakości wód (biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych).

W innych działaniach dotyczących gospodarowania wodami celem będzie ochrona i przywrócenie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków. Budowa przepławek na rzekach (Wisłoka i jej dopływy: Ropa, Jasiołka), umożliwi swobodną migrację ryb, przywracając ciągłość morfologiczną. Przyczyni się także do właściwego kształtowania stosunków wodnych (poprzez ograniczenia presji hydromorfologicznej wywieranej na części wód objęte pracami). Poprawie ulegną również biologiczne parametry jakości wód dotyczące składu, liczebności i struktury wiekowej ichtiofauny.

W trakcie realizacji zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019, na etapie prowadzenia budowy, rozbudowy modernizacji sieci infrastrukturalnych, oczyszczalni ścieków, wałów przeciwpowodziowych, zbiorników, sieci komunikacyjnych itp. będzie występować ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w przypadku prac budowlanych w bliskim sąsiedztwie cieków. Lokalnie może dochodzić do zamulenia, do pogorszenia stanu fizykochemicznego wód, szczególnie w wyniku awarii sprzętu budowlanego. Wpływ ten należy minimalizować poprzez zachowanie należytej ostrożności, przestrzegania przepisów BHP, stosowania sprawnego, konserwowanego sprzętu

budowlanego. Należy również nadmienić, że tego typu negatywne oddziaływanie będzie mieć charakter krótkotrwały, chwilowy o znaczeniu lokalnym.

W przypadku funkcjonowania oczyszczalni ścieków, zwiększenie ilości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód (wskutek wzrostu liczby ludności obsługiwanych przez oczyszczalnię), mogą powodować lokalnie zwiększenie wielkości przepływu wód odbiornika, szczególnie za miejscem zrzutu, zaburzyć jego reżim hydrologiczny i pogorszyć miejscowo jakość wody, niemniej jednak korzystne oddziaływania związane z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków zdecydowanie przeważają nad negatywnymi, które równocześnie mogą być minimalizowane poprzez stosowanie wielostopniowych systemów denitryfikacji ścieków, szczelność instalacji, stosowanie skutecznych i nieuciążliwych dla środowiska koagulantów.

Na etapie funkcjonowania obiektów związanych z retencjonowaniem wody możliwe jest wystąpienie negatywnych bezpośrednich i długotrwałych oddziaływań na wody powierzchniowe, takich jak: zmiana warunków hydromorfologicznych, pogorszenie parametrów fizykochemicznych wód, zaburzenie transportu rumowiska powodujące erozję cieków. Ograniczeniem tych oddziaływań będzie umożliwienie migracji ryb poprzez wykonanie np. przepławki, umożliwiającej zachowanie ciągłości hydromorfologicznej danego cieków, kształtowanie brzegów w sposób zapewniający odpowiednie warunki dla młodocianych stadiów ryb, zastosowanie środków ograniczających erozję koryta cieków poniżej zbiornika. W przypadku suchych zbiorników negatywne oddziaływanie pojawi się na etapie prac budowlanych. W trakcie funkcjonowania negatywny wpływ będzie związany nagłym przyjmowaniem dużej ilości wód (najczęściej) słabej jakości z katastrofalnych opadów lub roztopów i będzie mieć charakter krótkotrwały.

Realizacja zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. będzie korzystnie wpływać na osiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem obszarów chronionych. Inwestycje prowadzone zgodnie z obowiązującymi procedurami prawnymi będą wykluczać lub minimalizować (o ile nie można wykluczyć) negatywne oddziaływanie. Należy również podkreślić, że przedsięwzięcia zaplanowane w POŚ WP 2017-2019 mają służyć przede wszystkim poprawie jakości środowiska, w tym przyczyniać się do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

VIII. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektu POŚ WP 2017-2019, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Analizowany projekt POŚ WP 2017-2019 jest z założenia dokumentem służącym poprawie i ochronie środowiska oraz eliminacji zagrożeń środowiskowych poprzez sformułowanie, w poszczególnych obszarach interwencji, celów i kierunków interwencji oraz realizujących je typów zadań. Określone w nim cele interwencji są zgodne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Istotna część wskazanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań, w tym inwestycyjnych, wynika bezpośrednio z obowiązujących dokumentów strategicznych, programów i planów wspólnotowych, krajowych i wojewódzkich, odnoszących się do ochrony i kształtowania środowiska.

Realizacja konkretnych typów zadań naprawczych, w szczególności związanych z lokalizacją i realizacją niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych, w pewnych przypadkach może wiązać się z potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na środowisko, zarówno na etapie budowy jak i funkcjonowania. Część z proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 zamierzeń inwestycyjnych (przedsięwzięcia, instalacje), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, mogą zaliczać się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko³²). Z powyższego wynika, iż mogą podlegać procedurom ocen oddziaływania na środowisko. Będą to przede wszystkim przedsięwzięcia związane z:

- ochroną przeciwpowodziową tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in. budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe);
- ochroną wód i poprawą warunków życia ludzi – zbiorniki retencyjne, inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (m.in.: wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków);
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego - realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg;
- ochroną jakości powietrza atmosferycznego i klimatu –inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, biogazownie, elektrownie wodne), rozbudowa sieci ciepłowniczych i gazowych;
- ochroną środowiska przed odpadami – instalacje do odzysku, termicznego przekształcania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Potencjalne, negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu m.in. poprzez:

- prawidłowy wybór lokalizacji, gdyż skala potencjalnych przekształceń środowiska zależna jest w istotnym stopniu od lokalnych uwarunkowań przyrodniczych;

³²t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71.

- stosowanie środków technicznych, w tym nowoczesnych rozwiązań technologicznych o możliwie znikomym wpływie na środowisko, zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji;
- rzetelne przeprowadzenie procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko;
- rozważania różnych wariantów przedsięwzięcia, w tym lokalizacyjnych, technologicznych;
- przestrzeganie przepisów prawa dotyczących pozwoleń zintegrowanych, standardów emisyjnych z instalacji;
- stosowanie systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

Prawodawstwo polskie, w zakresie ochrony środowiska, daje narzędzie zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań przedsięwzięć mogących znacząco wpływać na stan środowiska m.in. w postaci procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Stąd szczególnej uwagi wymagać będą procesy projektowe inwestycji, w tym wybór technologii i środków technicznych ograniczających negatywne oddziaływanie, przeprowadzenie rzetelnej analizy oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia, z rozważeniem różnych wariantów lokalizacji przedsięwzięcia i stosowanych rozwiązań technologicznych.

Zapobieganie i ograniczanie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogą być rezultatem realizacji niektórych typów zadań (przedsięwzięć i instalacji) następować będzie poprzez:

- wybór niskokonfliktowych lokalizacji przedsięwzięć, w tym tras przebiegu inwestycji liniowych, poprzedzony wariantowaniem i szczegółowym rozpoznaniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych wraz z przeprowadzeniem inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu przedrealizacyjnego, co jest szczególnie istotne w kontekście specyfiki województwa, charakteryzującego się znacznym udziałem obszarów objętych ochroną prawną w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie przyrody*, w tym istotnym udziałem obszarów sieci Natura 2000;
- projektowanie i realizację wszystkich przedsięwzięć z zastosowaniem odpowiednich rozwiązań technologicznych, konstrukcyjnych i materiałowych, w tym stosowaniem technologii spełniających kryteria BAT;
- dostosowanie terminów realizacji przedsięwzięcia (prac budowlanych) do terminów okresów lęgowych;
- realizację inwestycji hydroenergetycznych zapewniających zastosowanie rozwiązań umożliwiających migrację gatunków m.in. przepławki dla ryb;
- dbałość o minimalizowanie ekspozycji obiektów dysharmonizujących krajobraz poprzez nasadzenie zieleni, stosowanie odpowiedniej kolorystyki;
- realizację obejść drogowych terenów zabudowanych oraz innych inwestycji komunikacyjnych z zastosowaniem rozwiązań minimalizujących presję na środowisko poprzez zapewnienie m.in. przepustów i przejść dla migrujących zwierząt, wykonanie

okratowania urządzeń odwadniających pasy drogowe wraz z urządzeniami oczyszczającymi wody opadowe i roztopowe, zastosowanie nasadzeń zieleni ekotonowej i osłonowej, budowę ekranów akustycznych, stosowanie „cichych” nawierzchni.

Realizując poszczególne typy zadań należy przede wszystkim:

- zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (wyznaczonych oraz ważnych dla Wspólnoty);
- unikać tworzenia barier dla przemieszczających się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych;
- ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym;
- wykluczać, lub w uzasadnionych przypadkach ograniczać, fragmentację środowiska do niezbędnego minimum;
- zapewniać drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

W przypadkach braku możliwości całkowitego uniknięcia negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i pojawienia się niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia bioróżnorodności, co w szczególności dotyczy zajmowania terenów siedlisk przyrodniczych (w tym szczególnie cennych) przy realizacji zbiorników retencyjnych i inwestycji drogowych, konieczne będzie podjęcie działań kompensacyjnych tj. zapewnienie odtworzenia zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych.

Jak wynika z powyższego oraz braku w projekcie POŚ WP 2017-2019 szczegółowych lokalizacji realizacji poszczególnych typów zadań, nie jest możliwe wskazanie działań kompensacyjnych w odniesieniu do poszczególnych typów zamierzeń inwestycyjnych.

IX. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W projekcie POŚ WP 2017-2019 nie przeprowadzono postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania środowisko, gdyż dokument nie zawiera listy przedsięwzięć, które mogłyby prowadzić do znaczących transgranicznych oddziaływań. Ponadto realizacja typów zadań ma na celu ochronę, poprawę stanu środowiska, przyczyni się także do zachowania zasobów i walorów przyrodniczych, przeciwdziałania i minimalizowania występujących zagrożeń, a także wzmocnienia jakości środowiska. Natomiast pojawiają się transgraniczne problemy ekologiczne dotyczące wód granicznych, ochrony powietrza oraz transportu materiałów szczególnie niebezpiecznych dla środowiska i występują one niezależnie od realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.

Transport zanieczyszczeń na teren Ukrainy może odbywać się poprzez rzeki Strwiąż i Wiar, natomiast z Ukrainy na teren województwa podkarpackiego poprzez rzeki: Lubaczówka, Wisznia, Szkło, Wiar. Główne zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią m.in.: zrzuty ścieków komunalnych, obszary zdegradowane w wyniku eksploatacji siarki i niewłaściwie zrehabilitowane, awarie ropociągów.

Problemem ekologicznym są zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji samochodowej związanej z transgranicznym ruchem pasażerskim i towarowym, szczególnie na bardzo obciążonych odcinkach dróg prowadzących do granicy z Ukrainą i Słowacją. Ponadto zagrożenie (awarie, katastrofy) stanowi transport materiałów niebezpiecznych. Trudno jest jednak przewidzieć skalę, rozmiar i czas takiego zdarzenia oraz trudno prognozować skutki dla środowiska czy zdrowia ludzi.

Ważnym elementem polityki ochrony środowiska jest monitorowanie zmian zachodzących w środowisku, informowanie, ostrzeganie przed niebezpieczeństwem oraz reagowanie na potencjalne zagrożenia. W tym celu niezbędną jest współpraca transgraniczna odpowiednich służb ochrony środowiska i jednostek ratowniczych, a przede wszystkim przestrzeganie praw i umów międzynarodowych.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że stopień ogólności, brak jednoznacznej lokalizacji realizacji poszczególnych typów zadań oraz skali realizowanych zadań, charakter projektu POŚ WP 2017-2019, nie daje podstaw do stwierdzenia wystąpienia znaczącego oddziaływania transgranicznego. Nie zachodzi zatem potrzeba uruchamiania procedury oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

X. Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z art. 51 ust. 3b *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien obejmować przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań przyjętych w projekcie ocenianego dokumentu, w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000.

Kwestie rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do przedmiotowego dokumentu jakim jest projekt POŚ WP 2017-2019 należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- prawidłowości sformułowania celów interwencji w ramach poszczególnych obszarów interwencji;
- zasadności doboru kierunków interwencji i typów zadań realizujących określone cele interwencji.

W zakresie celów interwencji nie zachodzi potrzeba przedstawiania rozwiązań alternatywnych, gdyż zostały określone zgodnie z celami i priorytetami ekologicznymi ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym oraz wojewódzkim i są spójne z polityką ochrony środowiska, określoną w strategicznych dokumentach nadrzędnych.

W odniesieniu do zaproponowanych kierunków interwencji i typów zadań realizujących poszczególne cele interwencji przeprowadzona analiza wykazała, iż nie można całkowicie wykluczyć potencjalnego negatywnego oddziaływania na środowisko części zadań o charakterze inwestycyjnym, proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019, pomimo

założenia, iż mają służyć ochronie środowiska i poprawie jego stanu. W wielu dziedzinach brak realizacji tych inwestycji wiązałby się z kontynuacją negatywnych oddziaływań, brakiem poprawy stanu środowiska, a nawet z jego pogorszeniem i powstawaniem nowych zagrożeń. Dotyczy to przede wszystkim części przedsięwzięć związanych z ochroną przeciwpowodziową (zbiorniki retencyjne, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, odcinkowa regulacja rzek i potoków), ochroną i poprawą klimatu akustycznego (budowa obejść drogowych, budowa i przebudowa dróg), ochroną klimatu i jakości powietrza (np. budowa instalacji wykorzystujących do produkcji energii źródła odnawialne, w szczególności budowa farm wiatrowych i elektrowni wodnych, rozbudowa sieci ciepłowniczych i gazowych), porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej (budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz oczyszczalni ścieków) oraz porządkowaniem gospodarki odpadami (budowa instalacji służących do odzysku, termicznego przekształcania i unieszkodliwiania odpadów). Niemniej jednak nie proponuje się w tym zakresie alternatywnego wyboru wariantu „zerowego” – braku realizacji typów zadań (inwestycji), gdyż w dłuższym horyzoncie czasowym wykonanie założeń projektu POŚ WP 2017-2019 będzie miało zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Ponadto na etapie realizacji poszczególnych typów zadań, przedsięwzięć istnieje możliwość wyboru najmniej kolizyjnej lokalizacji oraz zastosowania rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ, w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000 i ochrony przyrody.

XI. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczałyby możliwość opracowania prognozy oddziaływania na środowisko. Pewne utrudnienia miały charakter trudności metodycznych i wynikały ze specyfiki dokumentu strategicznego, charakteryzującego się dużym stopniem ogólności zapisów. Dotyczyły one głównie:

- dokładnego umiejscowienia w przestrzeni realizacji poszczególnych typów zadań,
- braku informacji, co do rodzaju i skali prawdopodobnych zamierzeń inwestycyjnych,
- brak wypracowanych metod stosowanych podczas analiz tego typu dokumentów,
- brak określonych kryteriów przeprowadzania oceny.

XII. Wnioski

- Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny i procedurę konsultacji projektu POŚ WP 2017-2019.
- Prognoza w ogólny, strategiczny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 oraz wskazuje obszary, w obrębie których mogą wystąpić potencjalne kolizje wynikające z realizacji typów zadań, szczególnie inwestycyjnych, a ochroną przyrody.
- Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji typów zadań wyszczególnionych w poszczególnych kierunkach interwencji służących osiągnięciu

założonych celów interwencji, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki dla środowiska związane z ich realizacją.

- Ocena potencjalnych oddziaływań ma charakter hipotetyczny ze względu na bardzo ogólny charakter projektu POŚ WP 2017-2019.
- Prognoza wskazuje możliwe skutki dla środowiska związane z realizacją typów zadań wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019.
- Analiza projektu POŚ WP 2017-2019 wykazała jego zgodność z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.
- Realizacja poszczególnych typów zadań powinna uwzględniać szczególnie cenne przyrodnicze i środowiskowe walory województwa i być poprzedzona szczegółowym, przyrodniczym, rozpoznaniem oraz wyborem do realizacji wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska.
- W odniesieniu do dokumentu o tak dużym stopniu ogólności, jakim jest projekt POŚ WP 2017-2019, utrudnione jest zaproponowanie rozwiązań mających na celu kompensację przyrodniczą. Taka możliwość i potrzeba powstanie przy wyborze lokalizacji i realizacji konkretnych typów zadań inwestycyjnych. Obecnie można jedynie wskazać potrzebę stosowania rozwiązań alternatywnych i wybierania do realizacji takiego wariantu, który będzie najbardziej korzystny dla środowiska.
- Stopień ogólności, charakter dokumentu, zwłaszcza brak jednoznacznej lokalizacji realizacji poszczególnych typów zadań oraz skali realizowanych zadań, nie daje podstaw do stwierdzenia wystąpienia znaczącego oddziaływania transgranicznego. Nie zachodzi potrzeba uruchamiania procedury oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.
- Grupą zadań o zidentyfikowanym, potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na obszary Natura 2000 mogą być przede wszystkim przedsięwzięcia związane z: ochroną przeciwpowodziową oraz wzrostem retencji wodnej i przeciwdziałaniem negatywnym skutków suszy tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in.: budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe, poldery, obiekty retencjonujące wodę); ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego - realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg; ochroną klimatu i jakości powietrza – inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, farmy fotowoltaiczne).
- Przeprowadzone analizy wykazują, że realizacja i funkcjonowanie wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań w ramach kierunków interwencji nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko. Prognozowane oddziaływanie negatywne, pomimo różnej skali i intensywności nie wykazuje znaczącego oddziaływania na środowisko. Mogą jednak pojawić się kolizje związane z realizacją inwestycyjnych typów zadań, a ochroną zasobów przyrodniczych w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody
- Funkcjonowanie zrealizowanych już projektów strategicznych będzie korzystnie wpływać na stan środowiska i zdrowie ludzi, zwłaszcza, gdy stosowane będą

najnowsze technologie oraz „dobre praktyki”, niemniej jednak pozytywnych zmian należy spodziewać się w dłuższej perspektywie czasowej.

- W trakcie funkcjonowania systemu monitorowania w zależności od potrzeb powinno się wprowadzić nowe wskaźniki odnoszące się do zasobów przyrody, jakości poszczególnych elementów środowiska oraz pokazujących tendencje zmian jakościowych środowiska.
- Realizując poszczególne typy zadań należy przede wszystkim: zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (wyznaczonych oraz ważnych dla Wspólnoty), unikać tworzenia barier dla przemieszczających się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych, ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym, wykluczać, lub w uzasadnionych przypadkach ograniczać, fragmentację środowiska do niezbędnego minimum, zapewniać drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.
- Istotnym jest by decyzja o realizacji typów zadań, szczególnie inwestycyjnych, poprzedzała szczegółowa analiza pod kątem zastosowanych rozwiązań ograniczających potencjalne negatywne skutki środowiskowe.
- Cele opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu POŚ WP 2017-2019 zostały osiągnięte.

XIII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu POŚ WP 2017-2019 została opracowana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i zgodnie z zakresem uzgodnionym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 20.05.2016 r., znak: WOOŚ.411.2.7.2016.BK.2) oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo z dnia 05.05.2016 r., znak: SNZ.9020.2.14.2016.AL).

Prognoza oddziaływania na środowisko powstała w wyniku analizy treści projektu POŚ WP 2017-2019, który wskazuje 10 obszarów strategicznych, cele interwencji i ramach każdego z nich ustala kierunki interwencji (35) i podporządkowane nim typy zadań oraz finansowanie realizacji projektu w okresie od 2016 do 2023 r.

Projekt POŚ WP 2017-2019 jest dokumentem ogólnym, nie ma w nim określonej skali poszczególnych przedsięwzięć, w związku z tym w Prognozie analizy mają charakter przede wszystkim jakościowy.

W Prognozie dokonano oceny realizacji projektu POŚ WP 2017-2019 w zakresie oddziaływania na ochronę środowiska przyrodniczego województwa podkarpackiego.

Większość typów zadań inwestycyjnych, proponowanych w projekcie POŚ WP 2017-2019 nie jest umiejscowiona w przestrzeni, stąd trudno o jednoznaczną ocenę oddziaływania. Podczas prac nad Prognozą przyjęto, że wszystkie typy zadań realizowane w ramach kierunków interwencji, będą spełniały wszelkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą stosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą ekspercką oraz metodą analogii, czyli podobieństwa zjawisk.

W Prognozie analizowano powiązania projektu POŚ WP 2017-2019 z dokumentami ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym uwzględniających zasady ochrony środowiska oraz dokonano oceny zgodności celów w nich zawartych z celami określonymi w ocenianym dokumencie. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono zgodność projektu POŚ z tymi dokumentami.

Prognoza zawiera charakterystykę i ocenę poszczególnych elementów środowiska. I tak:

- Zły stan wód powierzchniowych spowodowany jest przede wszystkim emisją z punktowych źródeł zanieczyszczeń (oczyszczalnie komunalne i przemysłowe), a także znaczącymi poborami wód (przemysł, gospodarka komunalna). Znaczące obciążenie rzek zanieczyszczeniami pochodzenia komunalnego jest przyczyną wzbogacania się wód w substancje biogenne (związki azotu i fosforu), co prowadzi do zjawiska eutrofizacji wód i w konsekwencji do pogorszenia ich stanu. Największa presja sektora komunalnego na odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych obejmuje duże rzeki tj. San, Wisłok i Wisłokę. Są one odbiorcami ścieków z licznych ośrodków miejsko-przemysłowych województwa. Należą do nich takie miasta jak: Rzeszów, Leżajsk, Jarosław, Krosno, Mielec, Dębica, Stalowa Wola, Jasło, Sanok, Tarnobrzeg czy Łańcut.
- Stan gleb województwa jest na ogół dobry. Podstawowymi czynnikami degradacji gleb są: zakwaszenie gleb zjawiska erozyjne (w tym osuwiska), zanieczyszczenie substancjami chemicznymi i eksploatacja surowców.
- Wyniki badań jakości powietrza oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń w województwie wykazują ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10 mierzonym w kryterium ochrony zdrowia. W końcowej klasyfikacji strefy: miasto Rzeszów i podkarpacka zostały zaliczone do klasy C. Ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza stwierdzono również w zakresie pyłu PM2.5. Strefa miasto Rzeszów zaliczona została do klasy A (dotrzymany został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM2.5), a strefa podkarpacka do klasy C (przekroczony został dopuszczalny poziom stężenia średniorocznego pyłu PM2.5). Ustalono 11 obszarów przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2.5 obejmujących swoim zasięgiem 22,5 km² (0,1% województwa podkarpackiego).
- Badania długookresowe natężenia hałasu drogowego wykazały, że w każdym punkcie pomiarowo-kontrolnym, przekroczone zostały dopuszczalne standardy akustyczne, w stosunku do funkcji spełnianych przez dany teren. W wyznaczonych 13. punktach pomiarowo-kontrolnych wartość dopuszczalna dla pory dnia, została przekroczona w 7. punktach, natomiast w 5. punktach dla pory nocy.
- Badania poziomów pól elektromagnetycznych zostały wykonane w 45. punktach pomiarowych, zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności, z których wynika, że poziomy promieniowania elektromagnetycznego były bardzo niskie i nie przekraczały dopuszczalnych poziomów.
- Największe zagrożenie powodziowe, obejmujące znaczne obszary, stwarzają rzeki: Wisła, Wisłoka, Wisłok i San. Ponadto, lokalne powódzie i podtopienia stwarzają

potoki górskie i mniejsze rzeki m.in.: Ropa, Jasiołka, Mleczka, Wisznia, Szkło, Lubaczówka i Tanew. Ponadto stan techniczny infrastruktury przeciwpowodziowej w województwie od wielu lat oceniany jest jako niezadowolający. Ponad połowa wałów przeciwpowodziowych będącego podstawowym środkiem ograniczającym zasięg powodzi wymaga modernizacji. Na taką niezadowolającą ocenę stanu technicznego obwałowań wpływ ma przede wszystkim ich wiek oraz brak postępu prac modernizacyjnych.

- Najbardziej zagrożone suszą rolniczą na terenie województwa podkarpackiego są gminy: Jarocin, Harasiuki, Rakszawa, Majdan Królewski i Cmolas.
- W 2015 roku, na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowanych było 12 zakładów z grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i 18 zakładów z grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii
- Znaczące oddziaływanie na środowisko mogą mieć obiekty zaliczone do „bomb ekologicznych”. Na terenie województwa podkarpackiego do „bomb ekologicznych” zostały zaliczone 2 obiekty:
 - składowisko odpadów poprodukcyjnych (6 stawów osadowych) Huty Stalowa Wola S.A. usytuowane w terenach nadzalewowych Sanu, na przepuszczalnych piaskach, w obszarze wód podziemnych Stalowej Woli, w odległości 2 km od dwóch ujęć wody;
 - zanieczyszczenia chemiczne migrujące z nierozpoznanego źródła do wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności miasta i gminy Nowa Dęba, w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody.

Przewiduje się, iż niezrealizowanie zadań określonych w projekcie POŚ WP 2017-2019, może przynieść jedynie negatywne zmiany w odniesieniu do obecnego stanu środowiska. Natomiast realizacja tych zadań powinna doprowadzić do rozwiązania głównych problemów w dziedzinie ochrony środowiska województwa podkarpackiego. Dotyczy to w szczególności uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, eliminacji zagrożeń, zwłaszcza powodziowych, wzmocnienia funkcjonowania obszarów chronionych oraz ograniczenia zagrożeń i uciążliwości na terenach zurbanizowanych (hałas, zanieczyszczenie powietrza).

Podczas prac na Prognozą przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania na środowisko realizacji typów zadań w ramach kierunków interwencji oraz określono, jaki wpływ będzie miała ich realizacja na poszczególne komponenty środowiska, takie jak: powietrze, wody powierzchniowe i podziemne (jednolite części wód), klimat akustyczny, surowce mineralne, powierzchnia ziemi łącznie z glebą, różnorodność biologiczna, obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zabytki.

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że realizacja i funkcjonowanie wyszczególnionych w projekcie POŚ WP 2017-2019 typów zadań w ramach kierunków interwencji nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko.

Prognozowane oddziaływanie negatywne, pomimo różnej skali i intensywności, nie wykazuje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Należy zaznaczyć, że mogą pojawić się kolizje związane z realizacją inwestycyjnych typów zadań, a ochroną zasobów przyrodniczych w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Podkreślenia wymaga fakt, iż funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań wyznaczonych w projekcie POŚ WP 2017-2019 wykazywać będzie pozytywny wpływ na środowisko w dłuższej perspektywie czasowej.

Jak wykazała analiza zapisów projektu POŚ WP 2017-2019, część celów interwencji realizowana będzie poprzez zadania o charakterze inwestycyjnym, co wiązać się będzie z ingerencją w środowisko na etapie budowy oraz potencjalnym negatywnym oddziaływaniem na etapie funkcjonowania. Zadania te, pomimo iż docelowo służące ochronie i poprawie jakości środowiska, w zależności od ich umiejscowienia w przestrzeni województwa, mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Grupą zadań o zidentyfikowanym, potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na obszary Natura 2000 mogą być przede wszystkim przedsięwzięcia związane z:

- ochroną przeciwpowodziową oraz wzrostem retencji wodnej i przeciwdziałaniem negatywnym skutków suszy tj. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej (m.in.: budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe, poldery, obiekty retencjonujące wodę),
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego - realizacja nowych inwestycji drogowych oraz modernizacja istniejących dróg;
- ochroną klimatu i jakości powietrza – inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, elektrownie wodne, farmy fotowoltaiczne).

Istotne oddziaływania na obszary Natura 2000 mogą potencjalnie wystąpić przy realizacji przedsięwzięć w tych częściach województwa, które cechują się wysokimi wartościami przyrodniczymi, i gdzie występuje skupienie takich obszarów.

W przypadku części proponowanych zadań inwestycyjnych, których lokalizacja jest w przybliżeniu określona, można wskazywać na elementy kolizyjne z obszarami Natura 2000 oraz na potencjalne, wyżej wymienione oddziaływania, w dużej mierze zależne od skali przedsięwzięcia. Jednak projekt POŚ WP 2017-2019 nie jest dokumentem decyzyjnym.

Do zadań wskazanych w analizowanym dokumencie, kolizyjnych z obszarami Natura 2000, o możliwych, najbardziej istotnych potencjalnych oddziaływaniach na te obszary należą:

- budowa drogi S19;
- budowa drogi S74;
- realizacja inwestycji przeciwpowodziowych na odcinkach rzek: San, Wisłoka i Wisłok.

Należy zaznaczyć, że prawdopodobne zagrożenie negatywnym oddziaływaniem nie oznacza jednoznacznie stwierdzonych znaczących oddziaływań na obszary Natura 2000, niemniej jednak w przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w obrębie obszarów Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie może dochodzić m.in. do:

- zajęcia i zniszczenia siedlisk przyrodniczych i siedlisk cennych gatunków flory i fauny w wyniku realizacji przedsięwzięć z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej;
- fragmentacji siedlisk przyrodniczych i niszczenia cennych gatunków flory;
- niszczenia i uszkodzenia siedlisk flory i fauny przy realizacji nowych i modernizacji istniejących wałów przeciwpowodziowych;
- zmniejszenia powierzchni siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych,
- jakościowych zmian siedlisk zwłaszcza hydrogenicznym, w wyniku zmian warunków hydrogeologicznych;
- powstawania nowych barier dla funkcjonowania układów przyrodniczych,
- jakościowych zmian siedlisk w wyniku emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych;
- płoszenia się niektórych gatunków fauny;
- zakłócenia funkcjonowania korytarzy ekologicznych na odcinkach przejść komunikacyjnych inwestycji liniowych przez kompleksy leśne i doliny cieków;
- przerwania ciągłości ekologicznej w korytach cieków, uszkodzeń roślinności wodnej;
- wyłączenia z systemu przyrodniczego dolin rzecznych terenów rolnych;
- zmniejszenia liczebności gatunków chronionych, ograniczenia zasięgu ich występowania oraz braku zapewnienia wystarczająco dużej powierzchni siedlisk dla ich bytowania;
- negatywnego oddziaływania powodowanego bezpośrednią śmiertelnością gatunków ptaków i nietoperzy w przypadku realizacji OZE (farmy wiatrowe);
- zaburzenia naturalnych korytarzy migracyjnych oraz zwiększenia śmiertelności ornitofauny wskutek kolizji spowodowanych efektem „lustra wody” i wystąpienia efektu termicznego przy realizacji dużych farm fotowoltaicznych.

Wymienione oddziaływania mogą mieć charakter oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, długoterminowych, trwałych, w przewadze potencjalnie negatywnych.

Ostateczny zakres, charakter, natężenie, a nawet wystąpienie oddziaływań będzie uzależnione np. od przebiegu inwestycji liniowej, zastosowanych rozwiązań technicznych i rozważań minimalizujących negatywny wpływ. Przedsięwzięcia te będą mogły być zrealizowane tylko w przypadku, gdy na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, zostanie wykazany brak znaczących oddziaływań lub zostanie zapewniona kompensacja przyrodnicza.

Prognozuje się, że realizacja zakładanych zamierzeń inwestycyjnych prowadzących do osiągnięcia celów interwencji nie spowoduje zagrożeń prowadzących do całkowitej utraty funkcji ochrony siedlisk i gatunków jakie mają spełniać obszary Natura 2000. Należy ponadto podkreślić, że funkcjonowanie zrealizowanych typów zadań inwestycyjnych będzie skutkowało poprawą jakości środowiska, w tym także działań z zakresu ochrony przed powodzią, które w szczególności będą służyły ochronie zdrowia i życia ludzi.

Zapobieganie i ograniczanie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogą być rezultatem realizacji niektórych typów zadań (przedsięwzięć i instalacji) następować będzie poprzez:

- wybór niskokonfliktowych lokalizacji przedsięwzięć, w tym tras przebiegu inwestycji liniowych;
- projektowanie i realizację wszystkich przedsięwzięć z zastosowaniem odpowiednich rozwiązań technologicznych, konstrukcyjnych i materiałowych, w tym stosowaniem technologii spełniających kryteria BAT;
- dostosowanie terminów realizacji przedsięwzięcia (prac budowlanych) do terminów okresów lęgowych;
- realizację inwestycji hydroenergetycznych zapewniających zastosowanie rozwiązań umożliwiających migrację gatunków;
- dbałość o minimalizowanie ekspozycji obiektów dysharmonizujących krajobraz;
- realizację obejść drogowych terenów zabudowanych oraz innych inwestycji komunikacyjnych z zastosowaniem rozwiązań minimalizujących presję na środowisko.

Realizując poszczególne typy zadań należy przede wszystkim:

- zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (wyznaczonych oraz ważnych dla Wspólnoty);
- unikać tworzenia barier dla przemieszczających się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych;
- ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym;
- wykluczać, lub w uzasadnionych przypadkach ograniczać, fragmentację środowiska do niezbędnego minimum;
- zapewniać drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

Na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że nie zachodzi potrzeba uruchamiania procedury oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczałyby możliwość opracowania prognozy oddziaływania na środowisko. Pewne utrudnienia miały charakter trudności metodycznych i wynikały ze specyfiki dokumentu strategicznego, charakteryzującego się dużym stopniem ogólności zapisów.

Wykaz użytych skrótów

EEA – Europejska Agencja Środowiska
EFRROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EIS – Europejski Instrument Sąsiedztwa
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS – Główny Urząd Statystyczny
ICT – Technologie informacyjno-komunikacyjne
IJHARS – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
JCWP – Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd – Jednolite Części Wód Podziemnych
MRP - Mapa Ryzyka Powodziowego
MZP – Mapa Zagrożenia Powodziowego
PKB - Produkt Krajowy Brutto
POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PSPA – zakłady będące potencjalnymi sprawcami poważnych awarii
PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PZRP – Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym
RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna
RIPOK – Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców
SOPO – System Osłony Przeciwosuwiskowej
UE – Unia Europejska
WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR – zakłady dużego ryzyka wystąpienia awarii
ZZR – zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii

Spis tabel

Tabela 1. Cele i kierunki interwencji oraz przypisane im typy zadań	12
Tabela 2. Wskaźniki realizacji projektu POŚ WP 2017-2019	22
Tabela 3. Leśne siedliska przyrodnicze występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	25
Tabela 4. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	26
Tabela 5. Wody słodkie i torfowiska występujące w województwie podkarpackim chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	27
Tabela 6. Gatunki roślin występujące na terenie województwa podkarpackiego chronione na mocy Dyrektywy Siedliskowej.....	30
Tabela 7. Większe rzeki województwa podkarpackiego.....	32
Tabela 8. Podstawowe dane dotyczące Zbiorników Wód Podziemnych.....	36
Tabela 9. Wykaz potencjalnych sprawców poważnych awarii (stan na dzień 25.07.2016 r.).	56
Tabela 10. Najważniejsze problemy i zagrożenia środowiska na terenie województwa podkarpackiego istotne z punktu widzenia realizacji projektu POŚ WP 2017-2019.....	65
Tabela 11. Powiązanie celów określonych w dokumentach strategicznych i programowych z celami i kierunkami interwencji określonymi w projekcie POŚ WP 2017-2019.....	67
Tabela 12. Prognozowane oddziaływanie na jakość powietrza	92
Tabela 13. Prognozowane oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	101
Tabela 14. Prognozowane oddziaływanie na jakość klimatu akustycznego	113
Tabela 15. Prognozowane oddziaływanie na zasoby surowców mineralnych.....	122
Tabela 16. Prognozowane oddziaływanie na powierzchnie ziemi łącznie z glebą.....	131
Tabela 17. Prognozowane oddziaływanie na różnorodność biologiczną.....	140
Tabela 18. Prognozowane oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym na obszary Natura 2000.....	150
Tabela 19. Prognozowane oddziaływanie na rośliny i zwierzęta.....	159
Tabela 20. Prognozowane oddziaływanie na krajobraz	168
Tabela 21. Prognozowane oddziaływanie na zabytki i dobra kultury współczesnej	177
Tabela 22. Prognozowane oddziaływanie na zdrowie ludzi	186
Tabela 23. Analiza przewidywanych znaczących oddziaływań typów projektów na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	212

Spis rysunków

Rysunek 1. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w roku 2015	35
Rysunek 2. Zbiorniki Wód Podziemnych	36
Rysunek 3. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu w roku 2015 .	39
Rysunek 4. Zakwaszenie gleb województwa podkarpackiego	41
Rysunek 5. Udokumentowane zasoby kopalin	44
Rysunek 6. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	51
Rysunek 7. Obszary zagrożone suszą.....	53
Rysunek 8. Zakłady dużego ryzyka i „bomby ekologiczne”	55
Rysunek 9. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody	63
Rysunek 10. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych I. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	196
Rysunek 11. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych II. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych.....	197
Rysunek 12. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych III. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	198
Rysunek 13. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IV. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	199
Rysunek 14. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych V. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych.....	200
Rysunek 15. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VI. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	201
Rysunek 16. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych VIII. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych...	202
Rysunek 17. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych IX. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych	203
Rysunek 18. Obszary, w obrębie których mogą wystąpić kolizje związane z realizacją typów zadań inwestycyjnych X. Celu interwencji, a ochroną zasobów przyrodniczych.....	204

Wykorzystane materiały

1. *Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych* (M. P. z 2016 r., poz. 652).
2. *Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1917).
3. *Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911).
4. *Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju*, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, sierpień 2016 r.
5. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Dniestru*, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. 2015 r., Kraków 2015 r.
6. *Analiza zjawiska suszy na obszarze regionu wodnego Górnej Wisły*, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2015 r.
7. Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 2015 r. zostały wykonane przez WIOŚ w Rzeszowie w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015”.
8. *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce - stan na 31.XII.2015 r.* – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2016 r.
9. Dane Podkarpackiego Wojewódzkiego Komendanta PSP w Rzeszowie, 2016 r.
10. Dane Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, stan na 31.12.2015 r.
11. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* (M. P. z 2013 r., poz. 121).
12. Główny Urząd Statystyczny, *Ochrona środowiska 2015*, Warszawa 2016 r.
13. J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000 r.
14. *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (M. P. z 2012 r., poz. 252).
15. *Krajowa Polityka Miejska 2023* (M. P. z 2015 r., poz. 1235).
16. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary miejskie* (M. P. z 2011 r., Nr 36, poz. 423).
17. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*.
18. *Krajowy Plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych* –przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 7 grudnia 2010 r.
19. *Krajowy plan gospodarki odpadami 2022* (M. P. z 2016 r., poz. 784).
20. *Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* (M. P. z 2015 r., poz. 905).
21. *Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* (M. P. z 2009 r. Nr 50, poz. 735).
22. *Ocena stanu wód powierzchniowych za 2015 r.*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2016 r.
23. *Ochrona środowiska w województwie podkarpackim w 2015 r.* Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016 r.
24. *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022*. Uchwała Nr XXXI/551/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r.

25. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru*. M.P. z 2011 r. Nr 38, poz. 425.
26. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*. Dz. U. z 2016 r., poz. 1911.
27. *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Górnej Wisły*. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2015 r.
28. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego* – Uchwała nr XLVIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.
29. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1841).
30. *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego*, przyjęty Uchwałą Nr XLV/925/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 22 kwietnia 2014 r.
31. *Polityka energetyczna Polski do roku 2030*, (M. P. z 2010 r., Nr 2, poz. 11).
32. *Polityka Leśna Państwa*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.
33. *Polska Czerwona Księga Roślin*, Polska Akademia Nauk Instytut Ochrony Przyrody, Kraków 2014 r.
34. *Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000*, podręcznik metodyczny, 2004 r.
35. *Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025)*, Uchwała Nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. z późn. zm.
36. *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020* (M. P. z 2015 r., poz. 1207).
37. *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, Uchwała nr XXX/543/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. U. Woj. Podkarpackiego z 2017 r., poz. 73).
38. *Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych*, Uchwała Nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2017 r., poz. 74).
39. *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku*, Uchwała Nr XLI/803/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 listopada 2013 r.
40. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 6 mln przejazdów rocznie*, Uchwała Nr XVII/284/2012 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 stycznia 2012 r.
41. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu głównych dróg o obciążeniu ruchem powyżej 3 mln przejazdów rocznie*, Uchwała Nr LVIII/1096/2014 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 października 2014 r.

42. *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów, plan na lata 2013-2017, Uchwała Nr LI/976/2013 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 23 kwietnia 2013 r.*
43. *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* (M. P. z 2010 r. Nr 33 poz. 481).
44. *Program Operacyjny „Rybnictwo i morze” - RYBY 2014-2020.*
45. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*, zaakceptowany przez Komisję Europejską decyzją z 16 grudnia 2014 r., obowiązuje od 19 grudnia 2014 r. z późn. zm.
46. *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020* (M. P. z 2015 r., poz. 350).
47. *Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.*
48. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (M. P. z 2015 r., poz. 541).
49. *Program Strategiczny „Błękitny San*, t.j. Uchwała Nr 201/4059/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 2 sierpnia 2016 r.
50. *Program Strategiczny Rozwoju Bieszczad*, t.j. Uchwała Nr 201/4060/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 2 sierpnia 2016 r.
51. *Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2023*, Uchwała Nr 174/3557/16 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 10 maja 2016 r.
52. *Program Współpracy Inerreg Europa.*
53. *Program Współpracy INTERREG Europa Środkowa.*
54. *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020.*
55. *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2014-2020.*
56. *Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2014 r.* Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2015 r.
57. *Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.*
58. *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* Uchwała Nr XXIX/531/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 listopada 2016 r.
59. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 20014-2020*, Uchwała Nr 33/629/15 Zarządu Województwa podkarpackiego z dnia 3 marca 2015 r. z późn. zm.
60. *Rejestr form ochrony przyrody w województwie podkarpackim.* Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie (data dostępu 05.09.2016 r.).
61. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2015 –* Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, 2016 r.
62. *Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2015 r.
63. *Stopień wykorzystania dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych w Polsce (w obszarach bilansowych)* skala 1:800 000, Państwowy Instytut Geologiczny, 2011 r.
64. *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.* (M. P. z 2014 r., poz. 469).
65. *Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”* (M. P. z 2013 r., poz. 73).

66. *Strategia na rzecz różnorodności biologicznej UE 2020* z dnia 3 maja 2011 r.
67. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* (M. P. z 2013 r., poz. 640).
68. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (M. P. z 2013 r., poz. 378).
69. *Strategia Rozwoju Kraju 2020* (M. P. z 2012 r., poz. 882).
70. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 - aktualizacja 2013*, (M. P. z 2013 r., poz. 641).
71. *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP 2022* (M. P. z 2013 r., poz. 377).
72. *Strategia rozwoju transportu do 2020 z perspektywą do 2030* (M. P. z 2013 r., poz. 75).
73. *Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2020 r.*, Uchwała nr XXXVII/697/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 sierpnia 2013 r.
74. *Strategia „Sprawne Państwo 2020”* (M. P. z 2013 r., poz. 136).
75. *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020* (M. P. z 2012 r., poz. 839).
76. *Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29.10.2013 r.
77. *Środowisko Europy 2015 - Stan i prognozy. Synteza*. Europejska Agencja Środowiska.
78. *Warunki korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły*, Rozporządzenie nr 4/2014 Dyrektora RZGW w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r.
79. *Wojewódzki program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa podkarpackiego*, Uchwała nr XLIII/874/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 lutego 2014 r.

Wykaz głównych aktów prawnych

1. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy dla wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.
2. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.*
3. Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. *przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.*
4. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. *w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.*
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. *w sprawie odpadów.*
6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. *w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.*
7. Dyrektywa 91/271/EWG Rady z dnia 21 maja 1991 r. *dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych.*
8. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. *w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.*
9. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja. 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i floty.*
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. z 2003 r. nr 192 poz. 1883).
12. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.*
13. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.).
14. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 z późn. zm.).
16. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1376 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

18. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 z późn. zm.).
19. Ustawa z dnia 11 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 z późn. zm.).

Strony internetowe:

1. Centralny rejestr form ochrony przyrody, <http://www.crfop.gdos.gov.pl>
2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych województwa podkarpackiego, PIG PSH w Warszawie <http://pgi.gov.pl>
3. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu w roku 2015; <http://www.wios.rzeszow.pl>
4. Rejestr form ochrony przyrody w województwie podkarpackim www.bip.rzeszow.rdos.gov.pl (13.10.2015 r.).
5. Stan jednolitych części wód powierzchniowych w województwie podkarpackim w roku 2015, <http://www.wios.rzeszow.pl>

Rzeszów, dnia 15.03.2017 r.

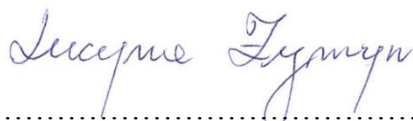
OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisana, Lucyna Zymyn, zatrudniona w Podkarpackim Biurze Planowania Przestrzennego w Rzeszowie na stanowisku głównego projektanta; jako kierownik Zespołu Projektowego ds. Planowania Regionalnego do wykonania opracowania pn. „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r.”

niniejszym oświadczam, że spełniam wymogi

o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Imię i Nazwisko / czytelny podpis